T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KARABAĞ AĞZI SÖZ VARLIĞI

SHAHANA ATAKISHIYEVA

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESI LEVENT DOĞAN

EDİRNE 2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

.....Türk Dili ve Edebiyatı..... ANABİLİM DALI

.....Yüksek Lisans.....PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

.....Shahana Atayeva..... tarafından hazırlanan

.....Karabağ Ağzı Söz Varlığı''.....

Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 19-6 maddeleri uyarınca .....08.08.2019 Perşembe..... günü saat .....13:30..... 'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *.....kabul edilmesine..... **OYBİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Dr. Öğr. Üyesi Levent DOĞAN	Başarılı	
Doç. Dr. Muharrem ÖZDEN	Başarılı	
Dr. Öğr. Üyesi Veliz YASAK PEKAN	Başarılı	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
DOĞRULUK BEYANI

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da farklı bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

03 / 09 / 2019

Shahana ATAKISHIYEVA

İmza

Tezin Adı: Karabağ Ağzı Söz Varlığı

Hazırlayan: Shahana ATAKISHIYEVA

ÖZET

Bu araştırmada Karabağ'ın tarihi, etnik yapısı incelenmiş, Karabağ'ın ayrı-ayrı bölgelerinde kullanılan kelimeler anlam olarak araştırılmıştır. Araştırma yaparken bazı kelimelerin birden fazla anlamı olduğunun da şahidi olduk ve tüm ayrıntılarıyla belirtmeye çalıştık. Karabağ ağızlarında görülen birçok özellikler Türkiye Türkçesi'nin yazı dilinde bulunmaktadır. Bu tür ortak benzerlikleri yapmış olduğumuz çalışmada karşılaştırdık.

Azerbaycan dili lehçe ve şivelerinin özellikle de Karabağ şivelerinin öğrenilmesi Türk dilciliğine önemli bilgiler katmaktadır. Karabağ ağzı söz varlığı açısından çok zengindir. Bu ağızlarda bulunan özellikler sadece Azerbaycan Türkçesi değil, tüm Oğuz grubu Türk dilleri için önemli bilgiler içermektedir. Araştırma sırasında çoğu kelimelerin diğer Türk dillerinde gerek aynı anlamda, gerekse de farklı anlamlarda kullanılmasıyla karşılaştık. Yapmış olduğumuz araştırmada da birçok ortak Türk kelimeleriyle karşılaştık ve çalışmamızda onu belirttik.

Konuyla ilgili bilgiler Karabağ topraklarında yaşamış, büyümüş insanların dilinden toplanmış ve bu kelimeler Alan Derlemesi adı altında çalışmada ele alınmış, kaynak kişiler kaynakçada belirtilmiştir. Konuyu ilgilendiren bütün kaynaklar, bilimsel makaleler, kitaplar, yerli ve yabancı araştırma eserleri ele alınarak incelenmiş, belirli bir plan oluşturularak yazılmıştır.

Tez çalışmamızda topladığımız bilgiler 3 bölümde verilmiştir. Giriş, Karabağ diyalekti ve Türkiye Türkçesi yazı dilinde benzer kelimeler, Söz varlığı bölümü. Giriş bölümü Karabağ'ın tarihi ve etnik yapısı, ekonimisi, kültürü, Dağlık Karabağ bölgesi çevresindeki diğer bölgeler ve onların işgali başlıkları, Söz varlığı bölümü söz varlığının tanımı ve kapsamı, deyimler, aynen tekrar öbeği, yöreye has söyleyişler başlıkları altında ele alınmıştır. Sonra sonuç, kaynakça ve içindekiler kısmı yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karabağ ağzı, söz varlığı, diyalekt, ortak kelimeler.

Thesis Title: Vocabulary of Karabakh Dialect

Prepared by: Shahana ATAKISHIYEVA

ABSTRACT

In this research, history and ethnic structure of Karabakh was examined, the words used in the regions of Karabakh were investigated as meaning. We have also witnessed that some words have more than one meaning when researching and we have tried to indicate with all the details. Many features of Karabakh dialects is located in the Turkish written language. We compared these common similarities in our study.

We know that the most important source of the vocabulary of each language is folk language, dialects, dialects. Dialects have a rich history, opens up broad opportunities for the history of peoples and languages. When we learn the history of any language, we apply to the dialects of that language. Dialects, as well as the public speaking language, also teaches the history of the people, their whereabouts, and where they are. The source of the written language is dialects and, accordingly, we have come across important findings concerning the Turkish language while examining the Karabakh dialect.

The learning of the Azerbaijani language and dialects, especially Karabakh dialects, gives important information to Turkish linguistics. The dialect of Karabakh is very rich in terms of vocabulary. These features are not only in Azerbaijani Turkish, but also contains important information in all the Oghuz group. In our study, we have encountered many common Turkish words and we mentioned it in our study.

Information on the subject has been collected from the language of the people who lived in Karabakh. All sources, scientific articles, books, local and foreign research studies were examined and a specific plan was created.

Key word: Dialect of Karabakh, vocabulary, dialect, common words.

ÖN SÖZ

Karabağ, Azerbaycan'ın en eski bölgesidir. "Karabağ" kelimesi "siyah" ve "bahçe" kelimelerinin birleşiminden gelir. Bildiğimiz gibi, kara kelimesi "büyük", "yoğun", "kalın" ve ayrıca Azerbaycan ve diğer Türk dillerinde renk anlamına gelir. Buradaki kara kelimesi büyük, kalın, anlamındadır, yani Karabağ, "büyük bahçe" ve "kalın bahçe" anlamına geliyor. Aynı zamanda bir Türk toprağı olduğunu da ismiyle kanıtlıyor.

Azerbaycan lehçe ve şivelerinde Karabağ lehçesinin araştırılması konusu özel öneme sahiptir. Karabağ topraklarında yaşayan halkların lehçe ve şivelerinin araştırılması yalnızca Azerbaycan Türkçesi için değil tüm Türk dünyasında büyük önem arz ettiğini belirtmek mümkündür. Çünkü Karabağ zengin Türkçeye sahiptir.

Yaptığımız araştırmada Karabağ'ın farklı bölgelerinden olan sakinlerin konuşma esnasında kullandıkları kelimeler toplanmış, o yörede doğup büyümüş kişiler tercih edilmiştir. Tez konumuzda bu gruba dahil olan şivelerin özellikle sözcüksel yanı ele alınmıştır. Bu şiveler bünyesinde farklı dil olaylarını (fonetik, morfolojik, sentaks ve sözcüksel) toplar. Bir kelimenin bir kaç anlamı kullanılmaktadır. Aynı zamanda diğer Türk dillerinde bazı ses değişimi ile de aynı anlamda kullanılan kelimelere de rastladık.

Biliyoruz ki, her dilin söz varlığının önemli kaynağı halk dili, şiveleri, ağızlardır. Diyalektlerin zengin tarihi var, halkların ve dillerin tarihini öyrenmek için geniş fırsatlar açar. Herhangi bir dilin tarihini öğrenirken o dilin ağızlarına başvuruyoruz. Ağızlar halkın doğal konuşma dili olmakla yanı sıra o halkın, dilinin tarihini, nerden geldiğini, kim olduğunu öyretiyor. Yazı dilinin kaynağı ağızlardır ve buna dayanarak araştırmamızda Karabağ ağzını incelerken Türk dillerini ilgilendiren önemli bulgulara rastladık.

Ve sonda Karabağ Ağzı Söz Varlığı konusunu bana tavsiye eden, konuyu çalışmamda bana desteyini esirgemeyen, yanlış yönlerini düzeltmeme yol gösteren değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Levent Doğan'a , araştırma sürecinde hep yanımda

olan özellikle söz varlığı kısmını yazmamda bana yardımcı olan sevgili aileme ve o yörede doğup büyümüş yakınlarıma, akrabalarıma teşekkür ederim.

Shahana ATAKISHIYEVA

Edirne- 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
ABSTRACT ..... **ii**
ÖN SÖZ ..... **iii**
İÇİNDEKİLER ..... **v**
FONETİK TRANSKRİPSİYON ..... **vi**
KISALTMALAR ..... **vii**
1. GİRİŞ **1**
1.1. Karabağ'ın Tarihi ve Etnik Yapısı 1
1.1.1. Karabağ'ın tarihi ve bölgesi 1
1.1.2. Ekonomisi ve Kültürü 5
1.1.3. Dağlık Karabağ bölgesi çevresindeki diğer bölgeler ve onların işgali 6
2. KARABAĞ DİYALEKTİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİ YAZI DİLİNDE BENZER KELİMELER **17**
3. SÖZ VARLIĞI **24**
3.1. Söz Varlığının Tanımı ve Kapsamı 24
3.2. Deyimler 24
3.3. Aynen Tekrar Öbeği 34
3.4. Yöreye Has Söyleyişler 36
SONUÇ **183**
KAYNAKÇA **185**

FONETİK TRANSKRİPSİYON

Çalışmada yazı dilinde kullanılmayan bu harf ve işaretler kullanılmıştır.

ẋ - (y) sesin yumşak okunmasını sağlıyor; bəsdəşməẋ, görəẋ.

: - harfin sağ tarafında koyuluyor ve ünlünün uzun okunmasını gösteriyor. so:ra

ŋ – (sağur nun) sesin burunda okunduğunu gösteriyor. maŋa

˜ : - ünlü burunda ve uzun okunuyor. Boğazĩ:

ə - (é) Kısa, kapalı, gırtlaktan gelen ve sert bir E harfidir. Normal E harfine göre daha kısa ve serttir. Ayrıca A ve E arası bir ses olarak öngörülür.

Q q – (Ġ, ġ) sesini karşılıyor. Kelimede küçük ünlü uyumuna uyar. İraġ (irak) , ġarġa (karga)

X x – (Ḫ , ḫ) sesini karşılıyor. Ḫüsusi (hususi) , ḫatirə (hatıra)

KISALTMALAR

ADDL - Azərbaycan dilinin dialektoloji lüğəti

ADQŞ - Azərbaycan dilinin Qubadlı şivələri

ADL - Azərbaycan dialektoloji lüğəti 1 cilt.

ADAM - Azərbaycan dialektologiyasına aid materiallar

AŞOL - Azərbaycan dili şivələrinin omonimlər lüğəti

RV - Ruhumun vətəni.

A.D - Alan Derlemesi.

1. GİRİŞ

1. 1. Karabağ'ın Tarihi ve Etnik Yapısı

1.1.1. Karabağ'ın Tarihi ve Bölgesi

"Karabağ" kelimesi ilk kaynaklarda hala 1300 yıl önce (VII yüzyıldan) işlenmiştir. Karabağ önceleri tarihi-coğrafi bir kavram gibi somut mekanı bildirmiş, sonra ise Azerbaycanın geniş coğrafi bölgesine ait edilmiştir.

Karabağ, yalnızca Azerbaycan'da değil, tüm dünyadaki en eski yerlerden biridir. Bu bölgede en eski dönemlere ait insan meskenleri bulunmuştur. 1968 yılında Azıh mağarasında "Azıh adamı" çene kemiği bulunmuştur. Böyle kabul edilebilir ki, Azıh adamları burada 250-300 bin yıl önce yaşamışlardır.

Antik dönemde Karabağ toprağı Albanyan'ın Uti, Paytakaran ve Arsak vilayetlerini kapsamıştır. Kura ve Aras nehirleri arasında bulunan Karabağ bölgesinde esasen yerel aşiretler - albanlar, utiler, gargarlar ve savdeylər, ayrıca gelme aşiretler maskutlar, saklar, jeller ve puanlar yerleşik idiler.[1]

Albanya hükümdarı Cavanşirin döneminde (616-681) Albanya kudretli bir devlete dönüşmüştür. O dönemde Albanya'nın başkenti Karabağ'ın en eski kentlerinden biri olan Barda idi.[2]

VII yüzyıldan başlayan Arap seferleri Albanyan'ın çöküşü ile sonuçlandı. VIII yüzyıldan itibaren Azerbaycan'ın her yerinde olduğu gibi Karabağ'da da yeni dönem başladı. Karabağ kuzeyde Halifeliğin merkezi oldu.[3]

---

[1] (Мамедов Т.М. Кафказская Албания в IV-VII вв., Баку, 1993, с. 178-179; Həsənov A.H. Çar skiflər (Çar skiflərin və digər oğuzların etno-dil eyniləşdirilməsi) çarlığı. Bakı, 2005; Халилов М.Дж. Протоскифы и их потомки в Кавказе. //ИРС-Наследие. Международный азербайджанский журнал, №2-3(14-15), 2005, с. 14-15.).

[2] M.Kalankaytuklu. Albaniya tarixi, Bakı, 1993; Məmmədov T.M. Qafqaz Albaniyası ilk orta əsrlərdə. Bakı, 2007; Hacıyev Q.Ə. Bərdə şəhəri. Coğrafi, siyasi və mədəni tarixi. Bakı, 2008).

Karabağ toprakları Azerbaycan'ın tüm toprakları ile birlikte XII yüzyılın ilk çeyreğinden Azerbaycan Atabeylerin'in,[4] XIII yüzyılın başlarında ise Hülaküler'in hakimiyeti altına girdi.[5] XIV yüzyılın sonlarında Karabağ Timur'un, XV yüzyılda ise Timuriler ve Karakoyunluların savaş meydanına dönüştü.[6] 1410 yılından itibaren Karabağ da dahil Kuradan güneyde bulunan Azerbaycan toprakları Karakoyunluların hakimiyeti altına alındı. 1467 yılında Karakoyunlular devletinin çöküşünden sonra Karabağ Akkoyunlu devletinin terkibine geçti .[7]

XVI yüzyılın başlarında (1501 yılında) Azerbaycan Safeviler devletinin yarattığı idari bölgelerden biri olan Karabağ beylerbeyliği'nin bünyesine XVII yüzyıldan XVIII yüzyılın öncesine kadar Astabad, Cavanşir, Bergüşad, Kazak, Şemşedil dahildi.[8]

Sonuçta, Karabağ evvellerde olduğu gibi X-XVII yüzyıllarda Azerbaycan'ın ayrılmaz parçası olmuş, Hilafetten sonra oluşmuş Saciler, Salariler, Eldegizler, İlhanlılar (Hülaküler), Karakoyunlular, Akkoyunlular, Safeviler gibi Türk hakemlerin yönettikleri devletlerin terkibinde olmuştur. Karabağ nüfusunun ana kısmı Türk kabileleriydi.

XVIII yüzyılın başında Karabağ, Nadir Şah Afşar'ın dev imparatorluğunun bir parçasıydı.[9]

---

[3] Əl-Kufi. Kitab əl-fütuh (Fəthlər kitabı). Bakı, 1995, s. 41; N.M.Vəlixanlı. Ərəb Xilafəti və Azərbaycan. Bakı, 1993, s. 58.
[4] Mxitar Qoş. Alban salnaməsi. Bakı, 1993, s. 250; Bünyadov Z.M. Azərbaycan Atabəyləri dövləti (1136-1225-ci illər), Bakı, 1984, s. 15.
[5] Фазуллах Рашид ад-Дин. Джами ат-таварих. Том III. Баку, 1957, с. 170; Piriyev V.Z. Azərbaycan XIII-XIV əsrlərdə. Bakı, 2003, s. 98; Gəncə (tarìxì oçerk), s. 22.
[6] Zeynəddin Qəzvini. Zeyl-e tarix-e qozide, 1993, s.27-30.
[7] Mahmudov. Y.M.Osmanlı Türkiyəsinin xarici siyasəti və Ağqoyunlu-Venesiya münasibətləri. Bakı, 1970; Фазуллах ибн Рузбихан Хунджи. Тарихи алам-араи-амини. Баку, 1987, с. 24; Piriyev V.Z. Azərbaycan Hülakular dövlətinin tənəzzülü dövründə. Bakı, 1978, s. 101-102; Nəcəfli T. Qarabağ XV yüzillikdə // Qarabağ dünən, bu gün və sabah. V Ümumrespublika elmi-əməli konfransının materialları. Bakı, 2009.
[8] Mahmudov Y.M. Azərbaycan diplomatiyası (XV-XVII yüzilliklər). Bakı, 1996; Əfəndiyev O.Ə. Azərbaycan Səfəvilər dövləti, 1993, s. 33; Fərzəliyev Ş.F.Azərbaycan XV-XVÍ əsrlərdə, s. 113; Gəncə-Qarabağ əyalətinin müfəssəl dəftəri. Bakı, 2000.

Tüm tarih boyunca Karabağ Azerbaycan'ın ayrılmaz parçası olmuştur. Arap halifeliğinin işgali ve Albanya devletinin çöküşü ile VII-IX. yüzyıllarda Karabağ tarihinde önemli değişiklikler meydana geldi. Arap işgali sonucu Albanyan'ın Hristiyan nüfusunun çoğunluğu islamı kabul etti, diğerleri, özellikle Albanyan'ın Karabağ yüksekliklerinde yaşayan nüfus ise IV yüzyılda Albanya'da devlet dini ilan edilmiş Hristiyanlıktan vazgeçmedi.

Karabağ Arapların işgalinden sonra Azerbaycan'da birbirini takip etmiş Saciler, Salariler, Şeddadiler, Atabeyler, Hülakilər (İlhanlılar), Karakoyunlu, Akkoyunlu gibi çeşitli müslüman devletlerinin içinde olmuştur.

Azerbaycan'da Safeviler devletinin (1501) kurulması Azerbaycan topraklarının birleştirilmesinin temelini attı. Safeviler tarafından oluşturulan dört eyaletten birinin ismi Karabağ idi. Safevi devletinin yıkılmasından ve Nadir Şah'ın ölümünden sonra Azerbaycan'da yeni bağımsız ve yarı bağımsız devletler, hanlıklar ve sultanlıklar kuruldu.

Karabağ hanlığı Azerbaycan'ın ünlü devlet adamlarından biri olan Penah Ali Bey Cavanşir tarafından yaratıldı. Onun oğlu İbrahim Han'ın döneminde Karabağ Hanlığı daha da güçlendi. Karabağ nüfusunun ana kısmı Türk kabileleriydir.

1805 yılında Karabağ hanı ile Rus imparatoru arasında «Kürekçay» sözleşmesi imzalandı. Bu sözleşme ile Karabağ Hanlığı Rusya himayesine kabul edildi. Ruslar buraya toplu şekilde Ermenileri aktarmaya başladılar. Ermeniler çarizmin kapsamlı desteği ve yarattığı uygun koşullar sonucunda Karabağ'da güçlenebildiler.

Yirminci yüzyılın başlarında Ermeni milliyetçileri kendi tarihi topraklarında yaşayan Azerileri planlı olarak kovalamaya, kırmaya ve onlara karşı milli soykırıma başladılar[9].

[9] Ermənistan azərbaycanlılarının tarixi coğrafiyası. Bakı, 1995, s. 28.

1918-1920 yıllarında Ermeni daşnakları Karabağ'ın kazalarında köyleri tahrip ederek, binlerce Azerileri kendi öz yurtlarından kovdular. [10]

1923 yılında Ermeniler, Çarlık'ın çöküşü ve Rusya'da Sovyet hükümetinin kurulmasıyla elverişli bir durumda idari bölge sorununu gündeme getirdi ve Dağlık Karabağ Özerk Oblastı gibi ne tarihi, ne de sosyal-ekonomik temeli olmayan bir kurum yarattılar. [11]

1988 yılının başlarından itibaren DKÖO'de Ermenistan'ın Azerbaycan'a karşı sonraki toprak iddiası kaldırıldı. Ermenistan adlandırılmış eski Oğuz-Türk yurdu olan Batı Azerbaycan'dan 10 binlerce soydaşımız kendi tarihi-etnik topraklarından sınır dışı edildi.

1988 Temmuz'unda DKÖO'nin Azerbaycanın terkibinden çıkması, 1989 yılında ise Ermenistan'a birleştirilmesine ilişkin karar kabul edildi. Silahlandırılmış Ermeni haydut çeteleri yerli azerbaycanlı halkı Dağlık Karabağ topraklarından - kendi ana yurdundan yuvasından çıkardı.

1991 yılında Ermeni silahlı birlikleri açık askeri operasyonlara başladılar. 1991 Eylül 2'de Ermeni ayrılıkçıları Yukarı Karabağ'da yasadışı bir kurum - oyuncak Dağlık Karabağ Cumhuriyetin'in oluştuğunu ilan ettiler. 1992 yılında Ermeni silahlı birlikleri Yukarı Karabağ'da büyük ölçekli askeri operasyonlara başladılar.

1992-1993 yıllarında Dağlık Karabağ toprağı ve Azerbaycan'ın diğer 7 bölgesi - Laçın, Kelbecer, Ağdam, Fuzuli, Cebrail, Gubadlı, Zengilan Ermenistan Cumhuriyeti'nin askeri güçleri tarafından işgal edildi.

---

[10] Mahmudov Y., Şükürov K. Qarabağ: real tarix, faktlar, sənədlər (Azərbaycan, ingilis, fransız, ərəb, alman və rus dillərində). Bakı, 2005.

[11] Paşayev A.A. Qarabağ bölgəsində erməni vəhşilikləri // Açılmamış səhifələrin izi ilə, Bakı, 2001, s. 267-292; İmanov R. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qəsd – qondarma Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti. Bakı, 2005, s. 80.

Ermenistan askeri kuvvetlerinin saldırısı sonucunda Azerbaycan Cumhuriyeti topraklarının yüzde 20'si işgal edildi, 20 bin kişiden fazla insan öldürüldü, 50 minedek kişi yaralandı ve sakat oldu, 1 milyonadek Azeri mülteci ve zorunlu göçmen durumuna dönüştü, 4581 kişiden fazla kişi esir ve kayıp oldu. Savaşın resmi imzalanan ateşkesle birinci aşaması tamamlanmış oldu, ikinci aşama barış görüşmeleri yoluyla sürdürülüyor.

1.1.2. Ekonomisi ve Kültürü

Dağlık Karabağ faydalı kazılarla ve mineral sularla çok zengindir. Burada altın, gümüş, bakır, demir dışı metaller, demir, çinko, granit, mermer, değerli taşlar, refrakter kil ve diğer mineralleri bulabilirsiniz. Dağlık Karabağ'da faaliyet gösteren işletmeler arasında en büyüğü madencilik sanayisidir.

Azerbaycanın esas altın rezervleri olan araziler Kelbecer ve Zengilan bölgeleri işgal altındadır.

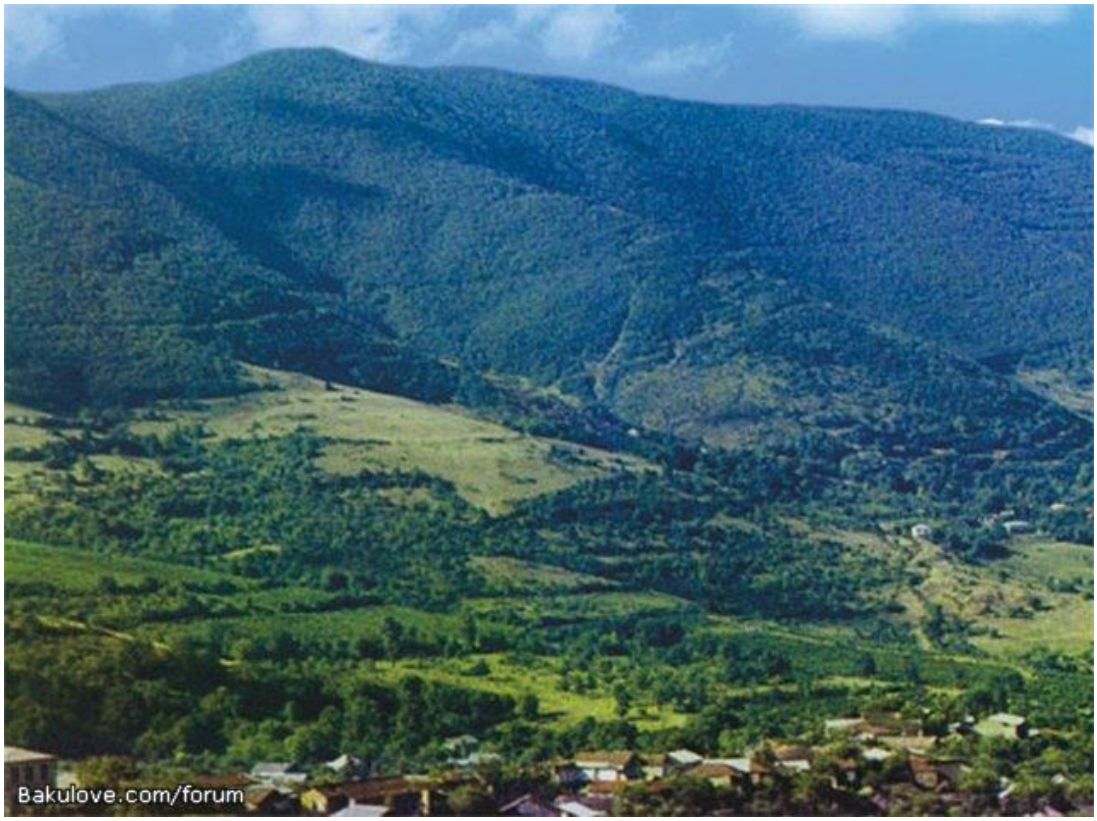
Karabağ kendisinin maddi ve manevi kültürünün tüm bileşenleri ile tamamen Azerbaycan halkına ait idi. Karabağ halısı, Karabağ giyim çeşitleri, el nakış işleri sadece, Azerbaycan'da değil, hatta tüm Doğu ülkelerinde tanınmıştı ve yüksek değerlendiriliyordu. Karabağ'da kendine özgü ağırlık ve ölçü birimi mevcut idi. Tarımda oldukça geleneksel bir tarım ve sulama kültürü vardı.

Manevi kültürünün en önemli alanlarında da tarihsel Karabağ spesifik özelliklere sahip olmuştur. Henüz XVII - XVIII yüzyıllarda Azerbaycan edebi dilinde ahenk kanunu işte Karabağ dialektinin etkisiyle ardıcıllaşır.

Karabağ müzik okulu Doğu'da bile ünlüydü. Karabağ'ın baş şehri olan Şuşa, Kafkasya'nın konservatuarı olarak kabul edilmiştir.

1.1.3. Dağlık Karabağ Bölgesi Çevresindeki Diğer Bölgeler ve Onların İşgali

Ҷankendi - 25 Aralık 1991 Ҷankendi Kosalar bölgesinin Başkand köyü

Ҷankendi Azerbaycan Cumhuriyeti'nde bir şehirdir. Ҷankendi şehri, Şuşa ve Ҷocalı ilçeleri arasında yer almaktadır. 26 Aralık 1991'de Ermenistan Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetleri tarafından işgal edildi. 1 Ocak 2012 tarihinden itibaren Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet İstatistik Komitesi'nin resmi istatistiklerine göre, Ҷankendi'nin 53.3 bin nüfusu ve 2.000 Karkicahan kenti var. Şu anda, Ermeni silahlı kuvvetleri tarafından işgal altındadır.[12]

[12] https://az.wikipedia.org/wiki/Xankəndi

Ҕocalı - 26 Şubat 1992. Ҕocalı Esgeran Kalesi, 18. Yüzyıl

Ҕocalı bölgesi, 26 Kasım 1991'de Askeran ilçesi bazında kuruldu. Bölgenin toprakları 1991-1992 yıllarında Ermeni silahlı kuvvetleri tarafından işgal edildi. Alan 0,94 bin metrekare km, nüfus 24,417 (1991). Azerbaycanlılar 12,194 kişi (2004) ve Azerbaycanlı olmayanlar 12223'tür. İlçede 1 şehir, 2 yerleşim yeri, 50 köy vardı. Merkez Ҕocalı. Ağdam'a 18 km ve Karabağ bölgesinde, Ҕankendi'ye 14 km uzaklıktadır.[13]

[13] https://az.wikipedia.org/wiki/Xocalı

Ҷocavend - 2 Ekim1992

Ҷocavend bölgesi — Azərbaycan Respublikasında inzibati – ərazi vahidi. İnzibati mərkəzi Ҷocavend şehridir. Ҷocavend bölgesi, 2 Ekim 1992'de Ermeni silahlı kuvvetleri tarafından işgal edildi. İşgal sonucunda Azerbaycanlıların 10 köyünde Ermeniler tarafından 1723 ev yakılmış, 47 sanayi ve 144 tarım tesisi tahrip edilmiş ve tahrip edilmiştir. Ermeni vandalları 17 eğitim kurumu, 4 anaokulu, 32 sağlık tesisi, 59 kültürel tesis ve 10 tariҳi eseri tahrip etti.[14]

[14] https://az.wikipedia.org/wiki/Xocavənd

Şuşa - 08 Mayıs 1992

Şuşa bölgesi, Azerbaycan Cumhuriyeti'ndeki idari ve bölgesel birimdir. 1930 yılında kuruldu. Küçük Kafkasya'da Karabağ silsilesi bölgesinde bulunmaktadır. Toprakları 289 metrekare km dir. 1 Ocak 2016 itibariyle nüfus 32,8 bin kişidir, Şuşa bölgesi bir şehir ve 31 köy içermektedir. Yönetim merkezi Şuşa'dır. Bölge, 1992'den bu yana ermeni silahlı grupları tarafından işgal altındadır. Şehir, 8 Mayıs 1992'de işgal edildi ve acımasızca tahrip edildi. Şuşa bölgesinin nüfusu şu anda bir mülteci ve Azerbaycan'ın farklı bölgelerinde yaşıyor.[15]

[15] https://az.wikipedia.org/wiki/Şuşa

Laçın – 18 Mayıs 1992

Eski Arnavut kilisesi, Varazgun Tapınağı, Laçın.

Laçın bölgesi, Azerbaycan Cumhuriyeti'nde idari ve bölgesel bir birimdir. Yönetim merkezi Laçın'dir. Laçın bölgesi 18 Mayıs 1992'de ermeni silahlı kuvvetleri tarafından işgal edildi. İlçede bir şehir, 125 köy vardı. Azerbaycan'ın güney-batısında, dağlık alanda yer almaktadır. Kuzeyde Kelbecer, doğuda Ҷocalı, Şuşa ve Ҷocavend, güneyde Ġubadlı, batıda Ermenistan ile sınır komşusudur.[16]

Kelbecer – 2 Nisan 1993

Kelbecer Bölgesi, Azerbaycan Cumhuriyeti'nde idari ve bölgesel bir birimdir. İdari merkez Kelbecer şehridir. 1993 yılında Ermeni Silahlı Kuvvetleri tarafından ele geçirildi. Kelbecer en eski insan yerleşimlerinden biridir. Bu alanda ilkel insanın

[16] https://az.wikipedia.org/wiki/Laçın

oluşumu ve oluşumu dördüncü geolojik dönem ile bağlantılıdır. Bu süre 4 milyon yıldan fazladır. Kelbecerdeki mağara kamplarında yapılan arkeolojik araştırmalar gösteriyor ki, ilkel insan topluluğunun ilk emek aletleri hem de bu yerlerde kurulmuştur.[17]

Ağdam – 23 Temmuz 1993. Ḫatem Melik Kalesi (XII. Yüzyıl) - Ağdam şehri (Kasapet köyüne 5 kilometre yakınlığında)

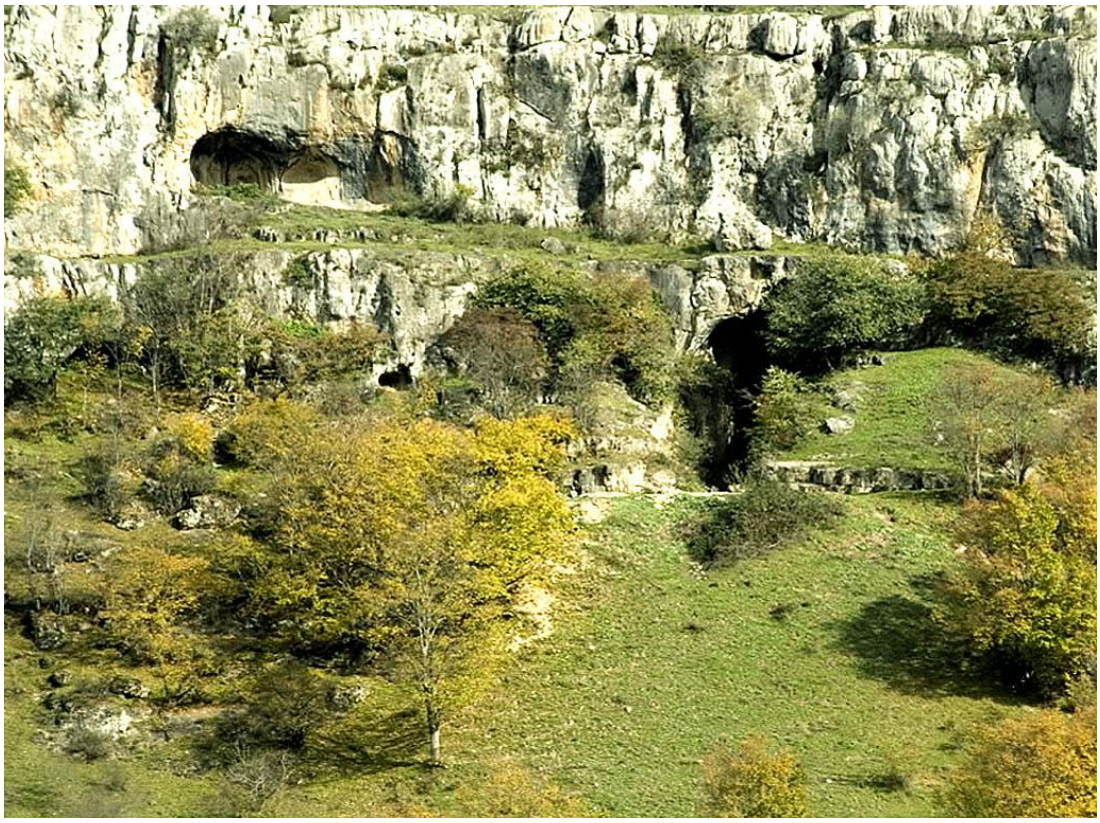

Ağdam ilçesi - Ağdam ilçesi 1930 yılında kurulmuştur. 1094 kilometrekarelik alanın kabartması temel olarak kısmen dağlıktır. Eski Türk dilinde "Ağdam" kelimesi "küçük kale" anlamına gelir. Uzak geçmişte, bu bölgede yaşayan Türkçe konuşan kabileler kendilerini savunmak için küçük kaleler inşa ettiler. Bu şehrin adı zaman içinde değişmiştir. On sekizinci yüzyılın ilk yarısında, Karabağlı Panahali hanı, bu şehirde kendisi için beyaz bir taş bina inşa etmesini emretti. Bina uzun zamandan beri çevre köylerin sakinleri için bir destinasyon olmuştur. Bu anlamda, "Ağdam", güneş ışınlarıyla aydınlatılan ḫafif, beyaz bir ev anlamına gelir. Azerbaycan Cumhuriyeti'nde idari ve bölgesel birim. Şu anda, idari merkez, Ağdam

[17] https://az.wikipedia.org/wiki/Kəlbəcər

şehri de daḫil olmak üzere Ermeni işgali altındaki bir bölgedir. Sadece 10 Ağdam köyü Azerbaycan'ın kontrolündedir.[18]

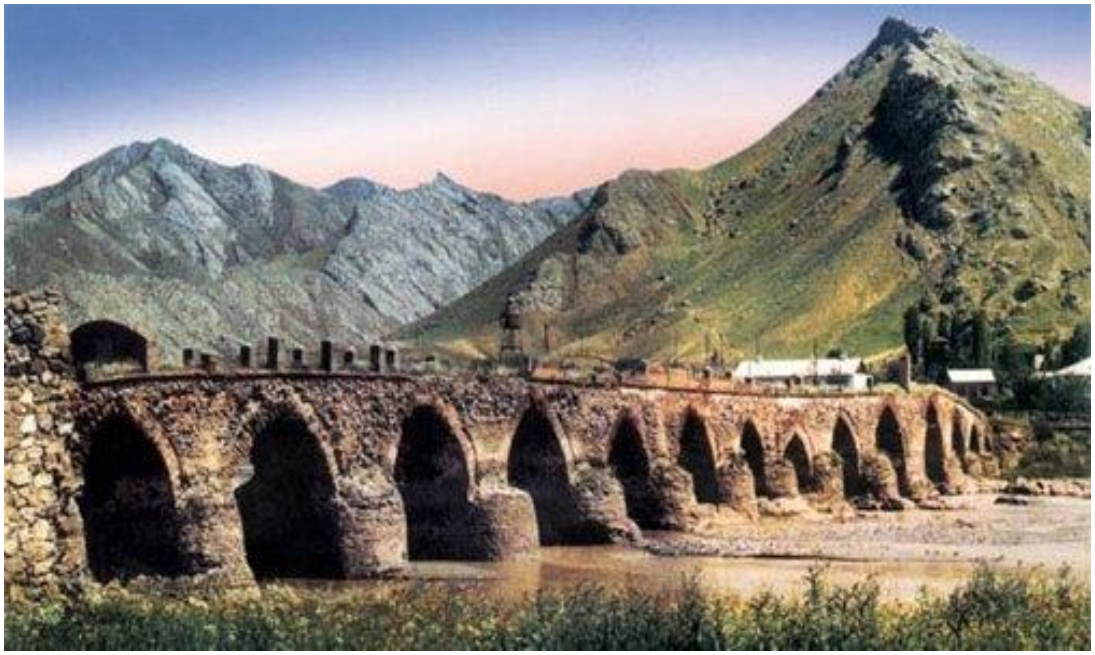
Füzuli – 23 Ağustos 1993. Azıḫ Mağarası.

Füzuli ilçesi, Azerbaycan Cumhuriyeti'ndeki bir idari bölge birimidir. Bölgenin bir kısmı, 1993'ten bu yana Ermeni silahlı kuvvetleri tarafından işgal edilmiştir. Cebrayil, Ḫocavend, Ağcabedi, Beylagan ilçeleri ve Araz Nehri boyunca İran ile sınır komşusudur. İlçede 1 şehir, 1 şehir tipli kasaba, 75 köy ve diğer yerleşim yerleri bulunmaktadır. Nehirleri Guruçay, Köndelençay, Kozluçay, Çereken Araz havzasının nehirleridir.[19]

[18] https://az.wikipedia.org/wiki/Ağdam
[19] https://az.wikipedia.org/wiki/Füzuli

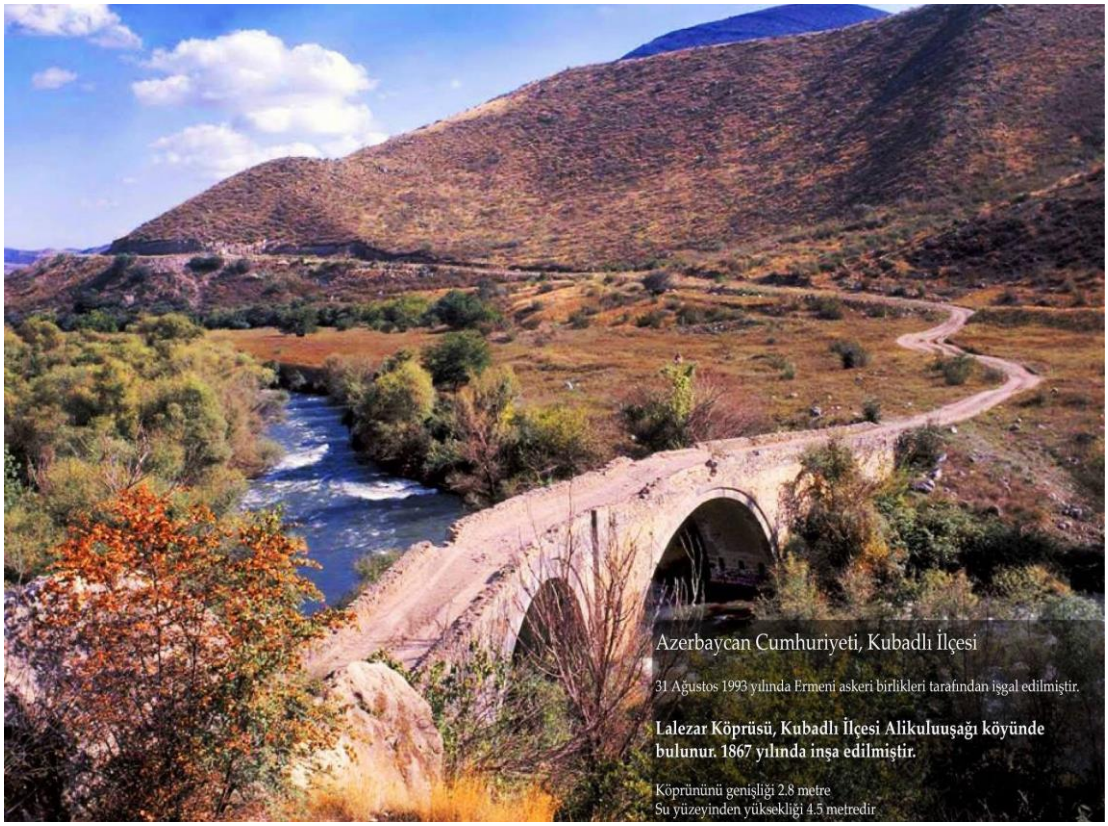
Cebrayıl – 23 Ağustos 1993. Ҷudaferin köprüsü.

Cebrayil ilçesi, Azerbaycan Cumhuriyeti'ndeki idari ve bölgesel birimdir. İdari merkez Cebrayil şehridir. 4 Ocak 1963 yılında iptal edilerek Fuzuli bölgesine verilmiş, 17 Haziran 1964'de yeniden oluşturulmuştur. 25 Ağustos 1993'te bölge Ermeni ordusu tarafından işgal edildi.[20]

[20] https://az.wikipedia.org/wiki/Cəbrayıl

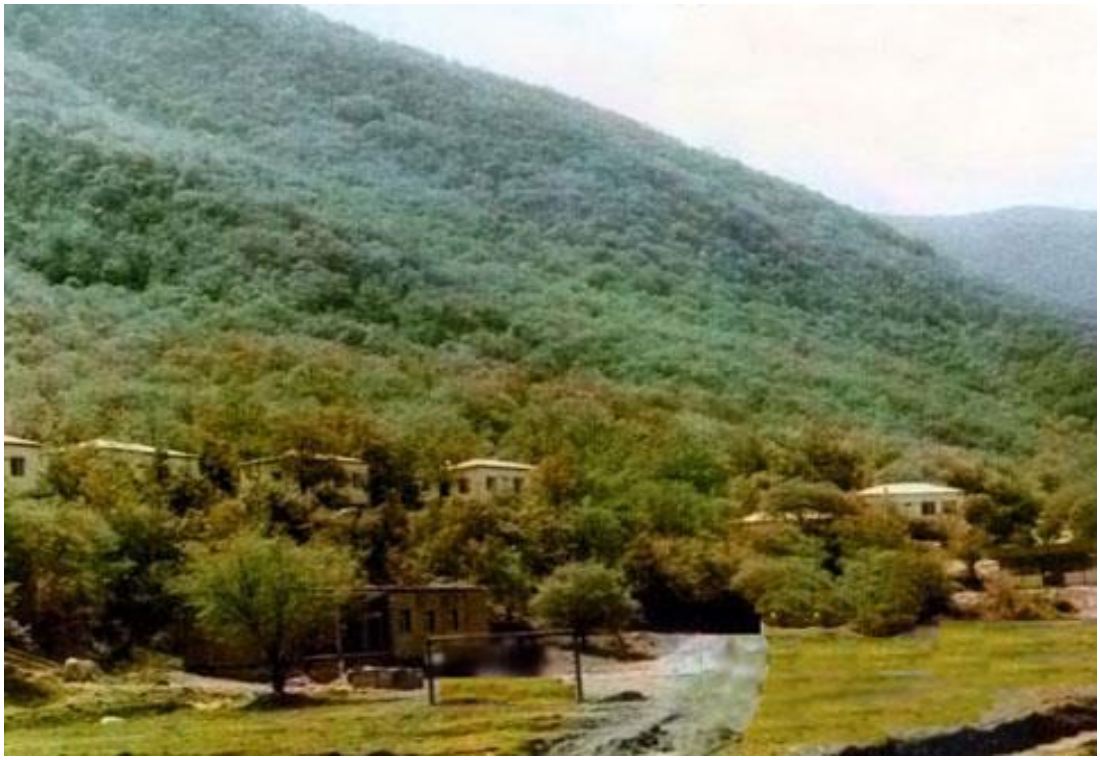
Ġubadlı – 31 Ağustos 1993. Lalezar köprüsü. Ġubadlı.

Ġubadlı bölgesi - Azerbaycan Cumhuriyeti idari ve bölge birimi. 14 Mart 1933'te kuruldu. İdari merkez Gubadli şehridir. İdari bölge 1 il, 93 köy, 31 idari ve bölge biriminden oluşmaktadır. 115 büyük ve orta ölçekli işletme, 11 anaokulu, 56 ortaokul, 1 teknik okul, 4 hastane ve sağlık kurumu, 111 kültür merkezi bulunmaktadır. Ġubadlı ve Bakü arasındaki mesafe 403 kilometredir.Alan 31 Ağustos 1993 tarihinde Ermeni silahlı kuvvetleri tarafından işgal edilmiştir.[21]

[21] https://az.wikipedia.org/wiki/Qubadlı_rayonu

Zengilan – 29 Ekim 1993.

Zengilan ilçesi, Azerbaycan Cumhuriyeti'ndeki idari ve bölgesel birimdir. Araz Nehri'nin sol kıyısında, küçük Kafkas dağlarının güney-doğusunda yer almaktadır. Batı ve kuzey-batıda, Ermenistan Cumhuriyeti'nin sınırı Sünik kısraklarla, güney ve güney-doğuda ise İran İslam Cumhuriyeti, Doğu Azerbaycan Eyaleti ile sınırlanmıştır. Alanı 707 km², nüfusu 39.660 kişidir (01.01.2014).Yönetim merkezi Zengilan'dır. Eski isim Pirçivan. Bölge 1930'da kuruldu. 29 Ekim 1993'te Ermeni silahlı kuvvetleri tarafından işgal edildi.[22]

[22] https://az.wikipedia.org/wiki/Zəngilan_rayonu

2. KARABAĞ DİYALEKTİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİ YAZI DİLİNDE BENZER KELİMELER

Karabağ diyalektinde kullanılan bazı kelimeler Türkiye Türkçesinde kullanılmaktadır. Bu kelimelerde bazı ünlü ünsüz deyişimleri görmekteyiz. Sözlerin aynı ve farklı anlamları belirtilmiştir.

bəlgə (ADDL s 70, ADL 1 Cilt s 44) kelimesi Karabağ diyalektinde 3 anlamda kullanılıyor:

1) Savaş zamanı kola sarılmış sargı

2) evlenen erkek tarafından kız evine gönderilen ilk nişan

3) nar kabuğu ve yaprağından yapılmış un.

Türkiye Türkçesinde: **belge**

1) bir gerçeği, bir olguyu gösteren, bir savın doğruluğuna apaçık inanç veren, tanıklık eden şey.

2) bir kimsenin niteliğini, bir şey üzerinde hakkını ya da kendisine verilen hakkı bildiren resmi kâğıt.

Başax (ADDL s 61 **)** Karabağ diyalektinde :

hasat zamanı yere dökülen başak.

Türkiye Türkçesinde: **başak**

hasat zamanı yere dökülen başak.

Qovğa (ADDL s 144 **)** Karabağ diyalektinde:

1. savaş 2. Kavga.

Türkiye Türkçesinde: **kavga**

1. Kavga

Qovğalı (ADDL s 144 **)** Karabağ diyalektinde :

Kavgalı

Türkiye Türkçesinde: **kavgalı**

Kavgalı

Qovğaçı (ADDL s 144) Karabağ diyalektinde :

kavgacı

Türkiye Türkçesinde: **kavgacı**

kavgacı

Dağıdıcı (ADDL s 164 **)** Karabağ diyalektinde :

gazete, mektup gibi şeyleri dolaşarak ilgili yerlere dağıtan kimse.

Türkiye Türkçesinde: **dağıtıcı**

1. gazete, mektup gibi şeyleri dolaşarak ilgili yerlere dağıtan kimse.

2. motorlarda yüksek gerilimli akımı çalışma sırasına göre bujilere yayarak gönderen aygıt.

Dartıcı(ADDL s 175) Karabağ diyalektinde :

1. tartmakla görevli kimse.

Türkiye Türkçesinde: **tartıcı**

tartmakla görevli kimse.

Darğın(ADDL s 174 **)** Karabağ diyalektinde :

1. darılmış olan, küskün.

Türkiye Türkçesinde: **dargın**

1. darılmış olan, küskün.

2. ilgisiz, soğuk.

Dolab (ADDL s 197) Karabağ diyalektinde :

1. Düzen, hile.

Türkiye Türkçesinde: **dolap**

1. türlü gereçten, çoğunlukla da tahtadan yapılmış, bir ya da birkaç kapaklı, içinde bölmeler ya da çekmeceler bulunan, eşya koymaya yarayan mobilya.

2. Dönerek çalışan ve özellikle su çeken düzen

3. İstanbul bedesteninde dükkân

4. Orta oyununda sahnede dükkân veya ev olarak kullanılan dekor

5. Düzen, hile..[23]

Turun (ADDL s 389 **)** Karabağ diyalektinde:

1. (çoğul olarak kullanıldığında) aynı soydan gelenler.

Türkiye Türkçesinde: **torun**

1. bir kimseye göre çocuğunun çocuğu.

2. (çoğul olarak kullanıldığında) aynı soydan gelenler.

Tutux (ADDL s 391 **)** Karabağ diyalektinde:

[23] Kelime Anlamı Kaynağı : Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğü

1. bağlı

Türkiye Türkçesinde: **tutuk**

1. düzgün, akıcı, rahat bir biçimde konuşamayan (kimse).

2. çekingen, durgun, sıkılgan, utangaç (kimse).

Xırsız (ADDL s 414 **)** Karabağ diyalektinde:

1. güçlü kuvvetli

2. anlamaz, düşüncesiz

Türkiye Türkçesinde: **hırsız**

1. başkasının malını kimse görmeden alan, çalan (kimse).

2. hırsızların, uğruların çok olduğu yer.

Başdıx (ADQŞ s 177 **)** Karabağ diyalektinde:

Düğün zamanı kız evinin erkek tarafdan aldığı para, hayvan vb.

Türkiye Türkçesinde: **başlık**

Düğün zamanı kız evinin erkek tarafdan aldığı para, hayvan vb.

Çalmax (ADL 1 Cilt s 90 **)** Karabağ diyalektinde:

1. başkasının malını gizlice almak. Dün benim paramı çaldılar.

Türkiye Türkçesinde: **çalmak**

1. başkasının malını gizlice almak.

2. (kapı, zil için) tıklatarak ya da tokmağıyla vurarak ya da düğmesine basarak ses çıkarmasını sağlamak.

Dişğarı (ADL 1 Cilt s 146) Karabağ diyalektinde:

1. dış yer, dış çevre.

Türkiye Türkçesinde: **dışarı**

1. dış yer, dış çevre.

2. kişinin konutundan ayrı olan, onun dışında bulunan yer.

Çavış (ADQŞ s 180) Karabağ diyalektinde:

1. askerlik terimi

onbaşıdan bir üst rütbe ve bu rütbede bulunan erbaş.

Türkiye Türkçesinde: **çavuş**

1. askerlik terimi

onbaşıdan bir üst rütbe ve bu rütbede bulunan erbaş.

2. askerlik terimi

askeri okullarda sınıf birincisi öğrencilere verilen ad.

Çərşəv Karabağ diyalektinde:

Eskiden kadınların kullandığı, şimdi de kimi yerlerde kullanıldığı görülen, baştan örtülen sokak giysisi.

Türkiye Türkçesinde: **çarşaf**

Eskiden kadınların kullandığı, şimdi de kimi yerlerde kullanıldığı görülen, baştan örtülen sokak giysisi.

Ceviz Karabağ diyalektinde:

cevizgillerin örnek bitkisi olan, çok uzun ömürlü, kalın gövdeli ve çok dallı, kerestesi ve meyvesi çok değerli, yeryüzünün hemen her yerinde çok yetişen ve yetiştirilen büyük bir ağaç.

Türkiye Türkçesinde: **Ceviz**

Cevizgillerin örnek bitkisi olan, çok uzun ömürlü, kalın gövdeli ve çok dallı, kerestesi ve meyvesi çok değerli, yeryüzünün hemen her yerinde çok yetişen ve yetiştirilen büyük bir ağaç.

Qımıldammax Karabağ diyalektinde:

1. yerinden biraz oynamak.

2. yerinde hafifçe hareket etmek.

Türkiye Türkçesinde: **kımıldamak**

1. yerinden biraz oynamak.

2. yerinde hafifçe hareket etmek.

Karabağ ağzı o kadar zengin bir kökene sahip ki, araştırdığımız zaman her seferinde farklı bilgilere ulaşıyoruz. Türkolog, dil bilimci Nikolay Aleksandroviç Baskakovun "тюркские языки" kitabını incelerken orada farklı Türk dillerinde kullanılan bazı kelimelerin karabağ diyalektinde kullanıldığını gördük. [24]
Kıpçak Türkçesinde kullanılan эшик (kapı) уй(ev)
karabağ diyalektinde eşik (dışarı, kapı), uy, öy (ev) aynı anlamda kullanılmaktadır. Yazı şekline baktıkda bazı fonem deyişmesi ile karşılaşıyoruz.
Kıpçak Türkçesinde **uy** ; Karabağ diyalektinde **öy.**

[24] н. А. Баскаков. "тюркские языки" s. 118

Tutağaç - Karabağ diyalektinde ocağın üzerinden tencereni almak için kullanılan parça.

Türk dilinin Ekridir, Çanakkale şivelerinde tutaç, tutagaç şeklinde kullanılıyor (ADAM s 67).

Şapalax - Karabağ diyalektinde, Türkiye Türkçesinin Van şivesinde şapalık aynı anlamda kullanılıyor. (ADAM, s 76)

Gəbə - Karabağ diyalektinde küçük halı, Türkiye Türkçesinin Manisa, Beyazit, Ağrı, Kars şivelerinde **geve** halı anlamında kullanılır. (ADAM, s 54)

Qıcıx verməẋ - Karabağ diyalektinde (bir şey, bir kimse, birinin) sinirlenmesine yol açmak, sinirine dokunmak, öfkelendirmek, kızdırmak, sinirlenmesini sağlamak.

Gıcık vermek Türkiye Türkçesinde de aynı anlamda kullanılıyor.(ADAM, s 38)

Qıyma Karabağ diyalektinde – bir şeyi küçük küçük kesmek;
Türkiye Türkçesinde **kumak** küçültmek, doğramak anlamında (ADAM s 37).

Qora - Karabağ diyalektinde olgunlaşmamış üzüm, meyve, Türkiye Türkçesinde **koruk** olgunlaşmamış meyve anlamında kullanılır (ADAM , s 38).

Qaxınc eləmək, qaxmaq - Karabağ diyalektinde, yaptığı bir iyiliği, iyilik yaptığı kişinin yüzüne vurarak onu incitmek anlamında; Türk dilinin Gaziantep şivesinde **kahınç** başa kakılan şey, söz, haraket manasında kullanılmaktadır (ADAM, 36) .

Erinmek bir işi yapmaya tembellik etmek, Türkiye dilinin Sinop, Kırşehir, Konya gibi şivelerinde de **erinmek** aynı anlamda kullanılıyor (ADAM, s 46) .

3. SÖZ VARLIĞI

3.1. Söz Varlığının Tanımı ve Kapsamı

Dünyada binlerce farklı dilde konuşan halklar var. Bu dillerin sadece bir kısmı diğerlerine oranla daha kapsamlı ve geniş alanda kullanılmaktadır. Bir dilin özelliklerini, zengin bir dil olup olmadığını tespit etmede en önemli bulgulara o dilin söz varlığını inceleyerek ulaşabiliriz. Karabağ ağzının söz varlığını incelediğimizde Türk dilini ilgilendiren birçok bilgiye ulaşmış olduk. Bazı kelimeler diğer Türk dillerinde de kullanılmaktadır. Örneğin **civar** kelimesi Karabağ diyalektinde de Türkiye Türkçesinde olduğu gibi aynı anlamda ve aynı şekilde yazılmakta ve kullanılmaktadır. Söz Varlığı bölümünü **Deyimler, Aynen tekrar öbeği**, **Yöreye has Söyleyişler** başlıkları altında ele aldık. Karabağ yöresinde kullanılan kelimeleri toplayıp Azerbaycan Türkçesi yazı dilindeki ve Türkiye Türkçesindeki anlamlarını da yazdık.

3.2. Deyimler

Karabağ yöresinde yaşamış insanların dilinden ve yöreyle ilgili kaynaklardan toplanmıştır.

abıra düşmə̇ Səliqə-sahmana salmaq. (A.D. /3)
düzene sokmak
abıra mindirmək Səliqə-sahmana salmaq. (A.D. /3)
düzene sokmak
abrına qısılmax Abır-həya gözləmək. (A.D. /3)
utanmak, saygı göstermek, haya etmek.

abrını ətəyinə bükmək Biabır eləmək, rüsvay etmək. (A.D. /3)

rezil etmek.

acığı soyumax Sakitləşmək, qəzəbi yatışmaq. (A.D. /4)

sakinleşmek (insan için) öfkesi, sıkıntısı ya da heyecanı geçmek.

adax - çiçə açmax İlk addım atmaq. (ADDL s 12)

çocuğun ilk adım atması.

afat vurmaq Xarab olmaq. (A.D. /4)

bozulmak. (yiyecekler için) yenilemeyecek duruma gelmek, ekşimek, kokmak.

afsanata keçmək Verilən ehsanın Allah tərəfindən qəbul olunması. (A.D. /4)

verilen ihsanın Allah katında kabul olunması.

açıb ağartmax Açıb söyləmək. (A.D. /5)

açık açık söylemek.

ağır gəlmək Qəlbinə dəymək, təsir etmək. (A.D. /4)

ağırına gitmek; bir söz, bir davranış bir kimsenin onuruna dokunmak, gücüne gitmek.

ağır oturmax Baha başa gəlmək. Bı işi eləməx ma: çox ağır oturdu**.** (A.D. /4)

pahalıya patlamak; (bir şey) çok pahalıya mal olmak.

ağır tərpənmək Tələsməmək. (A.D. /5)

acele etmemek.

ağız ağıza gəlmək Mübahisə etmək. (A.D. /5)

bahse girmek.

ağlar gülər ay Qışın axırıncı ayı; boz ay. (RV s 618)

kışın son ayı, gri ay.

ağmatan Dərisi ağ, kök və göyçək (qız). Kəndimizin qızdarı ağmatan olur. (ADDL s 21)

beyaz tenli, şişman ve güzel kız.

ağmaya Ağ və kök(uşaq). Qonşumızın ağmaya bir uşağı oldu bu gün. (ADDL s 21)

beyaz tenli ve şişman çocuk.

ağöddək Arıq, zəif. Bı qız yaman ağöddəẋdi. (ADAM)

zayıf (kişi).

ağöfkə Qorxaq, sözü bütöv olmayan. (A.D. /5)

korkak.

ağuz(olmax) Saralmaq və həddindən artıq yetişmək(meyvə). Bizim bağda meyvələr lap ağuz olub. (ADDL s 22)

sararmak ve aşırı yetişmek (meyve).

ağzıbir Sözübir, dilbir. Olar ağzıbir oluflar, sə: yendiməzdər. (ADAM)

lafıbir.

ağzıisti Özünə arxayın olan, qorxmaz. (A.D. /3)

korkusuz, kendine güvenen.

ağzıyavan Sözünün təsiri olmayan, sözü ötməyən. (A.D. /3)

lafı geçmeyen (kişi).

alafsın bılafsın Qarmaqarışıq. Alafsın bılafsın yemək. (RV s 618)

karmakarışık (yemek).

alageh olmax Əldən düşmək. Böyin işdəməhdən alageh olmuşam. (A.D. /5)

yorulmak.

alagülüy olmaq Yorulmaq, əldən düşmək. (A.D. /4)

yorulmak.

alaqulux (olmaq) Dəcəlləşmək, nadinc olmaq. Gülü, o uşaxları sakitdəşdir dayna, yaman alaqulux oluflar. (A.D. /3)

yaramazlık yapmak.

alataş olmax Yorulmaq, əldən düşmək. (A.D. /6)

yorulmak.

aldil Hiylə, yalan. Aldilinə allanıf gəlmişəm elə. (A.D. /4)

hile, yalan.

amana gəlməẋ İnsafa gəlmək. (A.D. /7)

tutumdan vazgeçmek. insafa gelmek; haksız ve acımasız.

andıra qalmaq Zibilə qalmış (məcazi mənada). Əsəbləşəndə qarşıya çıxan hər hansı əşyaya, vəziyyətə qarşı işlənən ifadə. Andıra qalsın belə iş. (A.D. /7)

sinirlendiğinde karşıya çıkan her türlü eşyaya söylenen deyim.

anqutu (çıxmaq) Yazığın işdəməẋdən anqutu çıxıb. (A.D. /6)

çalışmaktan zayıflamak, kötü görünmek.

ayaz vurmax Şaxta vurmaq. (A.D. /6)

don vurmak.

azqıntı; azqıntı düşməẋ Azmaq, itmək, yolu səhv salmaq. O vaxdı bir uşax meşədə azqıntı düşüf, itif. (ADL 1. Cilt s 24)

kaybolmak, yanlış yola girmek.

balaqancıla salmax Hay-küy salmaq. Nə balaqancıla salıfsıŋız?! (A.D. /5)

gürültü yapmak.

basaratı bağlanmaq Dili ağzı bağlanmaq, özünü itirmək. (A.D. /3)

hiç birşey yapamamak.

başıdümüẋ olmax Başı qarışıq olmaq, məşğul olmaq. Başıdümüẋ olannan heşkimnən maraxlammır. (A.D. /3)

meşgul olmak.

bavar eləmək İnanmaq. Anam ma: həmişə bavar eliyir. (A.D. /4)

inanmak.

beli bağlı Güvənmək, inanmaq mənasında. Onnan belim bağlı deyil. (A.D. /5)

güvenmek, inanmak.

beyüzm Hörmətsiz, biabır. Sona hər yerdə özün beyüzm eliyir. (A.D. /6)

saygısız.

beyüzm olmax Hörmətsiz olmaq, biabır olmaq. Elədiyi hərəkətdən so:ra hamının yanında beyüzm oldu. (A.D. /3)

rezil olmak.

bəsrət eləmək Biabır eləmək, hörmətsiz etmək. Sözüynən məni bəsirət elədi. (A.D. /3)

rezil etmek.

bımbılına dəymək Xətrinə dəymək. (A.D. /4)

Kırmak (O bugün beni çok kırdı).

bina (qoymaq) Başlamaq, əsasını qoymaq. Mən billəm, bı yerin binasını kim qoyuf. (A.D. /3)

temelini koymak.

car çəkmək Hamıya xəbər vermək. (A.D. /7)

herkese haber vermek.

cıbrıx eləmək Soyundurmaq. (A.D. /3)

soyundurmak.

cıbrıxdan çıxmaq Məcazi mənada; susuzluqdan yanmaq. (A.D. /3)

susuzluktan yanmak.

cumculuğ olmax Tamamilə islanmaq. Gejə yağışda o qədər işdədix ki, cumculuğ oldux. (A.D. /4)

yağmurda sırılsıklam olmak.

çapan çalmax Əl çalmaq. (A.D. /7)

alkışlamak.

çeçin gəlməx Qəribə gəlmək, təəccüblü gəlmək. Onun elədiyi hərəkət mənə çeçin gəlir. (A.D. /8)

garip gelmek.

çimir eləməmək Yatmamaq; gözlərini yummamaq. (A.D. /2)

uyumamak.

çin çəxməkx Xalça üçün ip əyirmək. Çin çəxməyi hər adam bajarmır. (A.D. /3)

halı için ip eğirmek.

çin vırmax Xalçaya, coraba naxış vurmaq. Günel çin vırmaxı yaxşı bacarır. (A.D. /3)

halıya,çorapa nakış işleme.

çöçün gəlməx - Qəribə gəlmək, təəccüblü gəlmək. Bı söhpət saŋa çöçün gəlməsin. (ADDL s 450).

garip gelmek, şaşırmak.

çul düşməx Yorulub əldən düşmək, taqətdən düşmək. İşdəməydən çul düşmüşəm. (A.D. /6)

yorulmak.

dağallıq eləməx Cığallıq etmək. (A.D. /6)

oyunbozanlık yapmak, mızıkçılık etmek.

darğınnıx eləməx İncimək. Ta nəyə lazımdı darğınnığ eləməx barışın gessin. (A.D. /7)

kırılmak. Ona çok kırıldım.

dəstana qoymax Dilə-dişə salmaq. (A.D. /8)

rezil etmek.

dişğarı iş tutmağ El adətindən kənara çıxmaq. Dişğarı iş tutmax da sizin nəsildə var. (A.D. /8)

gelenekden uzaklaşmak.

dolaf gəlməẋ Aldatmaq, fırıldaq işlətmək. (A.D. /3)

aldatmak, dolandırmak, dolap çevirmek.

doŋra bağlamax Başda kəpək əmələ gəlməsi. (A.D. /4)

başda kepek oluşması.

dümüy olmax Fikir vermək. (A.D. /6)

dikkat etmek.

əvniyə çıxmaq Nahar fasiləsinə çıxmaq. Biz əvniyə çıxmışıx. (A.D. /2)

öyle arası vermek.

görk olmax Nümunə olmaq. (A.D. /2)

ders olmak.

hayan (olmax) Hayan olmaq, muğayat olmaq, qorumaq, himayə olmaq. (A.D. /3)

Korumak.

hay həşir Haray (qoparmaq). (A.D. /2)

gürültü çıkarmak.

hayıl mayıl olmaq Heyran olmaq. (A.D. /3)

hayran kalmak.

heşan eləməẋ Dağıtmaq. (A.D. /7)

her tarafı dağınık bırakmak.

həkət olma Sözbaz olma. (A.D. /8)

laf gezdiren, gıybet eden.

həşir gəlmək Canfəşanlıq eləmək. (A.D. /8)

bir işi coşkuyla yapmak.

him eləmək Qaş-gözlə işarə etmək. (A.D. /8)

kaş göz işareti yapmak.

hoqqa çıxarmax Özündən olmayan birşeyi demək. (A.D. /9)

olmayan birşeyi söylemek.

hüş eləməx Yada salmaq. (A.D. /2)

hatırlamak.

hüşündən çıxmaq Yadından çıxmaq. (A.D. /1)

unutmak.

xapan qalmax Kimsəsiz qalmaq, boş qalmaq. Yazığın heş kəsi yoxdu evdə xapan qalıf. (A.D. /3)

kimsesiz kalmak, yalnız kalmak.

irağ olsun Uzaq olsun. (RV , s 625)

uzak olsun.

istahatı yoxdu (qalmıyıf) Pis vəziyyətdə olmaq. (RV , s 625)

kötü durumda olmak.

kərəvəngi qalmax Çıxılmaz vəziyyətə düşmək, özünü itirmək. Dünənnən bəri kərəvəngi qalmışam, bilmirəm neyniyim. (ADQŞ s 187)

zor durumda kalmak.

qərəyinə qalmax Qeydinə qalmaq. (RV , s 627)

korumak.

ləms olmax Süst olmaq, hərəkətsiz. (RV , s 628)

haraketsiz.

loğaz qoşmaq Lağa qoymaq. (A.D. /3)

dalga geçmek.

mehir salmax İsinmək, öyrəşmək, meyl salmaq. (A.D. /5)

ısınmak, alışmak.

məhlim olmax Məlum olmaq. (RV , s 628)

belli olmak.

mısmırığını sallamax Küsmək. (A.D. /8)

küsmek.

nifrin Zəhərini tökmək (mecaz). (A.D. /6)

zehrini akıtmak.

pəl vurmaq Bir işə mane olmaq. (RV , s 630)

bir işe engel olmak.

pəndam olmax Çox yemək. (RV , s 630)

fazla yemek, çok yemek.

pəsdah çıxartmax Mərəkə qoparmaq, hay-küy salmaq. Hikgəsinnən bir pəsdah çıxartdı ki, hamı mə:tdəl qaldı. (ADQŞ, s 192)

gürültü yapmak.

sərfəsi sakit Sakit, dinməz adam. (RV , s 631)

sakin biri.

sifdə eləmək. (A.D. /8)

siftah yapmak.

süysünü sallamax Küsmək. (RV , s 631)

küsmek.

şay bilmə̇ Şad olmaq, sevinmək. (ADQŞ, s 195)

memnun olmak.

şehid olmax 1. Dayanmadan işləmək, 2. Şəhid olmaq. (RV , s 631)

1. Durmadan çalışmak, 2. Şehit olmak.

Şətəlinə toxunmax Xətrinə dəymək, şəstinə toxunmaq. (A.D. /3)

kalbini kırmak.

şülən eləmə̇ Bədxərclik etmək. (A.D. /3)

savurganlık yapmak.

tarçığın götümə̇ Doyunca yemək. (A.D. /8)

doyana kadar yemek.

tarpına dözmə̇ Əziyyətinə qatlaşmaq. Mənəm ki oların tarpına dözürəm. (ADQŞ s 196)

eziyetine katlanmak.

tətiẋdə olmax Hazır olmaq. (RV , s 632)

hazır olmak.

tuş gəlmə̇ Rastlaşmaq, üz-üzə gəlmək. (A.D. /2)

rastlamak, yüzyüze gelmek.

vejinə almamağ Önəm verməmək. (A.D. /1)

umursamamak..

vərəzan günə qalmax Pis günə qalmaq. Nənəsi ölənnən sora uşaxlar vərəzan günə qaldı. (A.D. /2)

zor durumda kalmak.

zirinc eləməɨ Bezikdirmək, zinhara gətirmək. (A.D. /9)

bıkkınlık vermek, bıkmasına yol açmak, bezdirmek, usandırmak.

ziyriɨ döyməɨ Əlləşmək, əziyyətə qatlaşmaq. (A.D. /8)

zorluğa katlanmak.

3.3. Aynen Tekrar Öbeği

adax adax Addım - addım, yavaş-yavaş. (A.D. /3)

adım adım.

Adar - madar Yeganə, tək, bircə. Adar madar bir qoyunum vardı, o da öldü. (ADDL s 12)

tek. Evin tek çocuğu.

bıdama bıdama Yekə-yekə, böyük-böyük. Bu səfər əhdiyimiz pamidorrar bıdama-bıdama çıxıf. (A.D. /7)

iri iri, büyük büyük.

bığır-bığır Yavaş-yavaş, həzin-həzin. Yağış bığır-bığır yağırdı. (ADDL s 82)

sakin sakin.

bizzəq-bizzəq Bic-bic, dələduzcasına. Qoyasan bizzəq-bizzəq danışa. (A.D. /3)

sinsi-sinsi

cadar-cadar Çatlamaq, əlləri qabarlamaq. (A.D. /7)

çatlamak. Elleri çatlamış.

cürə-cürə Cürbəcür. (A.D. /3)

farklı.

çaqqala-çaqqala Qayada bitən yabanı meyvə. (A.D. /3)

kayalık yerlerde büyüyen yabani meyve.

davan-davana Arxasınca. Davan-davana girdilər içəri. (A.D. /5)

ardından.

dəngiz-düngüz Seyrək, tək-tək. Ağajda dəngiz-düngüz cəviz qalıf. (A.D. /5)

seyrek, ara-sıra.

əlah-salah Boş, bekar. Ona nə vare əlah - salah adamdı. (A.D. /4)

hiç bir iş (şey) yapmamak; boş (geçinecek bir işi olmayan, işsiz).

harfa-harfa Ədəbsiz. (A.D. /4)

Edepsiz.

haşan-keşən Var-dövlət. (A.D. /8)

zenginlik.

hay-hay Süddə bişirilmiş yuxa çörək. (A.D. /8)

sütte pişirilen yufka.

hay-həşir Haray (qoparmaq). (A.D. /8)

çığlık koparmak.

hərkə-hərkə Böyük böyük (danışmaq). (A.D. /8)

büyük büyük (konuşmak).

lopa-lopa İri-iri. (A.D. /3)

lapa lapa.

mırız-mırız Acıqlı, qaşqabaqlı. (A.D. /3)

suratsız, meymenetsiz.

ojur ojur İştahla (ojur ojur yemək). (A.D. /3)

iştahla (yemek).

omur omur Şirin - şirin yemək . (RV , s 629)

tatlı tatlı yemek.

şulum şuldur Tör-tökülü, səliqəsiz adam . (RV , s 631)

dağınık.

v**ejelə-vejelə** Boş-boş, işsiz, avara. Havax baxıram vejelə-vejelə gəzir. (A.D. /5)

hiç bir işle uğraşmayan.

zənəki-zənəki Uşaq kimi. Nə zənəki-zənəki ağlıyırsan ? (A.D. /9)

çocuk gibi. Çocuk gibi ağlamak.

3.4. Yöreye Has Söyleyişler

Çalışmamızda, Karabağ yöresinde konuşulan dilin özelliklerini yansıtan kelimeler yer almıştır. Bu kelimeler gerekse orada yaşamış insanların dilinden gerekse de bu alanla ilgili yazılmış kitap, makale vb. kaynaklardan toplanmış ve Azerbaycan Türkçesi yazı dilindeki anlamıyla yanısıra her kelimenin alt kısmında Türkçe anlamı verilmiştir.

a:max Xatırlamaq. (A.D. /2)

hatırlamak.

aba 1) ana, 2) ata. Abam yaman xəstələnif. (ADL 1. Cilt s 1)

1) anne, 2) baba.

abatdıdı İçinə yağ, şor, pendir və başqa ağartı qoyulan isti çörək. Bajı, ordan ma: bir abatdıdı elə, yeyim . (ADDL s 15)

içerisine yağ, peynir ve diğer ağartı konulan sıcak ekmek.

abba Umac. Anamın bişidiyi abba elə daddıydı. (ADL 1. Cilt s 1)

unnan yapılmış umaç.

abdal Avara, sərsəri. (A.D. /2)

serseri.

abışka Balaca pəncərə. (A.D. /2)

küçük cam.

abqora Yetişməmiş üzüm şirəsi. (A.D. /2)

olgunlaşmamış yüzüm şiresi.

acıqıcı Vəzəri. (A.D. /3)

roka. Turpgillerden, tarlalarda, yıkıntılarda kendiliğinden yetişen, salata olarak yenilen baharlı bir otsu bitki.

acışmax Ağrımaq, göynəmək. Soğan soyan kimi gözüm acışır. (AŞOL s 8)

ağrımak, yanmak. Soğan doğrarken gözüm yanıyor.

acıtəpə Vəzəri. (ADDL s 11)

roka.

acıtərə Vəzəri. (A.D. /3)

roka. Turpgillerden, tarlalarda, yıkıntılarda kendiliğinden yetişen, salata olarak yenilen baharlı bir otsu bitki.

açarramax Qapını qıfıllamaq, açarla bağlamaq. Qəpini açarradın, dədə ? (A.D. /3)

kapıyı kilitlemek.

adax Uşağın ilk addımları. (A.D. /3)

çocuğun ilk adımları.

adaxlamax 1) nişanlamaq (qız və ya oğlanı), 2) ilk addım atmaq(uşağa aiddir) Gördün, Fatmanın qızı adaxlıyırdı. (ADDL s 23)

1) nişanlanmak; (bir kadınla bir erkek) bir süre sonra evlenmeye söz verme belirtisi olarak yüzük takmak.

2) ilk adım atmak(çocuğa aittir).

adamcıl İnsan qanına həris olan, adama hücum edən it. (A.D. /2)

kudurmuş köpek.

adaş Eyniadlı. (A.D. /3)

özdeş, aynı adı taşıyanlardan her biri.

addamac Çaydan, arxdan keçmək üçün keçid, dayaz yer. Ehmalca addamacdan keş, gə. (ADQŞ s 176)

nehir, arkı geçmek için yer, geçit.

addandırmax Adlı-sanlı etmək, şöhrətləndirmək. (A.D. /3)

ünlü yapmak, yükseltmek.

adına Cümə axşamı (dördüncü gün). Birigün kəndimizdə Sona xala var ha, onun adınasıdı. (A.D. /3)

perşembe.

afar Güc, qüvvə. Yaşdaşmışam, afarım qalmıyıf ta. (A.D. /2)

güç, kuvvet.

afat Xarab, zay. (A.D. /3)

bozuk; bozulmuş olan.

affayı Nahaq. (A.D. /3)

haksız.

afxarlamax Kəsici aləti itiləmək. (A.D. /3)

kesici aleti bilemek.

ağ 1) tuman və ya şalvarın orta hissəsi. Şalvarımın ağı cırılıf. 2) döşək ağı. Ordan ağı gəti, döşəyin üstün atax. 3) kəfən. (A.D. /8)

1) etek, pantalon ve s. paçası.

2) döşek yüzü.

3) kefen.

ağ arpa Arpa növü. (A.D. /3)

arpa çeşiti.

ağ yel Qarğış. (A.D. /9)

beddua.

ağa El ağsaqqalı, dədə. (A.D. /7)

el aksakalı, dede.

ağacotu Ağacın haçası arasında bitən ot. Səh18. Bı ağaşda da ağacotu çoxdu, bişey gətirin təmizdiyəx. (ADDL s 18)

ağaçların arasında büyüyen çimen.

ağartı Süddən əmələ gələn məhsul. (A.D. /3)

süt ürünü.

ağbağır Qorxaq. Ağbağır olma ə: onun nəyinnən qorxursan? (ADDL s 19)

korkak.

ağbuğum İpək qurdu xəstəliyi. (A.D. /3)

ipek kurdu hastalığı.

ağcamaya Kök, yaraşıqlı, gözəl (şəxs). (A.D. /3)

güzel (kişi).

ağcavaz Soyuqdəymə. (A.D. /3)

nezle . Vücudu üşütmekten ileri gelen, burun boşluklarının kuruması ve kaşınır gibi olmasıyla

başlayan, burun akması ve aksırmayla kendini gösteren, hafif ateş, baş ağrısı ve kırıklık yapan bir hastalık.

ağgöz 1) xəsis. Nə ağgöz adamsan sən. (ADDL s 19)

2) qarlı, şaxtalı. Yaman ağgöz havadı, çölə çıxmağ olmur.

1) cimri, 2) karlı, soğuk hava.

ağıl Tövlə. Malları ağıla salıfsı:z ? (A.D. /2)

ahır. Evcil büyükbaş hayvanların barındığı kapalı yer, hayvan damı.

ağır əyaxlı Hamilə. (A.D. /3)

hamile.

ağırammax Hörmət etmək, yada salmaq, ehtiram göstərmək. Biz tərəfdə qonax gəldisə ona bir başqa qulluğ eliyəllər, yaxşıca ağırrallar. (A.D. /2)

ağırlamak, saygı duymak.

ağırraşmax Xarab olmaq, iylənmək. Bınnan iyi gəlir deyəsən ağırraşıf. (A.D. /3)

bozulmak (yiyecekler için) yenilemeyecek duruma gelmek, ekşimek, kokmak.

"Dün aldığım balık bozulmuş".

ağız 1) doğmuş heyvanın ilk südü. Heyvanın doğannan so:ra ki, ilk sağdığımız südü var ha, bax ona ağız de:riẋ. 2) doğmuş heyvanın ilk südündən bişirilən pendirəoxşar bərk yemək. Xalam bugün sağılan süddən ağız bişidi. (A.D. /3)

1) yeni doğmuş hayvanın ilk sütü, 2) yeni doğmuş hayvanın ilk sütünden yapılan peynire benzer yemek.

ağız Ay qız. Ağız, bəri gəl görüm. (A.D. /1)

kızı, kadını çağrı ünlemi.

ağızdıx Qıf. Bala, o ağızdığı ma: ver. (A.D. /2)

huni. Bir sıvıyı dar ağızlı bir kaba aktarabilmek için kullanılan, koni biçiminde bir araç.

ağlamax Başdansovdu yığmaq. Uşaxlar pambı: ağladılar getdilər. (A.D. /3)

baştan savma toplamak.

ağmax Çıxmaq. A bala, qoymıyın inəẋ dağa ağdı. (ADDL s 21)

çıkmak.

ağmatan Dərisi ağ, kök və göyçək (qız). Kəndimizin qızdarı ağmatan olur. (ADDL s 21)

beyaz tenli, şişman ve güzel kız.

ağmaya Ağ və kök (uşaq) . Qonşumızın ağmaya bir uşağı oldu bu gün. (ADDL s 21)

beyaz tenli ve şişman çocuk.

ağnağız Təcili üyüdülən azacıq taxıl. Uşaxlar ajdı, hələliẋ biraz ağnağız eləmişəm. (A.D. /3)

çabuk öğütülmüş buğday.

ağnax Gölməçə kimi bir yerdə toplanıb iylənən palçıqlı su. İnəẋlər indi ağnaxdadılar, bəyax gələndə orda gördüm . (ADDL s 21)

gölcük gibi bir yerde toplanıp kokan çamurlu su.

ağnatmax Sürünü aşağı gətirmək. Qoyun-quzunu genə ağnatdılar əkinə sarı. (ADAM)

sürünü aşağı götürmek.

ağöddək Arıq, zəif. Bı qız yaman ağöddəẋdi. (ADAM)

zayıf (kişi).

ağöfkə Qorxaq, sözü bütöv olmayan. (A.D. /3)

korkak.

ağu Zəhər (qarğış). (RV s 618)

bed dua.

ağyel Xəstəlik adı. (A.D. /2)

hastalık ismi.

ağzıisti Özünə arxayın olan, qorxmaz. (A.D. /4)

korkusuz, kendine güvenen

ağzıyavan Sözünün təsiri olmayan, sözü ötməyən. (A.D. /4)

lafı geçmeyen (kişi).

ağzıyuxarı Üzüyuxarı, başıyuxarı. Uşaxlar ağzıyuxarı getdilər. (ADAM)

yukarıya çıkmak.

ahıl Qocalmış, yaşa dolmuş. Ahıl adamdı, sən fikir vermə onun sözdərinə. (ADDL s 46)

yaşlı (kimse).

ahmır Minnət. Nədi, maŋa niyə ahmır vırırsan? (ADQŞ s 176)

minnet.

axarramax İtiləmək. (A.D. /5)

bilemek. Kesici araçları, bileği ve benzeri bir şey yardımıyla keskin bir duruma getirmek, keskinleştirmek.

axdarma Pendir növü, üzlü pendir. (A.D. /5)

peynir çeşiti, yağlı peynir.

axdıcar Başqasına mənsub. (A.D. /3)

başkasına ait.

axılmaq Yaxınlaşmaq. (A.D. /3)

yaklaşmak.

axır Axı. (A.D. /3)

ama; çünkü.

axışdırmax Bir yerə toplamaq, yığmaq. (A.D. /4)

bir şeyi bir yere toplamak.

axmirə Minnət. (A.D. /4)

minnet.

axur 1) tövlə, 2) yer. Axurunu tanı. (A.D. /4)

1) ahır, evcil büyükbaş hayvanların barındığı kapalı yer, hayvan damı.

2) yer.

axvayı Nahaq, əbəs. Axvayı boğazĩ: yorma, onsuz başa düşən də:l. (ADQŞ s 176)

haksız yere.

ajdıx Yeni məhsuldan təcili üyüdülmüş azacıq taxıl. (ADDL s 17)

çabuk öğütülmüş buğday.

ajxamra Xəmir mayası. Birəz ajxamra qalıf, durum xamır eliyim. (ADQŞ s 176)

hamur mayası.

ajıqıjı Vəzəri. Get, bosdannan ajıqıjı yığ. (A.D. /4)

su teresi. Sulak ortamlarda yetişen.

ajıpencər Yaz gələndə çay, bulaq kənarında bitən dairəvi yarpaqlı yabanı bitki. (A.D. /4)

yaz mevsiminde nehir kenarlarında biten bitki.

ajıtma Xamra, maya. (A.D. /4)

hamur mayası.

al Hiylə, yalan. Bına bax nətər məni tutuf al dilə. (A.D. /4)

hile, yalan.

ala çöhrə Gilas ağacına oxşar cır meyvəli ağac. (ADDL s 18)

kiraz ağaçına benzer ağaç türü.

alabaydax Pis sifətlə camaat arasında ad çıxaran adam. (A.D. /4)

geçimsiz kişi.

alabuğa Yaşılımtıl rəngdə milçəyə oxşar həşərat. (A.D. /7)

yeşil rengli sineye benzer böcek.

alacalanmax Kiçilmək, balacalaşmaq. Soyux oluf sa: gözdərin alacalanıfdı. (A.D. /7)

küçülmek.

alaçatı Müxtəlif rəngli konfet. Babam bizə alaçatı aldı gələndə, bilir ki, xoşduyurux. (A.D. /7)

çeşitli renkli şekerleme.

alaçıx Müvəqqəti yaşayış yeri, çadır. (A.D. /7)

geçici ikametgah, çadır.

aladağ Yanmış(çörək və s.). Yemək aladağ oluf. (A.D. /7)

yanmış (ekmek vb.).

alaf Ot, saman. (A.D. /6)

ot, saman.

alafa Zərif ipək parça. Baş örtüyü. Gəlinimə qəşəy alafa almışam, görəndə bəyənəjəx . (A.D. /6)

baş örtüsü.

alafsın – bılafsın Qarmaqarışıq. Alafsın – bılafsın yemək. (RV s 618)

karmakarışık (yemek).

alamançı Nəzakətsiz, tamahkar. Alamançı olma, heşkim elə adamı xoşdamır. (A.D. /6)

kaba, açgözlü, gözüdoymaz.

alaməssəf Qeyri-ciddi, sözünü tez-tez dəyişən. onun alaməssəf sözdərin işdətmə. (A.D. /6)

her seferinde lafını deyişen, ciddi olmayan.

alapələẋ Ala- bula. Səkinənin qızı alapələẋ geyinif toyə:lmişdi. (ADDL s 20)

Karışık (renk).

alataş Yorğun. (A.D. /6)

yorgun.

Alazdamax 1) üzdən iş görmək. 2) korlamaq, xarab etmək. Qabı niyə alazdamısan ? (A.D. /6)

1) baştan savma iş yapmak.

2) bir şeyi bozmak.

alazımax Solmaq, saralmaq. İrəngin yaman alazıyıf. (A.D. /6)

beniz solması, sararmak, benizi atmak.

aldalıxlı Narahat olmaq. (A.D. /6)

endişelenmek.

aldil Hiylə, yalan. Aldilinə allanıf gəlmişəm elə. (A.D. /8)

hile, yalan.

alğasımax Ürəyi döyünmək. Böyün ürəyim elə hey alğasıyıf. (A.D. /8)

kalbi çarpmak.

alxım Maili. (A.D. /8)

eğimli, eğik.

alışıx Ocağın gözünə qoyulan çör-çöp, yonqar. Odunda birəz nəmliх var, bax gör orda alışıx var. (A.D. /8)

ocağı yakmak için altına konulan kuru çırpı.

alız 1) könülsüz, soyuq. Vəli nəsə alız danışırdı. 2) xəstə. (A.D. /8)

1) isteksiz, 2) hasta.

allanmax Qızarmaq, yetişməyə başlamaq. Gilas allanıf ta yığın. (A.D. /8)

olmuş. Erik olmuş toplaya bilirsin.

almax 1) bitmək, cücərmək. 2) anlamaq, başa düşmək. 1) səpdiyimiz toxum hələ almiyif. 2) də:sən o məni yaxşı almadı. (A.D. /8)

1) çimlenmek, 2) anlamak.

almalıx Atların gözünün üstündəki çuxur yer. (A.D. /8)

atların gözünün üzerindeki çukur yer(göz yuvası).

almaşdamax Yoluşdurmaq. Bir dəyqədə meyvəni nətər almaşdadılar. (A.D. /8)

toplamak.

alu (albuxaru) Gavalı. (A.D. /2)

erik.

amax Xatırlamaq. Birdən amaxdım, o qabı bıra özüm qoymuşam. (A.D. /2)

hatırlamak.

amanabənd Dözümsüz, zəif. (A.D. /2)

zayıf, tahammülsüz.

ambıl 1) arabaya qoşulan öküzlərin ilk cütü. 2) kök insan haqqında deyilən söz. (A.D. /2)

1) arabaya bağlanmış ilk çift boğa.

2) şişman kişilere söylenilir.

amırramax Bir şeyi acgözlüklə qamarlamaq, yığışdırmaq. (A.D. /2)

bir şeyi açgözlülükle toplamak.

anbar 1) məhsulları saxlamaq üçün taxtadan düzəldilmiş yer 2) daşdan tikili. (A.D. /2)

1) ürünleri saklamak için tahtadan yapılmış bir yer.

2) taştan yapı.

andır Zibil, tör-töküntü (məcazi mənada). Bu andırıŋı götür dana bırdan. (A.D. /2)

çöp. Çöplerini kaldır ortalıktan.

anqut 1) acgözlüklə yeyən. Min dəfə demişəm ki, anqut kimi yemə yeməyi. 2) uzun boğazlı, ördəyə oxşar bir quş. Rayonumuzda anquta da rast gələ bilərsıŋız. (ADDL s 36)

1) açgözlü, yiyip yiyip doymayan.

2) uzun boyunlu, ördeğe benzer kuş.

arağac Tezdən, vaxtından əvvəl. Kəntdə bı il pambığ arağac yığıldı. (ADAM)

erkenden, zamanından önce.

aralıx Yığıncaq yeri. (A.D. /2)

buluşma yeri.

arançı Yay mövsümündə yaylağa getməyən, kənddə qalan adam. (A.D. /2)

yaz mevsiminde ovaya gitmeyen kişi.

arba Bərabər. Bəyax nənəmlə babam arba gəldilər. (A.D. /2)

beraber.

ard Dəyirman daşlarının arxasındakı boşluq. (A.D. /2)

değirmen taşlarının arkasındaki boşluk.

arğalı Dağ keçisi, dağ qoçu. (A.D. /2)

dağ keçisi.

arğaş Hiylə, fitva. Sənin də arğaşınnan qorxulur. (A.D. /2)

hile.

arxac Heyvanların saxlanıldığı yer. (A.D. /2)

hayvan saklanılan yer.

arxalığ Yaxası düymələnən uzun ətək paltar. (A.D. /2)

yakası iliklenen uzun etek elbise.

arxut Ağac nehrə. (A.D. /2)

ağaçtan yayık.

arı Təmiz, saf. (A.D. /2)

temiz, saf.

arqaş Xalça, palaz toxuyarkən istifadə olunan ip. (A.D. /2)

halı dokumada kullanılan iplik.

armıdavat Yaz suyu. Zəmiyə üş su vırardığ, çilə suyu, armıdavat, bir də dən suyu. (ADDL s 40)

ilkbahar suyu.

arrammax Utanmaq, haya etmək. Heş arrammırsan dediyin sözdən? (ADDL s 41)

utanma, haya etmek.

artdamax Arıtmaq, təmizləmək. Düyünü yaxşı artda içində zir-zibil qalmasın. (ADQŞ s 176)

arıtmak, temizlemek (pirinç, buğday vb.).

artıma Balkon, eyvan. (A.D. /2)

balkon.

artırma Eyvan, balkon. Ordan çay töx gəti, artırmada oturuf içəx. (ADDL s 41)

balkon.

arvana Dişi boz dəvə. Bıralarda dişi boz dəviyə arvana deyərlər. (ADDL s 39)

dişi gri deve.

arvatdammax Lovğalanmaq. Nə arvatdanırsan tanımırıx guya səni. (A.D. /2)

övünmek.

asma Asqı. Ala, bı qurtqanı as asmıya. (A.D. /2)

askı.

asmalığ Yun ipdən toxunmuş torba. (A.D. /2)

yün iplikten dokunmuş çuval.

aşxa Quru otun heyvan yeyəndən sonra qalan qırıntıları. (A.D. /2)

kuru otun hayvan yedikten sonrakı kırıntıları.

aşırma Şalvarı saxlamaq üçün çiyinlərdən aşırılan qayış, ip. (A.D. /2)

pantalonu tutmak için omuzlardan asılmış kemeri.

aşırmax 1) çevirmək, istiqamətini dəyişmək. Gecə suyu aşırıflar bizə sarı, dirriyin hamısı suyun içində üzür. 2) öhdəsindən gəlmək, həll etmək. O işi aşırdım getdi arxayın ol. 3) vurmaq, vurub öldürmək. Məhəmməd kişi davşanı bircə gülləynən aşırdı. 4) acgözlüklə, sürətlə yemək. Bir qazan xörəyi ikicəciyi aşırdı. (ADAM)

1) çevirmek, yönünü deyişmek.

2) bir işi hall etmek.

3) vurmak.

4) açgözlülükle yemek.

aşırmaq Tökmək. (A.D. /7)

birşeyi yere dökmek.

aşna Kirvə. (A.D. /7)

kirve.

atalıx Ögey ata. Atalığı uşaxlara yaxşı baxmır. (ADAM)

üvey baba.

atdırmax Düzdürmək. Milləri atdırdım əvin üsdə. (ADAM)

dizdirmek.

atıcı Keçəçi, keçə düzəldən. (A.D. /7)

keçeci; keçe yapan ya da satan kimse.

atlama Avdığ, suda çalınmış qatıq. Oy, nətər isti var çöldə, gəti görəx atlamadan zaddan içəx, sərinniyəx. (A.D. /7)

doğramaç.

atmax Örtmək, salmaq. Soyuxdu kurtkanı at üsdünə. (A.D. /7)

örtmek, atmak.

av Dağ keçisi, dağ qoyunu. (A.D. /7)

dağ keçisi.

avaca Qatıqdan hazırlanan xörək. Dünən avaca varıydı qurtarıf ? (ADDL s 15)

yoğurt yemeği.

avar Ot, çırpı və s. (A.D. /7)

ot, çırpı.

avazımax Rəngi solmaq. (A.D. /7)

benizi atmak.

avcalamax Ovucda yaxalamaq (paltarı əl ilə yumaq). (A.D. /4)

çamaşırı elde yıkamak.

avdığ Qatıqdan, göy, xiyar və s. hazırlanan yemek növü. (A.D. /4)

yoğurt, yeşillik, salatalık vb. yapılan yemek; cacık.

avxarramax Dəhrə və ya baltanın ağzını itiləmək. Dəhrəni avxarradın, qaqa ? (A.D. /4)

baltanın ağzını bilemek.

avın - qulax Qır-qırıntı. (A.D. /4)

kırıntı (ekmek, odun kırıntısı vb .).

avınıx Odun doğrayarkən yerə tökülən qırıntı. (A.D. /4)

odun veya ağaç kırıntısı.

avırfmalı İçli. Dünən bişidiyin avırfmalı kömbə daddıydı. (A.D. /4)

içli (yemek).

avırtdax Yanaqları kök kimsə. (A.D. /4)

Tombul yanaklı kimseye söylenir.

avırtmac Un ilə yağdan bişirilən xörək. Ma:mın bişidiyi avırtmac yaman daddıydı. (A.D. /4)

un ile yağdan pişirilen yemek.

avırtmac Xörək adı. (A.D. /4)

yemek ismi.

avırtmalı İçlikli. Biz çox vax, avırtmalı kökə eliyirix. (A.D. /4)

içlikli (kek vb .) yiyecek.

avqat Qüvvət, güc. Deyən avqatın yaxşıdı. (A.D. /4)

kuvvet, güç.

avlama Məhsulu başdansovdu, ordan-burdan yığma. Pambığı təzə açan vaxdı avlama yığarlar. (ADDL s 17)

baştan savma toplama.

avlamax Başdansovdu, ordan-burdan yığmaq. Bəri bax e, elə ordan- bırdan avlıyın. (A.D. /4)

baştan savma toplamak.

avruğ Qırağında qamış bitən kiçik çay. Bizim irayonda avruğ çox olur. (A.D. /4)

kenarında saz biten küçük çay.

avşar 1) süd. 2) südlü. südü çox olan. Bı qoyun avşar qoyundu. (A.D. /4)

1) süt 2) bol sütlü.

avşarramağ Sağmaq. Get inəyi avşarra südü var. (ADDL s 17)

sağmak.

ayağaşma Valideynlərin ərə gedən qızının evinə ilk gedişi və ya əksi. (A.D. /4)

anne babanın evlendirdikleri çocuklarının evine ilk gidişi.

ayax Dəfə, kərə. Tövlədə neçə əyax ot qalmışdı ? (A.D. /4)

kez, kere.

ayaxlı 1) kündəni yaymaq üçün düz, enli taxta. 2) cəld. Bir əz ayaxlı olun, axşamdı. (A.D. /5)

1) hamur tahtası 2) çabuk.

ayam Dövr, zaman, dövran. (A.D. /5)

zaman, vakit.

ayar Tez seçən, müəyyənləşdirən. Gözün ayardı bı neçə kilov olar? (ADL 1. Cilt s 22)

hızlıca belirlemek. (eli terazi gibidir anlamında).

ayaz yeli Səhər - səhər əsən yel. (A.D. /5)

sabah rüzgarı.

ayazımax Açılmaq, yaxşılaşmaq. (A.D. /5)

Açılmak, kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli duruma gelmek (hava için).

ayazımax Xəstəlikdən ayılmaq. (A.D. /5)

hastalıkdan kurtulmak.

aydınnamax Ayın doğması nəticəsində aydınlaşmaq, işıqlaşmaq. Aydınnaşanda yol getməy irahat olur. (ADQŞ s 177)

aydınlanmak (hava için).

ayə Ey! (A.D. /5)

hey (ünlem).

ayğır Cins at. (A.D. /5)

cins at.

ayıbalası 35-40 sm uzunluğunda çiy kərpic. Arifgil evlərin ayıbalasınnan tikiflər. (ADDL s 26)

35-40 cm uzunluğunda ham tuğla.

ayın- oyun Şey-şüy. (A.D. /5)

pazardan alınacak şeyler.

ayışmax Qaşınmaq, gicişmək. Avcımın içi yaman ayışır. (ADAM)

kaşınmak.

aymağ Söyləmək. Bəri bax, sa: söz ayajam. (A.D. /5)

söylemek.

aymax Saya salmaq, hörmət etmək. Sən məni bir çürüx qoznan ay, mən də səni. (ADAM)

saygı göstermek.

ayna Parıltı. Tüfəngin aynası tamam sürtülüf gedif. (ADDL s 26)

parlaklık.

aynax Şən, zarafatcıl, məzəli. Aynax Əhməd bizi həmişə güldürürdü. (ADL 1. Cilt s 23)

neşeli, şakacı (kişi).

aynat Kömək, yardım. Qojalmışam, ma: aynat elə, yuxarı çıxım. (A.D. /5)

yardım etmek.

aynımax 1) xəstəlikdən ayılmaq, sağalmağa başlamaq. 2) azad olmaq, imkan tapmaq. Başım aynısın, gedəjəm şə:rə uşaxlara dəymə: (A.D. /5)

1) iyileşmek 2) fırsat bulmak.

ayrannıaş Dovğa. (A.D. /5)

yoğurt, yeşillik, pirinçden yapılan yemek.

ayrannıx Yal tökülən yer, yalaq. (A.D. /5)

yal dökmek için yer, yalak.

azaylammax Öz-özünə deyinmək, gileylənmək, şikayətlənmək. (A.D. /5)

kendi kendine söylenmek.

azmaq 1. yolu itirmək, istiqaməti itirmək. (A.D. /5)

2. doğru yoldan çıxmaq, yanılmaq, sapmaq.

1. kaybolmak, yanlış yola girmek.

2. kötü yola düşmek.

azman Altıillik qoç. (A.D. /5)

altı yaşında koç.

aznour Qarınqulu, doymaq bilməyən. Bu gədə nətər aznourdu. (A.D. /5)

açgözlü, doymak bilmeyen.

bab gəlməẋ Üstün gəlmək, qalib gəlmək. O elə bilir ki ma: bab gələjəy. (A.D. /5)

birini yenmek.

baba Ata. Babam böyün gej gəlif. (A.D. /5)

baba.

babat Birtəhər. (A.D. /5)

fena değil.

bad Palçıqdan düzəldilmiş yer. (A.D. /6)

çamurdan yapılmış yer.

bad Təndir qurmaq üçün içinə keçi qılı qatılıb hazırlanmış qatı palçıq. (A.D. /6)

çömlek kurmak için hazırlanmış çamur.

badar Kiçik əkin yeri. (A.D. /6)

küçük ekim alanı.

badgir Samavar turbası. (A.D. /2)

semaver borusu.

badış Ev quşlarının ayağına nişan üçün tikilən əski, çit parçası. Toyuxların əyağına badış tiẋmişəm. (ADAM)

ev kuşlarının ayağına işaret için dikilmiş kumaş (yüksük).

badja Süd sağılan ağzı gen mis qab. (A.D. /6)

süt sağmak için ağzı geniş bakır kap.

bafa Bir neçə çəngədən ibarət biçilib bağlanmış taxıl. (A.D. /6)

birkaç çenge hasat edilmiş tahıl.

bağana Papaq tikməyə məxsus quzu dərisi. (A.D. /6)

şapka dikmeye özel kuzu derisi.

baharı Qısa qollu don və ya arxalıq. Baharıyı əvvəllər geyərdilər. (A.D. /6)

elbise.

bajılıx Ögey bacı. O mənim, doğma bajım dəyil, bajılığımdı. (A.D. /6)

üvey kız kardeşi, üvey abla.

balax Camışın körpə balası. (A.D. /6)

mandanın yavrusu.

balaqancıla Hay-küy, qarışıqlıq. (A.D. /6)

gürültü.

balatı Xəmir mayası. (A.D. /6)

hamur mayası.

baldırqan Yaylaqlarda bulaq başında bitən, böyük enli yarpaqlı yabanı bitki. (A.D. /8)

yaylalarda çeşme başında biten, büyük geniş yapraklı yabani bitki.

baramum Mum. İşıx sönüfdü baramumu tapammıram ki yandıram. (A.D. /8)

mum.

barantay Həmyaşıd, tay-tuş. Ə, bəri bax mən sənin barantayın dəyləm ha! (A.D. /8)

aynı yaşta olan kişiler; yaşıt.

barata İz, nişanə. (A.D. /8)

iz, işaret.

barxana Cehiz. Onun heş barxanası yoxuydu. (A.D. /8)

çeyiz.

barı 1) divar. Öyün barıdan aşanda uşax yıxıldı. 2) heç olmasa. Barı sən dimmə. (A.D. /8)

1) duvar

2) hiç olmazsa.

barınmax Varlanmaq, dövlətlənmək. Vəlinin uşaxları yaman barınıflar. (A.D. /8)

zengin olmak.

barmaxçıl Biçin zamanı barmağa geyilən ağac və ya dəri barmaqlıq. Barmaxçıllarını geyinif taxıl biçməyə getdilər. (A.D. /8)

hasat sırasında giyilen deri parmaklık.

barmaxlıx Yeni əmələ gələn tənəklik. (A.D. /8)

yeni oluşan tenek.

basarax Tez, tələsik. Cəmil basarax evə gəldi. (A.D. /8)

çabuk, aceleyle.

basdalamax Tapdalamaq. (A.D. /8)

basmak , ayağına basmak.

basma Yalan, gop. Hamı bilir ki, Kənanın sözlərinin hamısı basmadı. (A.D. /8)

yalan.

basmaqafiyə Başdansovma, tələsik. O elə hər şeyi basmaqafiyə eliyif atır o yana. (A.D. /8)

baştan savma, aceleyle.

basmartdamax Basmarlamaq, qamarlamaq, kobud şəkildə qucaqlamaq. (A.D. /8)

birşeyi kabaca kapmak.

basməmmədi Başdansovdu. (A.D. /8)

baştan savma.

başax Biçin zamanı yerə tökülən sünbül. Yerə tökülən sümbülə başax deyiriẋ. (A.D. /8)

hasat zamanı yere dökülen başak.

başaltı Yastığın altı, yatarkən başımızı qoyduğumuz yer. (A.D. /8)

yastığın altı, uyurken başımızı koyduğumuz yer.

başdıx Toy vaxtı qız evinin oğlan evindən aldığı pul, heyvan və s. (A.D. /8)

başlık.

başəyax Tərs. (A.D. /8)

ters.

başəyax Kəlləpaça yeməyi. (A.D. /8)

kellepaça yemeği.

başıdümüẋ Başı qarışıq, məşğul. Başıdümüẋdü, onsuz da səni görmüyəjəẋ. (A.D. /8)

meşgul.

batbat Yabanı bitki adı. (A.D. /8)

bitki adı.

bayaz Balaca şeir və ya dua kitabçası. (A.D. /8)

küçük şiir veya dua defteri.

bayı Ana . (A.D. /7)

anne.

bayramlıx Bayram münasibətilə qız evinə göndərilən pay. (A.D. /7)

bayramlık, bayram vakti kız evine gönderilir.

baytax Açıq. Qonşunun qapısı bayaxdan baytaxdı . (A.D. /7)

açık.

bazburutdu Boy-buxunlu. (A.D. /7)

səlvi boylu.

becə Nahaq, əbəs. (A.D. /7)

haksız.

bedahat Çətin, əlacsız. (A.D. /7)

zor, zor durumda olan.

bedana İri ağ tut. (A.D. /7)

büyük beyaz dut.

bedasıl Pis, naxələf. (A.D. /7)

kimseyi aramayan, sormayan.

bedaza Həyasız. O bedazadı heşkim onun öhdəsinnən gələmmir. (A.D. /7)

geçimsiz, hırçın, dili uzun, küstah.

beduyux Xəbərsiz. (A.D. /7)

habersiz.

bekara 1. boş. Bekara söhbətdi əşi. 2. bir az, bir qədər. Bekara o tərəfə otursan yaxşı olar. (A.D. /7)

1. boş, gereksiz

2. Azacık. Azacık çekilir misin?

bekünt Yöndəmsiz. (A.D. /7)

kalpazan.

beli bağlı Güvənmək, inanmaq mənasında. Onnan belim bağlı dəyil. (A.D. /7)

güvenmek, inanmak.

belidonqar Qozbel. (A.D. /7)

kambur.

beliquzdu Qozbel. Onun beliŋ gözümü açannnan helə beliquzdu görmüşəm. (A.D. /5)

kambur.

belitəẋnəli Qozbel. (A.D. /4)

kambur.

beşdaş Beş daşla oynanılan oyun. (A.D. /7)

oyun adı.

betin İşsiz, avara. (A.D. /2)

işsiz, serseri.

beva, bevaya Tənbəl, əlindən heç bir iş gəlməyən. Ə:, sən nə bevaya gədəsən. (A.D. /2)

tembel.

beyitdəşmək(ẋ) Deyişmək, mübahisə etmək. Nədi elə havax baxıram bir-biri:znən beyitdəşirsınız. (A.D. /3)

atışmak, tartışmak, bahse girmek.

beyqafıl Birdən, qəfildən. Heç onun xəvəri yoxuydu ha, beyqafıl eşitdi. (A.D. /2)

aniden.

beyüzm Hörmətsiz, biabır. Sona hər yerdə özün beyüzm eliyir. (A.D. /2)

saygısız.

bəçik Qıçda və qolda olan oynaqlar. Bu gün o xəntərəm gəzmişəm ki, bəçiklərim ağrıyır. (A.D. /2)

diz ve kol eklemleri.

bədəl Əvəz. (A.D. /2)

bedel, bedelini ödeyeceksin.

bədəli Süni, yalançı, bənzətmə. Bədəli qızıldı, amma hamı elə bilir, doğruçudu. (A.D. /2)

yapay.

bədəlləşməɨ Köməkləşmək. (A.D. /2)

yardımlaşmak.

bədənçə Canlıq, qolsuz, sırıqlı. (A.D. /2)

yelek.

bədgünniɨ *Pis gün, çətinlik. (A.D. /2)*

zor gün , zorluk.

bədirğa Günahkar. Bu işdə bədirğa onun özüdü. (ADDL s 67)

suçlu.

bədqılıx Xasiyyəti pis, bəd rəftar. Bədqılıx olma, yoxsa heş kim sənnən dolammaz. (A.D. /2)

kötü huylu, kötü davranış(muamele).

bədnam *Pis. (A.D. /2)*

kötü.

bəhəmləşməɨ Əlbir olmaq, köməkləşmək. Bı işi bəhəmləşif gördüɨ . (A.D. /2)

birlik olmak, yardımlaşmak.

bəlgə 1) vuruşma zamanı müdafiə üçün qola sarınan sarğı. Yaxşı ki qolumda bəlgə varıydı, yoxsa vırıf sındırardı qolumu. 2) evlənən oğlan tərəfindən qız evinə göndərilən birinci nişan. Nigarın bəlgəsi gəlif. 3) gönü aşılamaq üçün narın edilmiş nar qabığı və yarpağından hazırlanmış un. (ADL 1. Cilt s 44)

1) savaş zamanı kola sarılmış sargı, 2) evlenen erkek tarafından kız evine gönderilen ilk nişan, 3) nar kabuğu ve yaprağından yapılmış un.

bəm Məgər. (A.D. /2)

meğer.

bəndəm Dərz bağlamaq üçün küləşdən və s. düzəldilmiş bağ. Taxıl biçdiyimiz vaxd dərzdəri bəndəmnən bağlayırdıx. (ADQŞ s 178)

hasat edilmiş tahılları bağlamak için halat.

bərə Kiçik arx. (A.D. /2)

küçük ark.

bərə Ov gözlənən yer, pusqu. Bərədə gözdüyürdüx, birdən çəpərin arxasınnan bir davşan çıxdı. (ADDL s 72)

pusu.

bərəyə Darvaza. Bərəyəni açıx qoy, indi dədən gələjəx. (A.D. /2)

porda kapısı, büyük kapı.

bərhal Qorxulu, ağır. (A.D. /2)

korkulu.

bərk Xəsis. (A.D. /2)

cimri.

bəsdəşməx Bəhsə düşmək, ötüşmək. Bılar bəsdəşiflər, görəx kim udajax. (A.D. /2)

bahse girmek.

bəsdəşməx *Bəhsə girmək, ötüşmək, yarışmaq. (A.D. /2)*

iddiaya girmek , yarışmak.

bəsrət *Biabır, abırsız.* (A.D. /2)

rezil.

bətdəməẋ Aldadıb satmaq. Öz malın hamıya bətdiyif satır. (A.D. /2)

birşeyi kakalayıp birine satmak, kendi malını yalan yere övmek.

bəyax Bir az əvvəl. (A.D. /2)

az önce.

bəzəlli Tirə, tayfa. Nadir Əhmədin bəzəllisinnəndi, ona görə onun tərəfin tutur dayna. (ADDL s 68)

aşiret.

bəzmət Bilərzik, qolbağ. (A.D. /2)

bileklik.

bibə Güvə. Çoxdandı döşəẋlərə baxmıram, bəlkəm də bibə düşüfdü. (A.D. /2)

güve.

bicəynə Vaxtından əvvəl. O deyilən vaxda bicəynə gəlmişdi. (A.D. /2)

erken; vaktinden önce.

bıdama-bıdama Yekə-yekə, böyük-böyük. Bu səfər əhdiyimiz pomidorrar bıdama-bıdama çıxıf. (A.D. /2)

iri iri, büyük büyük.

bıdama İri, böyük. (A.D. /2)

büyük.

bıdamax Döymək, vurmaq. (A.D. /2)

dövmek, vurmak.

bigir Birlikdə, bir yerdə. (A.D. /2)

beraber.

bığır Üç yaşlı erkək dəvə. Dəvə üç ilini keçəndə bığır olur. (ADL 1. Cilt s 49)

üç yaşlı erkek deve.

bığır-bığır Yavaş-yavaş, həzin-həzin. Yağış bığır-bığır yağırdı. (ADDL s 82)

Sakin sakin.

bij Ağacın dibindən çıxan cavan zoğ. Tənəẋin bijdərinnən yoluf heyvanın qavağına tökərsən. (ADL 1. Cilt s 51)

fidan.

bijəltəẋ Kələkbaz, bic. (A.D. /2)

düzenbaz.

bijəltəẋ Kələkbaz, nadinc. Nə bijəltəẋ gədəsən, gör heş gələnnən bir yerdə durur. (A.D. /2)

düzenbaz, yaramaz.

bijəltəẋliẋ Biclik. (A.D. /2)

düzenbazlık.

bijəngə Kələkbaz. (A.D. /2)

düzenbaz.

bılancıtmax Qarışmaq, tutulmaq (hava haqqında). Hava bılancıyıf, yağış yağana oxşuyur. (A.D. /2)

karışmak, tutulmak, bulutlu (hava durumu ile ilgili).

bıldı Cəld, sürətli. (A.D. /2)

çabuk, hızlı.

bilərçin Qovun növü. (A.D. /2)

kavun türü.

bilərçin Yemiş növü. Bilərçinlər bərk olur, irəngi ağ da olur, qırmızı da. (A.D. /2)

kavun çeşiti.

bılıx İnəyin yeni doğulmuş balası. (A.D. /2)

buzağı, ineğin yeni doğmuş yavrusu.

bilindar Tunel. (A.D. /2)

tünel.

billə Uşaqlara verilən şirniyyat, meyvə və s. hər cür dadlı şeylər. Billəni sevmiyən uşax yoxdu . (A.D. /2)

çocuklar için yapılmış şekerleme, meyve vb. her türlü lezzetli yiyecekler.

binə Köçərilərin qış aylarında kənddən kənar heyvan saxladıqları yer. (A.D. /2)

göçmenlerin hayvanlarını kış aylarında köyün dışında tuttuğu yerler; kışlak

binəli 1) oturaq. Olar da binəlidi çoxdannan tanıyıram. 2) etibarlı, möhkəm, əsaslı. Yaxşı yerdi, binəlidi, irahat qala bilərsi:z. 3) həmişəlik. (A.D. /2)

1) yerleşik

2) dayanıklı , sağlam

3) devamlı

bir buğum Yeməyin bir dəfə qaynaması. (A.D. /4)

yemeyin suyunun bir kere kaynaması.

bir çıqqah, çıqqış Bir az, bir azca. (A.D. /4)

azacık.

bir çilo Bir dəfə, bir yol. Sizə bir çilo gəldim, onda da qapıŋızı açan olmadı. (A.D. /4)

bir kere.

bir çimdiẋ Barmaqların ucu qədər. (A.D. /4)

parmakların ucu kadar.

bir dilimə Birdəfəyə, birnəfəsə. Bunu birdilimə içməẋ, sənniy deyil. (A.D. /4)

bir kerede, tek seferde.

bir havır Bir havır. Bir havır dinc dayan. (A.D. /4)

azacık.

bir qırnıx Bir az. (A.D. /4)

azacık

bir qırtdax Bir azca. (A.D. /4)

azacık.

bir qulax Bir az, bir parça, bir tikə. (A.D. /4)

azacık

bir şığal Bir müddət. Bir şığal gözlədim. (A.D. /4)

bir süre.

birbağır 1) eyni vaxtda 2) eyni qaydada. Toyuxları səhər tezdənnən birbağır yemləmişəm. (A.D. /4)

1) aynı vakitte, 2) aynı şekilde..

birdilimə, biroturuma Bir dəfəyə. (A.D. /4)

bir seferde.

birəlli Su içmək üçün qab, su qabı. Qabaxlar su qabı varıydı ona birəlli deyirdiy. (A.D. /4)

Su içmek için kab; su kabı.

birkar Birlikdə, bir yerdə. Birkar işdəsəẋ tez qurtararıx . (A.D. /4)

beraber.

birkir Bir yerdə, birlikdə. Gedirsən, gə birkir gedax . (A.D. /4)

beraber.

bırma Burulub qurudulmuş ot. Bırmıyı işdətməẋ irahat olur. (A.D. /4)

balya otu.

biryollux Həmişəlik, birdəfəlik. (A.D. /4)

devamlı.

bist Dəyirmanın üst daşını hərəkətə gətirən dəmir ox. (A.D. /4)

deyirmen taşını hareket ettiren mil.

bitbəbit Olduğu kimi, təhrif etmədən. Ona oluf keçəni bitbəbit danışmışam, genə inammır maŋa. (A.D. /3)

tek tek. Olup bitenleri tek tek anlatacaksın.

bitdiyan Sərçəyə oxşar kiçik quş. Elə bil, bıyil bitdiyan laf çox oldu . (A.D. /3)

serçeye benzer kuş.

bitiş Əkilən toxumun bitməsi. (A.D. /3)

ekilen tohumların büyümeye başlaması.

bitrax Yabanı bitki adı. (A.D. /3)

yabani bitki adı.

bivə Güvə. Bivə paltarlarımıza yaman darışıf. (A.D. /3)

güve.

bizzəq Bic, dələduz. (A.D. /3)

sinsi.

bizzəq-bizzəq Bic-bic, dələduzcasına. Qoyasan bizzəq-bizzəq danışa. (A.D. /3)

sinsi-sinsi.

boğuşmax Dalaşmaq. (A.D. /3)

kavga etmek.

bomba Göyərti və düyüdən bişirilən sıyıq xörək. Nənə:n bombası hazırdı, bala? (A.D. /3)

yeşillik ve pirinçten yapılan yemek.

bombalamboş Bomboş. (A.D. /3)

bomboş.

bombı Dik, təpə. İnəxlər bombıda otduyullar. (ADDL s 85)

yüksek yer, tepe.

bordax Kökəldilmiş, bəslənmiş. Bu inəxlər bordax heyvandılar. (A.D. /3)

beslenmiş (hayvanlara mahsus).

borroy Əlindən iş gəlməyən, bacarıqsız. (A.D. /3)

beceriksiz.

boşdax 1) işsiz, bekar. Niyə aralıxda boşdax gəzirsən? 2) yiyəsiz, sahibsiz, boş. Çayın qırağında boşdax keçi varıydı. (A.D. /3)

1) işsiz 2) sahipsiz.

boylu Hamilə. (A.D. /3)

hamile.

boylum Sonra. Boylum gəlif çatıllar dedixləri yerə. (A.D. /3)

sonra.

boyun Araba və ya kotana qoşulan cüt öküz, kəl. Yeri şumlamağa iki boyun qoşmuşdux. (A.D. /3)

arabaya bağlanmış bir çift boğa.

boyundurux Yaxalıq. (A.D. /3)

yaka, giyeceklerin boyna gelen bölümüne eklenen ve türlü biçimlerde olabilen parça.

bozağan Otsuz yer. (A.D. /3)

otsuz, çimsiz yer.

bozax 1) quru ot, 2) yemiş növü. Bozax yeməli yemişdi. 3) yerli qoyun cinsi. (A.D. /3)

1) kuru saman, 2) kavun türü, 3) yerli koyun çeşiti.

bozarmax 1) acıqlanmaq 2) sərtləşmək. Hava yaman bozarıf. (A.D. /3)

1) sinirlenmek 2) sertleşmek (hava durumu).

bozdaşmax Dalaşmaq, sözləşmək . Yaman bozdaşırsan axır vaxdar. (A.D. /3)

kavga etmek, tartışmak.

bozdəli Yemiş növü. Bozdəli sulu yemişdi, irəngi də bozdu . (A.D. /3)

kavun türü.

böhüdə Kobud, sərt . (A.D. /3)

kaba, sert.

bələẋ Körpə oğlan uşağı. Balaja oğlan uşağına bələẋ, de:rıx. (A.D. /3)

küçük erkek çocuğu.

bölmə Nəlbəki. Çay yaman istidi, töẋ bölmüyə soyusun. (A.D. /3)

fincan tabağı.

böyin Bu gün. (A.D. /3)

bugün.

buana Razyana. Dolma buanasız yaxşı olmur. (A.D. /3)

rezene.

buğur Bu dəfə. Neynəy, buğur sən deyən kimi eliyəriẋ. (A.D. /1)

bu sefer. Bu sefer böyle olsun.

bural Böyük qazan. Bural adətən böyük məclisdərdə işdənir. (A.D. /1)

büyük tencere.

burcutmax Başından eləmək, get-gələ salmaq. (A.D. /1)

bir işi yapmamak için bahaneler üretmek.

burunnamax Yola verməmək, incitmək. nə vaxd olara gedirdim məni burunnuyurdu. (A.D. /1)

biriyle iyi geçinmemek, kötü davranmak.

burusux 1) tutqun (hava haqqında). Böyün hava yaman burusuxdu. 2) əyri. (A.D. /1)

1) kasvetli (hava durumuyla ilgili) 2) eğri.

buşqax Evin bucağı. (A.D. /2)

evin köşesi.

buşqu Mişar. (A.D. /2)

testere.

butalammax Daldalanmaq, sığınmaq. (A.D. /1)

sığınmak.

bücüxməẋ Büzüşmək. (A.D. /1)

kasılmak.

bükrə Sap. (A.D. /1)

iplik.

büküm Bükülmüş yuxa. (A.D. /1)

bükülü yupka.

bükürə Sap. (A.D. /1)

iplik.

bürüngə Çarşab. (A.D. /1)

çarşaf.

büẋdərməẋ İpi ikiqat edib əyirmək. İpi büẋdərəjəm. (A.D. /1)

ipi çift yapmak.

cabara Açıq. Sözü cabara deyən adamnan xoşum gəlir. (A.D. /1)

açıksözlü, gerçeği söylemekten çekinmeyen, her şeyi açık açık söyleyen (kimse).

cad Sacın üstündə undan bişirilən qalın çörək. (A.D. /1)

sacda pişen kalın ekmek.

cada Yol, el cadası. (A.D. /1)

yol.

cadar-cadar Çatlamaq, əlləri qabarlamaq. (A.D. /1)

çatlamak. Elleri çatlamış.

cağ 1) toxumaq üçün alət, 2) əla vəziyyətdə olmaq, 3) pəncərəyə vurulmuş uzun dəmir. (A.D. /1)

1) dokumak için alet 2) çok iyi durumda olmak.

3) cama vurulmuş demir.

cağ Mil. (A.D. /1)

dokumak için alet.

cağlamax Arabanın yan tərəflərinə cağ bağlamaq. (A.D. /1)

köy yerlerinde kullanılan arabanın kenarlarına tahta bağlamak.

cahıl Cavan, gənc. (A.D. /1)

genç.

calamax 1) əndərmək, tökmək. Suyu əmdərdi yerə. 2) peyvənd etmək. Alma calamışdım, yaxşı tutdu. (A.D. /1)

1) dökmek, 2) aşı yapmak.

cam Kasaya oxşar qab. (A.D. /1)

kaseye benzer kap.

canaxlamax Çatlamaq, yarılmaq (qoz haqqında). (A.D. /1)

çatlamak. Cevizin çatlaması, yarılması.

canəvi Qolsuz, isti köynək. (A.D. /1)

yelek, kolsuz ve kısa giysi.

cansilən Qətfə. (A.D. /1)

banyo havlusu.

carcı Qırılmış kol-kos çırpı və s. (A.D. /1)

çalı-çırpı.

caydax Hündürboy, ucaboy. Caydax bir kişidi. (A.D. /1)

səlvi boylu.

caydımax Yolundan çıxmaq. Cayma ha fikir ver oturuşuna duruşuna. (A.D. /1)

yanlış yola sapmak, doğruluktan ayrılıp istenmeyen ve yanlış işler yapmak.

caydırmax Yayınmaq. O işi görməxdən caydırdı. (A.D. /1)

bir işten caymak.

caymax Yolunu azmaq, yolundan çıxmaq. Genə caymısan, heş kəsi saymırsan. (A.D. /1)

saygısızca davranmak, kimseyi dinlememek.

cəbə Dağ yamacı. Quzular cəbədə otduyur. (A.D. /1)

dağ yamaçları.

cəfərə çörəẋ aparan Yaşıl həşərat. (A.D. /1)

yeşil böcek.

cəftə Qapını arxadan bağlamaq üçün dəmir və ya taxta alət (qapının cəftəsi). (A.D. /1)

kapı kolu.

cəhləməẋ Tut, üzüm və s. sıxıb suyunu çıxartmaq. Tutu cəhli:f doşaf bişirillər. (ADQŞ s 179)

dut, üzüm gibi meyvelerin suyunu sıkmak.

cəhləmməẋ Paxırı çıxmaq, paxır atmaq. Mis qab tez cəhlənir. (ADQŞ s 179)

üzerinde pas oluşmak (nesne).

cəhrə İp əyirmək qurğusu. (A.D. /1)

ip eğirme cihazı.

cəlkəşiẋ Bitişik. Onnarın əvləri bir-birinə cəlkəşiẋdi. (ADL 1. Cilt s 73)

birleşik.

cəviz Qoz. (A.D. /1)

ceviz.

cıbındırıx Çılpaq. (A.D. /1)

çıplak.

cici-bacı Bir birinə yaxın, mehriban. (A.D. /1)

sevecen.

cihləşməẋ Mübahisə etmək. (A.D. /1)

bahse girmek.

ciji Ana. (A.D. /1)

anne.

ciji-bajı Rəfiqə. (A.D. /2)

kız arkadaşı.

cıqqan Azacıq. (A.D. /2)

azacık.

cılğa Soyulmuş, təmiz, lüt. (A.D. /2)

soyulmuş, temiz.

cılxa Tamam, büsbütün. Ət cılxa yağdı. (A.D. /2)

büsbütün.

cilitka Zəncirbənd. (A.D. /2)

fermuar.

cilitmək Yolundan çıxmaq, yolunu azmaq. Onu dindiməsən yaxşıdı, yaman cilidif. (A.D. /2)

saygısızca davranmak, kimseyi dinlememek.

cılız Balaca, arıq. (A.D. /2)

küçük, zayıf.

cilmək Oğurlamaq. (A.D. /2)

çalmak (bir şeyi).

cincilimparç Gizlənpaç. Uşaxlar gün batana qədər cincilimparç oynadılar. (A.D. /2)

saklambaç.

cınqılı, cupbulu, cuppuş Kiçik, balaca, körpə. (A.D. /2)

küçük.

cirə Norma, qənaət. (A.D. /2)

tasarruf.

civar Ətraf, yaxın, həndəvər, yaxın yerlər. (A.D. /2)

civar.

civəllağı Nadinc, dələduz. (A.D. /2)

*haylaz **(çocuk).***

civir 1) söyüdəoxşar ağac növü. Civirdən səbət toxuyullar. 2) yabanı bitki. (ADQŞ, s 179)

1) söğüte benzer ağaç türü. 2) yabani bitki.

cıvırıx Qabıqsız. (A.D. /2)

kabuksuz (ceviz vb).

ciyə Keçi qəzilindən toxunmuş ip. Ciyəni ver bı odunnarı bağlıyım. (ADQŞ, s 179)

keçi derisinden dokunmuş ip.

ciyirtgan Gicitgan. Çayın aşağısında çoxlu ciyirtgan var. (A.D. /2)

ısırgan.

cızbız 1) plov bişirərkən düyünü tavada yağla qarışdırmaq. 2) içalatdan hazırlanan yemək növü. (A.D. /2)

1) pilav yaparken pirinci yağla karıştırmak

2) yemek türü.

cod Bərk, sərt, möhkəm. (A.D. /2)

sert, sağlam.

cojarmax Çımxırmaq, üzünə qayıtmaq. (A.D. /2)

çemkirmek. Kendinden büyüklere arsızca karşılık vermek.

cortan Süzülmüş ayran. (A.D. /2)

süzülmüş ayran.

coşdammax Qaynamaq. Çaydan bəyaxdan coşdaner. (A.D. /2)

kaynamak.

coşumax Əsəbiləşmək, özündən çıxmaq. (A.D. /2)

sinirlenmek.

cuma Cümə. (A.D. /2)

cuma günü.

cumxur Birlikdə. Çadırda hamımız cumxur qaldıx. (A.D. /2)

beraber.

curcurama Duru. Bu dəfə bişidiyim xörəy curcurama oldu. (A.D. /2)

sıvı.

curtdaşmax Asta danışmaq. Gecə boyunca elə hey curtdaşıflar. (A.D. /2)

kısık sesle konuşmak.

cuvallağı Şən, deyib gülən, zarafat edən adam. (A.D. /2)

neşeli adam.

cüləbədən Sinə. O cüləbədənindəki sözdəri heş kimə deyəmmirdi. (A.D. /2)

göğüs.

cürdəh Məişətdə işlədilən gildən, saxsıdan düzəldilmiş darboğazlı su qabı. (A.D. /2)

mutfakta kullanılan saksı kap.

cürə-cürə Cürbəcür. (A.D. /2)

farklı.

çağ Corab toxumaq üçün mil. (A.D. /6)

corap dokumak için alet.

çağal Quyruğunun ucu ağ, alabula (heyvan). Balası çağal quzudu. (ADQŞ, s 179)

kuyruğunun ucu beyaz (hayvan).

çaxmax 1) kəsici alətləri itiləmək üçün xüsusi alət. 2) tüfəngin çaxmağı 3) atəş açmaq. (A.D. /6)

1) kesici aletleri bilemek için özel cihaz

2) tüfeyin çakmağı

3) ateş açmak.

çaqqala - çaqqala Qayada bitən yabanı meyvə. (A.D. /6)

kayalık yerlerde büyüyen yabani meyve.

çaqqala Kal, yetişməmiş. Bağımızdakı meyvələr hələ yetişmiyifdi. (A.D. /6)

olgunlaşmamış.

çaqqı Soyuq. (A.D. /6)

soğuk.

çaqqulamaq Əmələ gəlmək, çoxalmaq. (A.D. /6)

oluşmak, çoğalmak.

çalğı 1) dəryaz. Çalğının sapı sındı ot çalanda. 2) nar və s. çubuğundan bağlanmış iri süpürgə. (A.D. /6)

1) tırpan, 2) nar ve b. çubuğundan bağlanmış iri süpürge.

çalğılamax Çalğı ilə süpürmək. Çalğını gəti bı iri zibilləri çalğıla. (A.D. /6)

süpürmek.

çalma 1) dəryaz. Çalmaynan ot çalarıx. 2) dəsmal, baş yaylığı. 3) su qabı. (A.D. /6)

1) tırpan, 2) baş örtüsü, 3) su kabı.

çalma Baş yaylığı. (A.D. /6)

baş örtüsü.

çalmax 1) mayalamaq (südü). 2) oğurlamaq. 3) vurmaq, dişləmək. Ot biçəndə əlimi ilan çalmışdı. (A.D. /6)

1) Mayalamak (sütü) . 2) Çalmak (dün benim paramı çaldılar) 3) Isırmak; sokmak (yılan sokması).

çamır Palçıq, bataqlıq.

çamur.

çapacax Ət baltası. ət kəsmək üçün məişətdə işlədilən kəsici alət. (A.D. /6)

et baltası.

çapartma Sacda bişirilən çörəx. (A.D. /6)

sacda pişirilen ekmek.

çapıt Ayaq altına atmaq üçün qalın parça. (A.D. /6)

ayak altına atılan kalın parça.

çapıtma Qalın. Bu gün nənəmin hazırradığı qaymax yaman çapıtmaydı. (A.D. /6)

kalın.

çapo:ul(çu) Qarətçi, çapqınçı. (A.D. /6)

soyguncu.

çarxlamax İtiləmək. Bu qəməltiyi yaxşı çarxlamax lazımdı. (A.D. /6)

bilemek.

çarıx Dəridən tikilmiş yüngül çəkmə. (A.D. /6)

deri çekme.

çarıxbağı Çəkməni bağlamaq üçün yundan toxunmuş ip. (A.D. /6)

çekmeni bağlamak için yün iplik.

çaşır Yabanı ot bitkisi. (A.D. /6)

yabani bitki.

çatal Bir-birinə bitişik, qoşa. Qozdarda, narda çatal çox olur. (A.D. /6)

birleşik (çift).

çatı Heyvan bağlamaq, yük və ya səhəng götürmək üçün ip. (A.D. /6)

halat. hayvan bağlamak, yük taşımak için.

çatılamax Çatı ilə bağlamaq. İnəyi çatılıyın, bağa girməsin. (A.D. /6)

halatla bağlamak.

çavımax 1) çalışmaq. Elə hey çavıxır ki,özün dolandıra bilsin. 2) qaçmaq. (A.D. /6)

1)çalışmak

2)kaçmak.

çavıstan Ot yığmaq üçün tikili. (A.D. /6)

çim, ot toplama yeri.

çavış Buyruqçu. (A.D. /6)

çavuş, onbaşıdan bir üst rütbe ve bu rütbede bulunan erbaş.

çayıl Gölməçə. (A.D. / 7)

küçük su birikintisi, gölmeç.

çaylax İki dağ arasında su axan yer. (A.D. / 7)

iki dağın arasından su akan yer.

çayrız Çay qabı. (A.D. / 7)

çay kabı.

çer Çəp. (A.D. / 7)

şaşı.

çeşt Günorta. Mən çeşt vaxdı gedəjəm. (A.D. / 7)

öğlen.

çeyil Bataqlıq. İnəxlər çeyilə batmışdı. (A.D. / 7)

bataklık.

çəfgən Geyim növü. (A.D. / 7)

giysi türü.

çəfkən Geyim növü. Çəfgəni keşmişdə geyərdilər. (A.D. / 7)

geyim çeşiti.

çəhlim İz, ləpir. Onun çəhlimin hələdə tapammadıx. (A.D. / 7)

iz.

çəkil 1) tut ağacının bir növü 2) Heyvanın alnına tökülən tel. (çəkil çəpiş) (A.D. / 7)

1) dut ağacının bir çeşiti. 2) hayvanın alnına dökülen saç.

çəkişməẋ Mərcləşmək, mərc eləmək. Saraynan Gülən çəkişiflər,görəẋ hansı udajax! (A.D. / 7)

bahse girmek.

çələmbir İstiot. Yeməyə biraz çələmbir töẋ,qoy daddı olsun. (A.D. / 7)

karabiber.

çəmşirməẋ Üzünə qayıtmaq. (A.D. / 7)

çemkirmek. Kendinden büyüklere arsızca karşılık vermek.

çənəçürüẋ Çoxdanışan,zəhlətökən. Çənəçürüẋ adamnan zəhləm gedir. (A.D. / 7)

geveze.

çəngəl Qarmaq. Bayağdan ha: çəngəli quyuya salıram,su çıxarammıram. (A.D. / 7)

kanca.

çəpərə 1) balaca quzu və çəpişlərin saxlanıldığı yer. (A.D. / 7)

2) toyuğun qabırğalı hissəsi. 3) toyuğun döş əti.

1) Küçük kuzu ve sürülerin tutulduğu yer.

2) Tavuğun kaburgalı kısmı

3) tavuğun göğsü.

çəpiẋ Cəld, diribaş. (A.D. / 9)

hızlı, çalışkan.

çərbət Hasar. (A.D. / 9)

çit - sınırlarını belli etmek ve korumak ereğiyle bostan, bağ, bahçe gibi yerlerin çevresine çekilen, çalı, ağaç dalı, dikenli tel gibi şeylerden yapılmış engel.

çərəkə Təsbeh. (A.D. / 9)

tesbih.

çərən Yabanı bitki. (A.D. / 9)

yabani bitki.

çərənçi Boş boş danışan. (A.D. / 9)

geveze, boş konuşan.

çərənləmək Boş boş danışmaq. (A.D. / 9)

boş boş konuşmak.

çərhaya Həyasız. (A.D. / 9)

küstah.

çərrətməẋ Hövsələdən çıxartmaq. (A.D. / 9)

çileden çıkarmak.

Çərşəv Yundan toxunmuş qalın şal. (A.D. / 9)

yun çarşaf.

çərt Bərk, içi çıxmayan (qoz). Bu qozdar çərtdi yeməy olmur. (A.D. / 9)

sert, kabuğundan zor ayrılan (ceviz).

çərt Ləpəsi çətin çıxan (qoz). (A.D. / 9)

kabuğundan zor ayrılan ceviz (sert ceviz).

çərtdə Dikbaş. Bizim rayonda dikbaş adama çərtdə də deyirlər. (A.D. / 9)

zorba (kişi).

çərtdəməẋ Hirslənmək, hövsələdən çıxmaq. (A.D. / 9)

öfkelenmek; kızmak.

çərtməh 1) Taxtanın, ağacın, metalın səthindən iti alətlə kəsib götürmək. 2) Sərçə tutmaq üçün düzəldilmiş tələ. (A.D. / 9)

1) çəltik atmak 2) serçeni yakalamak için kurulmuş tuzak.

çərtməẋ Yonmaq. (A.D. / 9)

yonmak. (kalem yonmak) .

çətən 1) qamışabənzər yabanı bitki. 2) məişət əşyası. (A.D. / 9)

1) kamışa benzer yabani bitki 2) mutfak eşyası.

çətən Qarğıdan hörülmüş aşsüzən. (A.D. / 9)

kamışdan örülmüş süzgeç.

çətənə Qanqal toxumu. (A.D. / 9)

devedikeni tohumu.

çəyən Müxtəlif ot bitkilərinin qarışıq bitməsi (ilan - çəyənli baxça). (A.D. / 9)

farklı otların karışık büyümesi.

çıxacağ Hadisə. (A.D. / 9)

olay.

çıqqılı Balaca, kiçik. (A.D. / 9)

küçük.

çıqqırıx Səs. Çıkqırı da çıxmır. (A.D. / 9)

ses.

çıqqış Bir az, azca. (A.D. / 9)

azacık.

çil 1) ləkə 2) Bəzəkli toyuq (çilli toyuq). (A.D. / 9)

1) leke 2) renkli tavuk.

çilav Lobya, mərci, ərişdə və düyüdən bişirilmiş plov (çilav aş). (A.D. / 9)

fasulye, mercimek, erişte, pirinçten yapılan pilav.

çilə Xəstəlik. (A.D. / 9)

hastalık.

çılx Tam bütöv. (A.D. / 9)

tamamen.

çılxa Tam bütöv. (A.D. / 9)

tamamen.

çillə Qış aylarında mərhələ (kiçik çillə, böyük çillə). (A.D. / 9)

kış mevsiminde dönem.

çim 1) otlu torpaq 2) bütöv (çim yağ). (A.D. / 9)

1) otlu toprak 2) tamamen.

çimçəmməẋ İyrənmək. O hər şeydən çimçənən qızdı. (A.D. / 9)

iğrenmek, tiksinmek.

çimir Yuxu. (A.D. / 9)

rüya.

çin Xalça üçün əyrilmiş ip. (A.D. / 9)

halı için eğilmiş ip.

çin Düz, doğru. (A.D. / 9)

doğru, gerçek.

çini Boşqab. (A.D. / 9)

tabak.

çinnəməẋ Yığmaq, dəstələmək. Odunnarı çinnə bir yerə, əl-ə:ğa dolaşmasın. (ADQŞ s 180).

toplamak, paketlemek.

çintaldan Təzədən, yenidən. Vəli həkim xəsdəni çintaldan başdadı. (A.D. / 9)

yenidən.

çıpıtmax Xəlvəti götürmək. (A.D. / 9)

birşeyi gizlice almak.

çırax Neftlə işləyən alov lampası. (A.D. / 9)

çiriş 1) 6-8 kq-lıq yağ qabı. Get çirişdən bir əz yağ gəti. 2) bitki adı. (A.D. / 9)

1) 6-8 kiloluk yağ kabı. 2) bitki ismi.

çırpanax Qoz çırpmaq üçün uzun ağac. (A.D. / 9)

ceviz çırpmak için uzun odun, ağaç.

çırtım Az. (A.D. / 9)

biraz.

çisbənd Torba. (A.D. / 9)

çuval.

çisəngi Çisək, narın yağış. (A.D. / 9)

çisek.

çitəşməẋ Höcətləşmək. (A.D. / 9)

bahse girmek.

çivzə Sızanaq. (A.D. / 9)

sivilce.

çiyə Maşınla emal olunan yağ. (A.D. / 9)

yağ.

çiyid Kal, yetişməmiş (qarpız). (A.D. / 9)

olgunlaşmamış.

çiyid Toxum, tum. (A.D. / 9)

tohum.

çiysiməẋ İyrənmək. (A.D. / 8)

tiksinmek, iğrenmek.

çiysimməẋ İyrənmək. (A.D. / 8)

iğrenmek.

çoantar Köçəri. Bı kəndin deməy olar hamısı çoantar yaşıyır. (A.D. / 8)

göçebe.

çoqquşmax Toqquşmaq. Nətər birdən çıxdısa çoqquşdux. (A.D. / 8)

çarpışmak.

çolputmax Əldən salmaq. Onun fikri məni əldən salıfdı. (A.D. / 8)

yıpratmak.

çörəẋləməẋ Çörək vermək, yedirmək. (A.D. / 8)

yedirmek, ekmek vermek.

çözdəməẋ Açmaq, uzatmaq. Sapı çözdədiŋ, qəhr elədiŋ. (ADQŞ s 181)

açmak, uzatmak.

çözərəẋ Çürük. Neçə qoz sındıdım hamısı çürüẋ çıxdı. (A.D. / 8)

çürük.

çuğul Xəbərçi, araqarışdıran. (A.D. / 8)

laf taşıyan, arabozan, haberci, haber getirip götüren.

çüyübaşı Şüyüd. A bala, get çüyübaşı yığ gəti, yeməyə vırax. (A.D. / 8)

dereotu.

çüyüdbaşı Şüyüd. (A.D. / 8)

dereotu.

dabanqırma , davanqırma Ardınca, arxasınca. Bir də gördüm davanqırma gəldi. (A.D. / 8)

peşinden, ardından.

dabannı Cürətli, ürəkli. Dabannı adamsan. (A.D. / 8)

cüretli, yürekli.

dadamal Öyrənmiş, alışmış, dadanmış. (A.D. / 8)

birşeye alışmış.

dadanmax Öyrəşmək. (A.D. / 8)

alışmak.

dadardoymaz Yeyilən yeməkdən tam doymamak. (A.D. / 8)

yalandan yemek, doymamak.

dadaş Ata. Biz ataya dadaş da de:riẋ. (A.D. / 8)

baba.

dağal 1) lovğa, təkəbbürlü, 2) paxıl. Niyə dağallığ eliyirsən? 3) cığal. Oynıyanda adam dağal olmaz. (A.D. / 8)

1) küstah. 2) çok kıskanan, kıskanma huyu olan. 3) mızıkçı, oyunbozan.

dağallıx Davakarlıq. Yenə nədi tutuf dağallığın. (A.D. / 8)

dağar 1) Qoyun və ya keçi dərisindən hazırlanmış kisə, torba. 2) kisə. Taxıl tökmək üçün qab. Bir dağar taxıl yığmışam. (A.D. / 8)

1) kuzu veya keçi derisinden yapılmış çuval. 2) kese.

dağıdıcı Poçtalyon. (A.D. / 8)

postacı.

dağmadil Narazı, incik. (A.D. / 8)

kırgın.

dahar Təpə. İnəẋləri daharın döşündə qoyuf gəlmişəm. (A.D. / 8)

tepe.

dalan Darvaza. (A.D. / 2)

kapı.

daldada Arxada. (A.D. / 2)

arkada.

daldalammax Arxalanmaq. Adam gərəẋ bir - birinə daldalana. (A.D. / 2)

birbirine arka çıkmak, korumak.

dam 1) hər cür tikili, bina. 2) tövlə. Qoyunnarı dama saldım. (A.D. / 2)

1) her türlü yapı, bina

2) ahır.

damazdıx Qatıq mayası. (A.D. / 3)

yoğurt mayası.

damı Cəhənnəm. (A.D. / 2)

cehennem.

danabaş 1) küt, sarsaq 2) danadişi. (A.D. / 2)

1*) hiçbirşey anlamayan (kimse) 2) danaburnu böceği.*

danaça Camış balası. Hə, camışın balasına danaça deyirix. (A.D. / 2)

manda yavrusu.

dañgalax Kobud. (A.D. / 2)

kaba.

dañgalax Kobud, qaba, tərbiyəsiz. Dañgalax danışma, ayıfdı. (A.D. / 2)

kaba, saygısız.

danqazdıx Əkin sahəsində su çıxmayan yer. Danqazdıxda alax az olur. (A.D. / 2)

dikim alanında susuz yer.

danqı Boşboğaz, çox danışan. (A.D. / 2)

geveze, boş konuşan.

dansımax Danlamaq. (A.D. / 4)

azarlamak.

dardüdüx Çox dar. (A.D. / 3)

fazla dar.

darğın Qəmgin, incik. O gedənnən darğınam ona. (A.D. / 2)

kırgın.

darımax Yoluxmaq, yayılmaq. (A.D. / 2)

yayılmak. Hastalık her tarafa yayılmış.

darışmax Yayılmaq. (A.D. / 2)

yayılmak.

dartıcı Ağırlıq ölçən, çəkən. Dartıcını gəti bını çəkim görüm neçə kilodu. (A.D. / 2)

ağırlık tartan.

darvaza Açıq. Get gör qapı darvaza qalmıyıf ? (A.D. / 2)

açık. Kapı açık kalmış.

daşalı Bərk, yumşalmayan gavalı növü. Daşalı da bir yeməli şeydimi yeyirsən? (A.D. / 2)

sert erik türü.

davan Davana - arxasınca. Davan-davana girdilər içəri. (A.D. / 2)

ardından.

davırmax Diqqətlə baxmaq. (A.D. / 2)

dikkatle bakmak.

dayanajax Əl ağacı, əsa. A bala, dayanajamı gəti gedəx. (A.D. / 2)

asa, baston.

dayanıxlı Davamlı, səbirli, səbr edən, dözən. Dayanaxlı ol bu günnər də keçəjəx. (A.D. / 2)

1) sağlam, 2) sabırlı.

dayanqan Davamlı, səbirli. (A.D. / 2)

sabırlı (kimse).

dayılıx Ögey dayı. (A.D. / 2)

üvey dayı.

dayna; dana Da, də. (ədat). Ta gəl dayna. (A.D. / 3)

da, de.

dazımax Qaçmaq. (A.D. / 2)

kaçmak.

deyin Deyə. (A.D. / 2)

diye.

deyiẋli Nişanlı, adaxlı. (A.D. / 2)

nişanlı (çift).

dəbbə Lovğa. (A.D. / 2)

caka, çalım, gurur.

dəbbələməẋ Sözündən qaçmaq. (A.D. / 2)

sözünden caymak.

dədə Ata. (A.D. / 2)

baba.

dəf Koma. (A.D. / 2)

kulübe.

dəhmərrəməẋ Bir işi etmək üçün tələsdirmək. (A.D. / 2)

birine bir işi etmesi için baskı yapmak.

dəj Çox, dolu. Yeməyi qazanın dəjindən qoy. (A.D. / 2)

çok, fazla.

dəkgə Vaxt, zaman. (A.D. / 2)

vakit, zaman.

dələci Acgöz. Dələci adamnan zəhləm gedir. (A.D. / 2)

açgözlü.

dələmə Ot adı. (A.D. / 2)

ot ismi.

dələyən Ağacdələn. (A.D. / 2)

ağackakan.

dəlxax Dəlisov. (A.D. / 2)

şımarık.

dəmkər Vaxt. (A.D. / 2)

vakit.

dəmşəlax 1) pinti, səliqəsiz. 2) Lazımsız, çirkin sözlər. (A.D. / 2)

1) dağınık, düzensiz, 2) çirkin laf.

dəngə Tayfa, nəsil. (A.D. / 2)

nesil, aşiret.

dəngiz-düngüz Seyrək, tək-tək. Ağajda dəngiz-düngüz cəviz qalıf. (A.D. / 2)

seyrek, ara-sıra.

dənnəməẋ Yığmaq. (A.D. / 2)

toplamak.

dəŋzərməẋ 1) yetişmək. Alçalar dəŋzərir. 2) cücərmək. kartoflar dəŋzərif. 3) qulaq asmaq, eşitmək, fikir vermək. (A.D. / 2)

1) büyümek , 2) çimlenmek, 3) dinlemek, işitmek.

dəvri Qazan qapağı. (A.D. / 2)

tencere kapağı.

dibəẋ Çəltik döyülən çala. (A.D. / 2)

dıbır Erkək keçi. (A.D. / 2)

erkek keçi.

dıbrıxmax Qaçmaq. (A.D. / 2)

kaçmak.

dıqqat Eyib. (A.D. / 2)

kusur. Hiçbir yerinde kusuru yoktur.

dıqqılı Balaca. (A.D. / 2)

küçük.

dıqqış Bir az. (A.D. / 2)

azacık.

dilab Ev şeylərini yığmaq üçün yer. Paltarları yığ dilaba. (A.D. / 2)

dolap (mobilya).

dılqır Dazbaş, başında seyrək tük olan (adam). (A.D. / 2)

kel kafa.

dim(n)iz Sakit. (A.D. / 2)

sakin (kimse).

dımbız Yumruq. (A.D. / 2)

yumruk.

dımbızdamax Yumruqla vurmaq. (A.D. / 2)

yumruklamak.

dımıx 1) çox qısaboylu (adam), 2) kiçikquyruqlu (qoyun). (A.D. / 2)

1) kısa boylu(kişi) , 2) küçükkuyruklu (kuzu).

ding Çəltik döyən qurğu. (A.D. / 2)

çeltik dövme makinesi.

dingə Hündür yer, təpə. Qoyunnar dingədə otduyur. (A.D. / 2)

yüksek yer, tepe.

dınqı Vanna. (A.D. / 4)

banyo.

dınqılı Kiçik, balaca. (A.D. / 4)

küçücük.

dınqılıja Kiçik, balaca. (A.D. / 4)

küçücük.

dinşəməẋ Qulaq asmaq. (A.D. / 4)

dinlemek.

dirik Çevik, qoçaq. (A.D. / 4)

çalışkan, çabuk (kimse).

dırıldamax Öz özünə danışmaq. (A.D. / 4)

kendi kendine konuşmak.

dişəməẋ Dişini dəyişmək. Əli kişi dişini dişiyif. (A.D. / 4)

dişini deyişmek.

dişərməẋ Cücərmək. Səfdiyim toxum dişərif. (A.D. / 4)

çimlenmek.

dişğarı Çöl, bayır. (A.D. / 4)

dışarı.

ditdili, diddi Ağcaqanad. (A.D. / 4)

sinek, sivrisinek.

dıydıx Sadəlövh, hər deyilənə inanan. (A.D. / 4)

saf, herşeye inanan.

diyi Təkər. Arabanın diyiri çıxıf. (A.D. / 4)

lastik.

diysinməẋ İyrənmək. (A.D. / 4)

iğrenmek.

dızıdaylax Çılpaq. Yay gələn kimi uşaxlar dızıdaylax düşür çölə. (A.D. / 4)

çıplak.

dızıx 1) yekəpər. Vəli elə dızıxdı, qapını da keçəmmir. 2) qorxmaz, cəsarətli. 3) qorxaq. (A.D. / 4)

1) iriyarı (insan için) büyük yapılı, kocaman, iri yapılı; 2) cesaretli; 3) korkak.

dızıxmax Qaçmaq. (A.D. / 4)

kaçmak.

dızırıx Külək, tufan, çovğun. (A.D. / 4)

rüzgar; fırtına.

dizmarı Qurudulmuş üzüm, kişmiş. (A.D. / 4)

kuru üzüm.

dobbu Çolaq. (A.D. / 4)

çolak, sakat.

dodu Avara. (A.D. / 4)

serseri.

doqqaz Küçə qapısı, həyət qapısı. (A.D. / 1)

sokak kapısı, avlu kapısı

dolab Hiylə, fırıldaq. (A.D. / 1)

hile.

dolafçı Hiyləgər, fırıldaqçı. (A.D. / 1)

dolandırıcı, düzenbaz.

dolambac Qarışıq, dolaşıq, əyri-üyrü (yol). (A.D. / 4)

eğri büğrü (yol).

dolambaş Dolambac, əyri-üyrü(yol). (A.D. / 4)

eğri büğrü (yol).

dolça Ağac və ya misdən hazırlanmış bir qulplu su qabı. (A.D. / 4)

ağaş veya bakırdan yapılmış tek kulplu su kabı.

doluğ Mədən. (A.D. / 4)

maden.

domara Qozbel. (A.D. / 4)

kambur.

donçar Kobud. (A.D. / 4)

kaba.

donnux Əmək haqqı, maaş. (A.D. / 4)

maaş.

doŋra Başda tüklərin dibində olan kəpək. (A.D. / 4)

kafada tüylerin dibindeki kepek.

doŋsumax Kədərlənmək, dərd çəkmək. (A.D. / 4)

üzülmek.

doydax Arıq. Bircə dənə doydax inəyim var. (A.D. / 4)

zayıf.

dozay Key, heç nə başa düşməyən. (A.D. / 4)

hiçbirşeyden anlamayan, kafasız.

dönəlgə Döngə. Dönəlgədən keş gə. (A.D. / 2)

viraj, dönemeç.

dördə:ẋ Yuxayayan. (A.D. / 4)

hamur tahtası.

döşüdolu 1) igid, qoçaq. O döşüdolu oğuldu. 2) dərdli. Döşüdolu adamdı amma ki səsin çıxartmır. (A.D. / 4)

1) yiğit, çalışkan 2) dertli.

duaxqapba Qız ərə gedəndən sonra düzəldilən gəlingörmə mərasimi. (A.D. / 1)

düğünden sonra gelini görmek için düzenlenen tören.

dumbuzdamağ Yumruqlamaq. (A.D. / 4)

yumruklamak; yumruk atmak.

duralğa Düşərgə. (A.D. / 2)

kamp.

dusər Külüng. Daş çıxarma və torpaq qazıma işlərində istifadə edilən bir ucu sivri, o biri ucu isə enli alət. (A.D. / 8)

taş çekme ve zemin delme için kullanılan sivri uçlu ve diğer ucu geniş bir alet.

duy vırmax Hər yerə, hər kəsə xəbər vermək. (A.D. / 4)

herhangi bir haberi herkese, heryere bildirmek.

duz Bazar ertəsi. Sabah duz günüdü. (A.D. / 4)

pazartesi.

dümələmməẋ Bir işi könülsüz, yavaş yavaş görmək. (A.D. / 4)

bir işi isteksiz yapmak.

dümləməẋ Birnəfəsə içmək. (A.D. / 4)

tek seferde içmek.

dümüẋ 1) hər işə qarışan, hər şeylə maraqlanan. 2) həvəskar. Bı da hər şeyin dümüẋüdü. (A.D. / 4)

1) Herşeye karışan, herşeyle ilgilenen

2) istekli.

düriyə Kişi üçün ikiüzlü, naxışlı gecə papağı. (A.D. / 2)

erkek için nakışlı şapka.

dürməẋ Yuxanın bükülmüş forması. (A.D. / 4)

yufkanın bükülmüş hali.

dürməẋləməẋ Yuxanı bükmək. (A.D. / 4)

yufkanı bükmek.

düşük Yersiz söz danışan, yüngül. (A.D. / 4)

boş konuşan, ağzı gereksiz laf yapan.

düyələẋ Yemiş. (A.D. / 3)

kavun.

ediləşməẋ Deyişmək. (A.D. / 4)

iki kişinin karşı karşıya herhangi konu ile ilgili bahse girmesi.

ehmalca Ehtiyatla. (A.D. / 3)

dikkatlice.

ejəşməẋ Mübahisə etmək. (A.D. / 5)

tartışmak.

elat Köçəri. (A.D. / 5)

göçebe.

elti *İki qardaşın arvadları. (A.D. / 5)*

iki kardeşin karıları.

enniqulax Yarpaqları enli olan pencər, göyərti. (A.D. / 5)

yaprakları geniş yeşillik çeşiti.

er Erkən. (A.D. / 5)

erken (vakit).

eryəti 1) başdansovdu, səliqəsiz. 2) müvəqqəti. (A.D. / 5)

1) dağınık. 2) geçici.

eşgar Yəqin. (A.D. / 5)

herhalde.

eşşəẋ Əlçatmaz yerdə işləmək üçün bənnaların, rəngsazların istifadə etdiyi taxtadan hazırlanmış qurğu. (A.D. / 5)

erişilemeyen bir alanda çalışmak için ressamların kullandığı tahtadan yapılmış alet.

evdax Dolu, bol. (A.D. / 5)

fazla, bol.

eygili Sakitlik. (A.D. / 5)

sessizlik.

eyhana Bəlkə, ola bilsin ki. Eyhana sənin bı işdən xabarın yoxdu. (A.D. / 5)

belki.

eymənməẋ Qorxmaq. (A.D. / 5)

korkmak.

eyzan Həmişə. Eyzan bir yerə toplaşıf söhbətdəşəriẋ. (A.D. / 5)

hep, her zaman.

ə:nə O tərəfə. (A.D. / 5)

o tarafa.

əbəçi Mamaça. (A.D. / 1)

bir kadına doğum işini yaptıran ya da işi, görevi doğum yaptırmak olan kadın; ebe.

əcir Əzab, əziyyət. (A.D. / 5)

azap, çile.

əfərda Güc, taqət. (A.D. / 5)

güç, kuvvet.

əfkələmək Yüngülcə tapdalamaq, ovmaq. Gə bir əz kürəyimi əfkələ. (A.D. / 5)

çitilemek, ovmak.

əkəşdənməẋ Lovğalanmaq. Az əkəşdən, elə bilirsən qıraxdan yaxşı görsənir? (A.D. / 5)

övünmek.

əl 1) dəfə. Paltarı bir əl yudum, ta sən yuma təmizdi elə aparıf sərərsən. (A.D. / 5). 2) tərəf. Birəz get sora dön sağ ələ. (A.D. / 2)

1) kere.

2) *taraf (karşı tarafa geçtim).*

əlah-salah Boş, bekar. Ona nə vare əlah - salah adamdı. (A.D. / 5)

hiç bir iş(şey) yapmamak; boş (geçinecek bir işi olmayan, işsiz).

əlardan Əl-üz dəsmalı. Əlardan gəti üzümü silim. (A.D. / 5)

havlu.

əlbeyxa O saat, o dəqiqə. Nə desən əlbeyxa gedif yerinə yetirir. (A.D. / 5)

hemen.

əlbəhə O saat, o dəqiqə. Əlbəhə getdi nənəsinə xabar verdi. (A.D. / 5)

hemen. Git bak ve hemen gel gec kalma.

əlçimləməẋ Yunu darayıb təmizləyərkən əl boyda etmək. Nənəm yunu darıyıf əlçimliyərdi. (A.D. / 1)

yunu tararken el kadar yapmak.

ələf Quru ot, saman. Bizim bağda ələf nəxantərəm desən var. (A.D. / 5)

kuru ot, saman.

ələf savını Əl-üz sabunu. Ələf sabını qurtarıf təzəsin almax lazımdı. (A.D. / 5)

el-yüz sabunu.

ələngə Böyük sümük. Bı ələngələri at itə yesin. (A.D. / 5)

büyük kemik.

əliyuxa Kasıb, yoxsul. O çox əliyuxa adamdı, ona köməẋ eləməẋ lazımdı. (A.D. / 5)

yoksul.

əlləmə Yekə daş (məcazi mənada). Əlləmə düşsün təpənə. (A.D. / 5)

büyük taş (mecaz).

əmdərməẋ Aşırıb tökmək, tökmək. Qabın içindəki suyun hamısın əmdərdi yerə. (A.D. / 4)

bir şeyi yere dökmek.

əmgəndimək̇ Əziyyət vermək, incitmək. O hər şeydən ötrü canın əmgəndiməz. (A.D. / 1)

eziyyet etmek, canını yakmak, kırmak.

əngizdəmək̇ Döymək, əzişdirmək. Gədəni möykəmcə əngəzdədilər. (A.D. / 2)

dövmek.

əpbək̇ Çörək. Bax gör əppək̇ bişif. (A.D. / 2)

ekmek.

ərdəmli Qüvvətli, güclü, bacarıqlı. O çox ərdəmli oğlandı. (A.D. / 2)

kuvvetli, güçlü.

ərəsət Bol, çox, həddindən artıq. Bıyıl ərəsət meyvə oldu. (A.D. / 2)

çok, daha fazla.

ərincək̇ Tənbəl. Bı qədər ərincək̇ olma, dur bir işin də qulpundan sən yapış. (A.D. / 5)

tembel.

ərkansız İnsafsız, rəhimsiz. Səni belə ərkansız bilməzdim. (A.D. / 2)

insafsız.

ərrik̇ Evlənmək vaxtı çatmış, ər olmaq vaxtı çatmış. (A.D. / 5)

evlenmek vakti gelmiş (erkek).

əsnaf Otaq. Oların əvinin əsnafları çoxdu, çox adam da gedə bilərsiz. (A.D. / 5)

oda.

əsnək̇ Axmaq, ağılsız. Əhmədin oğlunda bir qram ağıl yoxdu, çox əsnək̇ adamdı. (A.D. / 5)

akılsız, ahmak.

əvdiməẋ Dənləmək, bir-bir yığmaq, toplamaq. Kəfşəndə başşax əvdirirdıx. (A.D. / 7)

tane-tane toplamak.

əvgəntə Boş boş. Qoyasan elə əvgəntə gəzə, heş bir iş görmür. (A.D. / 7)

boş boş. Boş boş konuşma.

əyax Dəfə. (A.D. / 7)

kere, bir kere.

əyər-əngah Əgər. (A.D. / 7)

eğer.

əyirdəẋ Şirin qoğal. Nənəm əyirdəẋ bişirif gəlin yeyəẋ. (A.D. / 7)

poğaça , kurabiye gibi tatlı çeşiti.

əyirtməẋ Döymək, vurmaq. ağacnan bir-iki dənə əyirtdim qaşdı getdi. (A.D. / 7)

dövmek, vurmak.

əzvay Aciz. (A.D. / 7)

aciz.

farraş Tez, erkən. bı il yaz farraş gəlif. (A.D. / 7)

erken.

fasıx El altından iş çevirən. (A.D. / 7)

arkasından iş çevirmek (deyim).

fasıx Hiyləgər, kələkbaz. (A.D. / 7)

sinsi, kurnaz.

fayışdıx Asudəlik, sakitlik. (A.D. / 7)

sessizlik. Sessiz ortamları daha çok severim.

fərəməz Fərsiz, kütbeyin, key. (A.D. / 7)

beceriksiz, aptal, salak, sersem, kafasız.

fəriẋ Fərə. (A.D. / 7)

genç tavuk.

filinti Qoca, iş qüvvəsini itirmiş. (A.D. / 7)

yaşlı, çalışma gücünü yitirmiş.

findah Eynilə. (A.D. / 2)

aynen.

fırıldatmax Götürüb atmaq. (A.D. / 7)

fırlatıp atmak.

fırıtdamax Fitva vermək, ara qızışdırmaq. Sənin ağlın olsa fırıtdamağa baxmarsan. (A.D. / 7)

iki kişi arasındaki rekabeti artırmak, kızıştırmak.

firitdəməẋ Qızışdırmaq, sövq etmək. Uşağı firitdəmisən, dalaşıflar. (A.D. / 7)

körüklemek.

fırramax Ələ salmaq, dolamaq. (A.D. / 7)

ele düşürmek, enayi yerine koymaq, oyalamak.

fışqa Fit. (A.D. / 2)

ıslık.

fışqalamax Fit vermək, fit çalmaq. (A.D. / 8)

ıslık çalmak.

gap 1) söhbət. **gap eləməẋ** 2) Söhbət eləmək. (A.D. / 2)

1) sohbet, 2) konuşmak.

gay Ağılsız. (A.D. / 7)

akılsız.

gedişməẋ Mübahisə etmək, sözləşmək. (A.D. / 7)

bahse girmek.

gəbə Kiçik xalça. (A.D. / 7)

halı.

gərrənməẋ Yoğunlaşmaq, dəyişmək. Səsin gərrənif, də:sən kişiləşirsən. (A.D. / 7)

kalınlaşmak; sesin kalınlaşması; deyişmek.

gəv Kürəkən. (A.D. / 2)

damat.

gəvrəẋ Kövrək. (A.D. / 3)

kırılgan.

gəyəv Kürəkən. (A.D. / 2)

damat.

gijələh Avara, çarəsiz. (A.D. / 8)

serseri.

gilə Üzüm dənəsi. (A.D. / 8)

yüzüm tanesi.

gimiriẋ İri, narın olmayan. (A.D. / 8)

büyük.

gimriẋlənməẋ Xırdalanmaq, parça-parça olmaq. Balta dəyən kimi gimriẋləndi töküldü yerə.

(ADQŞ s 183)

parçalanmış, bir parça olmak.

gınaşmax Məsləhətləşmək. (A.D. / 8)

danışmak.

gir Güc, qüvvə. (A.D. / 8)

güç, kuvvet.

gırdın Ağacın kəsilmiş iri gövdəsi. Gırdınnarı doğra yığ bir tərəfə. (ADQŞ s 183)

ağacın kesilmiş gövdesi.

girələnməẋ Vurnuxmaq. (A.D. / 8)

yerinde duramamak.

girəv Nağd, əldə olan. (A.D. / 8)

nakit.

girəvə Fürsət, imkan. (A.D. / 8)

fırsat.

girifdar Avara. (A.D. / 8)

serseri.

girinc Bezdirmək. Məni girinc eliyif. (A.D. / 8)

biriyle bıkıncaya kadar uğraşmak.

girri 1) çoxlu, xeyli. Girri var-dövləti vardı. (ADQŞ s 183). 2) münasib, layiqli. Girri bir şeyin varsa gəti. (ADQŞ s 183)

1) çok. 2) makul, layık

giyəv Kürəkən. (A.D. / 8)

damat.

gizdilim Gizli. (A.D. / 8)

saklı, gizli.

god Ölçü qabı. Godnan taxıl ölçəllər. (ADQŞ s 183)

ölçü kabı.

göbələẋ Böyrək. soyuğ oluf nədisə göbələyim yaman ağrıyır. (A.D. / 8)

böbrek.

gödən 1) qarın. 2) mədə. (A.D. / 8)

1) karın 2) mide.

göhəri Armud növü. (A.D. / 8)

armut türü.

gön Dəri. (A.D. / 8)

deri.

göy 1) xəsis 2) rəng 3) səma 4) dəyməmiş meyvə. (A.D. / 8)

1) cimri 2) renk 3) gökyüzü 4) Olgunlaşmamış meyve.

göyəzə Xəsis. (A.D. / 8)

cimri.

gözə Sulu, nəmişlik; yaşıl çəmənlik; rütubətli yer. (A.D. / 8)

1) rutubetli yer 2) yeşil çimenlik.

gumuldamax Zümzümə etmək. (A.D. / 8)

mırıldanmak.

guppun Böyük, ağır çəkic (guppun kimi ağır). (A.D. / 8)

büyük, ağır.

gücürrəməẋ Çalışmaq, səy göstərmək. Gücürrədiẋ axşamacan otu çalıf qutardıx. (ADQŞ s 183)

çalışmak, çaba göstərmək.

gülbırnı İtburnu. (A.D. / 8)

kuşburnu.

gülgüləməẋ Danlamaq. (A.D. / 8)

azarlamak.

gülmux Mıx. (A.D. / 8)

dübel.

günü Arvadın üstünə başqa arvad almaq. (A.D. / 1)

karısının üstüne başka karı almaq.

gürgələməẋ Yola verməmək, incitmək. Yola getmillər, gürgəliyir gəlini. (ADQŞ s 183)

rahatsız etmek, eziyet vermek, kırmak.

gürşad Güclü leysan. (A.D. / 8)

sağanak yağmur.

güvə Ziyanverici həşərat. (A.D. / 8)

zararlı böcek.

güz Payız. (A.D. / 8)

sonbahar.

güzdəẋ Payızda göyərən ot, payızotu. (A.D. / 8)

güz zamanı çıkan ot, güz otu.

güzəm Payızda qırxılan yun. Güzəm çox yaxşı olmur. (ADQŞ s 183)

sonbaharda kazınan yün.

güzəm Yayın ikinci yarısından sonra qırxılan qoyun yunu, quzu yunu. (A.D. / 8)

yazın kazınmış koyun yünü ve kuzu yünü.

hadıx Mamaça. (A.D. / 3)

ebe.

hadıxçı Uşaq tutan qadın, mama. (A.D. / 3)

ebe.

haqqına Həqiqətən. O:n əməyi, haqqına üsdümüzdə çox oluf. (ADQŞ s 184)

gerçekten, hakikaten.

hal İnanclara görə əcaib məxluq; cin. (A.D. / 8)

inança göre acayib yaratık, cin.

hampa Varlı, dövlətli. (A.D. / 8)

varlıklı.

hana Xalça toxumaq üçün dəzgah. (A.D. / 1)

halı dokuma dezgahı.

handa bir Tək- tük, çox az. (A.D. / 8)

tek tük, çok az.

harfa Ədəbsiz. (A.D. / 8)

edepsiz.

harfa-harfa Ədəbsiz (söz). (A.D. / 8)

edepsiz (laf).

harınnamax Yolunu azmaq. (A.D. / 8)

yolundan sapmak, kimsəyə saygısı kalmamak.

hasıl Ağıllı, qanacaqlı. (A.D. / 2)

akıllı, söz dinleyen.

haşan-keşən Var-dövlət. (A.D. / 2)

zenginlik.

hav 1) buğ, buxar. 2) yaranın çirklənməsi; irinləməsi (hav dərmanı). (A.D. / 8)

1) buğ, buhar.2) yaranın iltihablanması.

havalammax Dəli olmaq, başına hava gəlmək. (A.D. / 9)

çıldırmak, delirmek.

havır Əsəb. (A.D. / 9)

aşırı sinir.

hay-hay Süddə bişirilmiş yuxa çörək. (A.D. / 9)

sütte pişirilen yufka.

helləməẋ Tökmək, əndərmək. (A.D. / 9)

bir şeyi kaldırıp dökmek.

herağaş Vaxtından əvvəl, tez (herağaş balalayan qoyun). (RV s 624)

vaktinden önce.

heşən Buğda döyərkən istifadə olunan kənd təsərrüfatı aləti (heşən yaba). (RV s 624)

buğday öğütme makinesi.

heşpeşə Vərdiş, adət. (A.D. / 9)

alışkanlık, adet.

heyvərə Eybəcər, pis, əcaib, kobud. (A.D. / 9)

çirkin, kaba.

həblə Belə (həblə-həblə işlər). (A.D. / 9)

böyle.

həfcoş Qarışıq (yemək). (A.D. / 9)

karışık yemek.

həfçi Xəbərçi. (A.D. / 9)

aralıkta haber getirip götüren kimse.

həfgələməẋ Əl ilə bir yeri və ya bir şeyi sürtə sürtə təmizləmək. (A.D. / 5)

eliğle bir şeyi ya da bir yeri kuvvetle sürte sürte temizlemek.

Həjət 1) alət 2) balta. (A.D. / 9)

1) alet 2) balta.

həkət İş açma; başına iş açma. Mənim həkətinən işim yoxdu. (RV s 624)

kendi başına iş açma (deyim).

həkimxana Xəstəxana. (A.D. / 1)

hastane.

hələmçün Yelləncək. (A.D. / 9)

salıncak.

hə̈lim 1) düyünü qaynatdıqdan sonrakı suyu; 2) mülayim (insan). (A.D. / 9)

1) haşlanmış pirincin suyu

2) sakin(kişi).

həllav Yuxarı. (A.D. / 9)

yukarı.

həlləhüşən Fırıldaqçı. Ömrü boyu həlləhüşən olufsan. (A.D. / 9)

dolapçı.

həmbiz Xeyli. (A.D. / 9)

çok fazla.

həmənsur Gülçiçəklilər fəsiləsinə aid bitki, itburnu çiçəyi. (A.D. / 9)

kuşburnu çiçeği.

həməriẋ Yad.

yabancı.

həmərsün, həməsür İtburnu. (A.D. / 9)

kuşburnu.

həməsalah Əşyanın hissələri. (A.D. / 9)

herhangi bir eşyanın parçaları.

həmgəl Şərikli. Gəl elə həmgəl işləyəkiş də tez qurtarsın. (A.D. / 9)

ortak.

həmzat Bəla; inanclara görə gözəgörünməyən qüvvə (həmzat vurmaq). (A.D. / 9)

bela, inança göre gözegörünmez kuvve.

həndəvər Ətraf, yan-yörə. (A.D. / 8)

etrafında.

həni Danışqan. (A.D. / 9)

çok konuşan (kişi).

hərkə-hərkə Böyük-böyük (danışmaq). (A.D. / 9)

büyük büyük (konuşmak).

hərsin Xamır kəsmək üçün alət. (A.D. / 9)

hamur kesme aleti.

həsi Süd, su və undan bişirilən duru xörək. Nənə birəz həsi pişir içəẋ. (A.D. / 9)

süt, su, undan yapılan sıvı yemek.

həşəri Dalaşqan, çığır-bağır salan. (A.D. / 9)

kavgacı.

həşəri Forslu. (A.D. / 9)

bakımlı (kişi).

həşir-heymə Dağınıq. (A.D. / 9)

dağınık.

hətüylü Tələsik, başdansovdu. (A.D. / 9)

baştan savma, aceleyle.

həvə Palaz toxumaq üçün alət. Bugün həvə vurmaxdan yoruldum. (A.D. / 9)

halı dokuma aleti.

həvirrəşməẋ Səs-səsə vermək, bir-birinə qoşulub hürmək. İtdər həvirrəşif düşdü üsdümə. (A.D. / 9)

köpeklerin hepsinin aynı anda havlaması.

həviş Nəm, yaş. Paltar nəm qalıf. (A.D. / 9)

yaş, tam kurumamış. Çamaşır yaş kalmış.

həybə Yol gedərkən, at belində səfərə çıxarkən paltar və azuqə götürmək üçün istifadə olunan məişət əşyası. (A.D. / 9)

ata binerken, yol çıkarken, giyim ve başka eşyalar için kullanılan bir ev aleti.

hikkə Əsəb, hirs. (A.D. / 6)

sinir.

hin Tövlə. (A.D. / 6)

ahır.

hırıldamax Gülmək. (A.D. / 6)

gülmek.

hor Dələmə. Suyunu qaynadıb süzdükdən sonra alınan qatı yemək növü. (A.D. / 6)

yemek çeşiti.

horux Pinti. (A.D. / 6)

dağınık.

hoşdu Daşlı, kollu. (A.D. / 6)

taşlık, çalılık.

hörqələnməẋ Hürkmək. (A.D. / 6)

ürkmek.

Hörüh Saç, tel; uzun saç. (A.D. / 1)

saç, uzun saç.

hulumçax Yelləncək. (A.D. / 1)

salıncak.

huşdurum Yaddaşı zəif olan, unutqan. (A.D. / 6)

unutkan.

hüllükçü, hüllühbaz Yalançı. (A.D. / 6)

yalancı.

hüllüver Yüksək, yuxarı. Ağacım yaman hüllüverə getdi. (A.D. / 6)

yüksek.

hüllüẋbaz Yalançı. (A.D. / 6)

yalancı.

hülü Şaftalı növü. (A.D. / 6)

şeftali çeşiti.

hüşdürüm Ağılsız. (A.D. / 6)

akılsız.

hüşül Xəşil. (A.D. / 2)

hamurdan yapılan yemek.

hütdülüm Ağılsız, yüngülxasiyyət. (A.D. / 6)

akılsız.

xaçirdəg Təndirin ağzına qoyulan dəmir qapaq. (A.D. / 1)

tandırın ağzını kapamak için demirden kapak.

xafdan Qəflətən, gözlənilmədən. (A.D. / 2)

ansızın, beklenmedik.

xam 1) əkilməmiş torpaq 2) Nabələd 3) Minilməmiş at 4) işlənməmiş. Get onu orda xam sabun var onuynan çimizdir. (A.D. / 6)

1) ekilmemiş toprak 2) birşeyden habersiz 3) binilmemiş at 4) kullanılmamış (sabun).

xama 1) çiy südün üzü. 2) xalça toxumaq üçün ip. (A.D. / 1)

1) çiğ sütün yüzü. 2) halı dokuma ipliği.

xamra Maya. (A.D. / 1)

hamur mayası.

xamtav Bir az xam, bir az naşı, təcrübəsiz. (A.D. / 6)

deneyimsiz.

xaral Kisə, böyük torba. (A.D. / 2)

çuval, kese.

xaşa Kisə. (A.D. / 2)

kese.

xaşal qarın Yekə qarın. (A.D. / 6)

göbekli (kişi).

xaşalqardaş Yemək dostu. (A.D. / 6)

yemek dostu.

xaşavlamax Nəm çəkmək, rütubət çəkmək. (A.D. / 6)

rutubet çekmek.

xay Gic, ağılsız. (A.D. / 6)

akılsız.

xellәẋ Xeyli, çox. Böyün xellәẋ ot çaldım. (ADQŞ s 185)

çok, fazla.

xeyrat aşı Xeyirxahlıq məqsədilə bişirilən aş. (A.D. / 8)

hayır niyyetine yapılan pilav.

xəf Yavaş, asta. (A.D. / 2)

yavaş, usulca.

xəfəki Səssiz-küysüz. (A.D. / 2)

sessiz, sakin.

xəkirizdənməẋ Yatmaq. (A.D. / 2)

uyumak.

xəkrizdəməẋ 1) oğurlamaq 2) yatmaq. (A.D. / 2)

1) çalmak, 2) uyumak.

xəlbir Buğdanı, arpanı və s. qarışıqlardan təmizləmək üçün məişət əşyası. (A.D. / 2)

buğday, arpa arıtma aleti.

xələtdəməẋ Təhqir etmək, söymək. (A.D. / 2)

hakaret etmek, sövmek.

xəlvətcə Gizli. (A.D. / 2)

gizlice.

xəmişdiy Sakitlik. Bıra çox xəmişdiydi. (A.D. / 2)

sessizlik.

xəşə Torba, kisə. (RV , s 625)

çuval.

xəşil Undan hazırlanmış yemək növü. (RV, s 625)

undan yapılan yemek.

xəy Ağılsız, huşsuz. (A.D. / 2)

akılsız.

xəzəz Yaz gələndə meşədə bitən soğana oxşar yabanı bitki. (RV , s 625)

ilkbaharda ormanda büyüyen soğana benzer yabani bitki.

xijm Hücum. (A.D. / 2)

saldırı.

xıl Çox, xeyli. Mənim bir xıl uşağım var. (A.D. / 2)

çok fazla.

xiləh Çoxlu, böyük. (RV, s 625)

fazla, çok.

xınız Xain. (A.D. / 2)

hain.

xınzır Varlı. (A.D. / 2)

varlıklı, zengin.

xıpa Gödək, boyca gödək. (A.D. / 2)

kısa, kısa boylu.

xipər Gödək, boyca qısa. (A.D. / 2)

kısa, kısa boylu.

xıra Dəyməmiş, kal yemiş, qovun. (RV, s 625)

olgunlaşmamış kavun.

xırdxəşil Əzik-üzük. Çox dəjəl uşaxdı, aldıxlarımı xırdxəşil eliyif atdı ora. (RV, s 625)

ezik, ezilmiş ya da yassılmış.

xırxalamax Boğazından tutmaq, boğazlamaq. (A.D. / 2)

boğazını yakalamak.

xırnəẋ Dovşan balası. Böyün bir xirnəẋ tutmuşam. (A.D. / 2)

tavşan yavrusu.

xırraşmax Dalaşmaq. (A.D. / 2)

savaşmak.

xırsız 1) güclü, qüvvətli 2) qanmaz, kobud. (A.D. / 2)

1) güçlü, kuvvetli, 2) lafdan anlamaz, kaba.

xiti Yaltaq. (A.D. / 2)

dalkavuk.

xoxan Uşağı qorxutmaq üçün vasitə. A bala, oranı dağıtma ha bax xoxan gəlif yeyər səni. (RV, s 625)

çocuğu korkutmak için vasıta.

xorazillə Zoğal. (A.D. / 2)

kızılcık.

xosma Daxma. O vaxdar bizim də xırda xosmamız oluf. (A.D. / 2)

kulübe.

xoşəkləmək Saralıb tökülmək. (A.D. / 2)

sararıp dökülmek (meyve, yaprak vb.).

xotman Ot topası. Beş-on xotma otum var. (ADQŞ, s 185)

çim topu.

xörjət Çirkin, eybəcər. (A.D. / 2)

çirkin.

xudru Boş. (A.D. / 2)

boş; boş (laf).

xuduru Nahaq, əbəs. (A.D. / 2)

haksız, abes.

xuruş, xuruştuluğ İnad, acıq, hirs. (A.D. / 2)

inat, hırs.

xuruşdulux 1) bəhanə 2) tərslik (RV , s 625)

Bahane, inat.

xüləseyki Xülasə. (RV, s 625)

kısacası, özet.

içinə sam yeli əsmək Tez-tez xəstələnmək. (A.D. / 2)

çok çabuk hastalanma.

ilim zalım Həmişə, hər zaman, bütün il. (RV , s 625)

hep, her zaman.

ilişdimə̇ 1) tora salmaq, çıxılmaz vəziyyətə salmaq. Onu elə ilişdimişəm ki, çətin qutara. 2) vurmaq. Şapalağı elə ilişdidi qulağımın dalınnan. (A.D. / 2)

1) ağına düşürmek. 2) vurmak, çakmak. Bi tane çaktı yere yıkıldım.

ilitmək İlıqlatmaq. (A.D. / 2)

suyu sıcak ve soğuk arası yapmak.

illac Əlac. (A.D. / 2)

çare.

illacım yoxdu Halım yoxdu. (A.D. / 2)

halim yok.

illaf Lap. (RV, s 625)

çok (iyi).

illah Nə qədər. İllah elədim, genə sözümə baxmadı. (A.D. / 2)

ne kadar.

illahım Xüsusən. İllahım da bılar bizə gün vermir. (A.D. / 2)

özellikle.

ilmiddəm Həmişə. İlmiddəm qonşuya paxıllığ eli:r. (A.D. / 2)

hep.

ilmizalım Həmişə. (A.D. / 4)

hep.

inax Xəstəlik adı. (A.D. / 2)

hastalık ismi.

incəvara Yaxşı ki. (A.D. / 3)

iyi ki. İyi ki ben bu işi yapmadım.

inişil Ötən il yox o biri il. (RV , s 625)

geçen yıldan önceki yıl.

iraxlamaq Hazırlamaq. Yerini iraxladım, get yat. (RH, s 625)

hazırlamak, yapmak.

irəd İz, ayaq izi. (RV , s 625)

iz, ayak izi.

irəli 1) bundan əvvəl, 2) qabağa. (RV, s 625)

1) bundan öncesinde 2) ileri.

irəzə Cəftə. Qapının irəzəsi qırılıf. (ADQŞ s 186)

kapı kolu.

irəzələməẋ Cəftələmək. Gedəndə qapını irəzəliyərsən ha. (ADQŞ, s 186.)

kapıyı kapatmak.

irişməẋ Mənasız yerə şit-şit gülmək. (A.D. / 2)

anlamsız yerə gülmek.

isidməẋ Qızdırmaq. (A.D. / 2)

ısıtmak. Isısını yükselterek sıcak duruma getirmek, ısınmasını sağlamak

işgil Qıfıl. (RV , s 625)

kilit.

işgil Cəftə. (A.D. / 2)

kapı kolu.

ityösünnü Pis xasiyyətli. (A.D. / 2)

karakterce kötü biri, kötü huylu.

ivhallı Xoşxasiyyət. (A.D. / 2)

iyi niyyetli.

kaf Qoyun tövləsi. (A.D. / 2)

ahır.

kafır bəndə Pis bəndə. (A.D. / 2)

kötü kul.

kaha Daşlar arasında komaya bənzər yer, sığınacaq. (RV , s 625)

taşların arasında kulubeye benzer yer, sığınacak.

kahal Başısoyuq, tənbəl, ağırtərpənən. (RV , s 625)

tembel.

kahal 1) göz həkimi 2) ləng . Kahal tərpənmə cəld ol. (ADQŞ, s 186.)

1) göz doktoru 2) yavaş, ağır, geç, geri, geç kalan.

kal Yetişməmiş meyvə. (A.D. / 2)

olgunlaşmamış meyve.

kalafa Qazılmış yer. (A.D. / 2)

çukur.

karrı Qoçaq. (RV , s 625)

çalışkan.

karsız Fərasətsiz, gücsüz. (RV , s 625)

güçsüz, beceriksiz.

kasad Az, çox olmayan. (RV , s 625)

az, fazla olmayan.

keçalat Keçid. Keçalatdan keçdıx gəldıx. (ADQŞ, s 186)

geçiş.

kertman Kənd təsərrüfatı aləti. (RV , s 625)

tarım aracı.

kəfgir Plov çəkmək üçün məişət əşyası. (RV , s 625)

pilav koymak için mutfak eşyası.

kəfrəm Yorğanın, döşəyin üzü. (A.D. / 2)

yorgan yüzü, döşek yüzü.

kəfşən Çaykənarı yerlərdə əkin sahəsi; çəltik becərilən, bostan əkilən yer. (RV, s 625)

ırmak çevresi ekin alanı.

kəkəşdənməẋ Lovğalanmaq, özünü hamıdan üstün tutmaq. (A.D. / 2)

övünmek.

kələntə, kələnti Dəryaz. Ot biçmək üçün alət. (A.D. / 2)

çim biçmek için alet.

kəmsiẋləməẋ Bağlamaq, boğazına ip keçirmək. İti dalda yerdə kəmsiẋlədim ki, uşax-muşax qorxmasın. (ADQŞ, s 186)

kapatmak, boğazına ip takmak.

kəndi Taxıl, un saxlanan çəlləyə oxşar ağac qab. (A.D. / 2)

tahıl, un koymak için kab.

kəpirli Daşlı. (A.D. / 2)

taşlık.

kərənayı Açıq . Qapı açıq qalıb. (A.D. / 3)

açık. Kapı açık kalmış.

kərdiyar Arpa ilə buğdanın qarışığı. Kərdiyar ununun çörəyi yaxşı olur. (ADQŞ, s 186.)

arpa, buğday karışımı.

kərəm Dəfə. Neçə kərəm dedim qulaq asmadı. (A.D. / 2)

kez.

kərəvəngi Boş bekar gəzən, avara. (A.D. / 2)

serseri.

kətə Qutab. (A.D. / 5)

börek. Etli börek vb.

kifşəməẋ Kiflənmək, xarab olmaq. (RV, s 626)

bozulmak, kötü kokmak.

kilid Qıfıl, qapıya daldan keçirilən uzun dəmir. (A.D. / 2)

kilit.

kilkə Saç. (A.D. / 2)

saç.

kişe Qız uşağı. (A.D. / 2)

kız çocuğu.

kolavat Xam yer. Bı tərəflər kolavat yerdi. (ADQŞ, s 187)

ham yer.

kolpannamax Ətrafa şaxələnmək, kolpan bağlamaq. Qaratikan kolpannıyıf bıraları basıf. (ADQŞ, s 187)

çevreyi sarmak. Karadiken çalısı çevreyi sarmış.

kopalamax Topalamaq, bir yerə yığmaq. (A.D. / 2)

bir yere toplamak.

kora Quzu saxlanan yer. (A.D. / 2)

ahır.

koralmax Kütləşmiş bıçaq. (A.D. / 2)

körelen bıçak.

korşalmax Kütləşmək, kəsərdən düşmək. Baltanın ağzı korşalıf. (ADQŞ, s 187)

körelmek.

köpüẋ 1) qəpik pul 2) Suyun köpüklənməsi, sabun köpüyü. (RV, s 626)

1) kuruş, 2) köpük, sabun köpüğü.

kösəv Köz, od, ocaq. (RV , s 626)

köz; iyice yanıp ateş durumuna gelmiş kömür ya da odun parçası.

köşə Göndən nazik şəkildə kəsilmiş hissə, bağ. Gönnən köşə kəsif çarıx tikirdilər. (ADQŞ s 187)

deriden yapılmış parça, bağ. Ayakkabıya bağ dikdirmek.

kuçən Kiçik it balası. (A.D. / 2)

köpek yavrusu.

kurpuşdamax Çalxamaq. Qatığı töẋ tuluğa kurpuşda. (ADQŞ, s 187)

sallamak.

küf Yelləncək. (A.D. / 8)

salıncak.

küləcə Qolsuz, yarımxəz, isti geyim. (RV, s 626)

kolsuz sıcak tutan giyim.

külfət Ailə. (RV, s 626)

aile.

külləmə Sümüksüz ət, xalis tikə. (A.D. / 8)

kemiksiz et.

küllənmək Boş yerə vaxt keçirmək. (A.D. / 7)

boş yere vakit geçirmek.

künə Yumurtanın yastı tərəfi. Yumurtanın künəsi bərẋdi. (ADQŞ s 187)

yumurtanın yatay kısmı.

kür Pis xasiyyətli, ağlağan, nadinc və s. uşaq. (A.D. / 2)

afacan (çocuk).

kürlüküf Darmadağın (viranə). (A.D. / 2)

paramparça.

kürnəşməẋ Sıxlaşmaq, kip halda toplaşmaq. İsdi olanda qoyunnar kürnəşir, az qalır bir-birinin qarnına girsin. (ADQŞ, s 188)

yoğunlaşmak.

kütah Əlac (kütahı kəsilmək). (RV, s 626)

çare.

küz 1) qoyun-quzu saxlanan yer. 2) körpə quzular üçün əkilmiş zəmi, arpa zəmisi. Quzuları bırax küzə, bir əz otdasın. (ADQŞ, s 188)

1) ahır

2) tahıl tarlası.

qab Ağacın gövdəsində əmələ gələn göbələk. Qab hər ağaşda olmur. (ADQŞ, s 188)

mantar.

qabqarmax Düzəltmək. (RV, s 626)

yapmak, düzeltmek.

qablı Xörək adı. Əti də doğruyursan, noxut, lobuya tökürsən öz namına bişirirsən bıą qablı deyirlər. (ADDL, s 103)

yemek adı.

Qafçarda: Üstünə qab-qacaq yığılan yer. Taxtadan bir qafçarda: bağlatmax isdiyirəm. (ADDL s 123)

tabak bulaşık kurutma sepeti.

qağ Səfeh, gic. Qağ adamnan iş görən olmaz. (ADQŞ s 188)

aptal, budala, saçma, enayi.

qağa 1) ata 2) böyük qardaş. Qağamı çağırmışam gələjəy indi. (ADDL s 108)

1) baba 2) büyük kardeş, abi.

qahal Qaramal salınan çəpərlənmiş və ya çubuqdan hörülmüş yer. Yayda qaramalı qahala salarıx. (ADQŞ s 188)

inek, koyun, kuzu gibi hayvanların bulunduğu, çubuktan örülmüş yer.

qaqel Arıq qoyun. Yaman qaqel qoyundu. (ADDL s 108)

zayıf koyun (inek).

qaqı Qardaş. (RV , s 626)

erkek kardeş.

qalaça Kaha. Getdi qalaçıya tərəf. (A.D. / 2)

mağara.

qalaxlamax Qabı ağzına qədər doldurmaq. Qabı qalaxladım verdim. (ADQŞ s 188)

kabı ağzına kadar doldurmak, tıka basa doldurmak.

qalın Çörəyin bir növü, sacda bişirilən nazik çörək, yuxa. Qalın bişirəndə heşkim o biri çörəxdən yemir. (ADDL)

ekmek, yufka çeşiti.

qallaş Zəhmətsevən, zəhmətkeş. Sən həmişə elə belə qallaş olufsan. (ADDL)

çalışkan.

qamarlamax Əlindən dartıb almaq. Nətər çəkdisə qamarrıyıf aldı əlimnən. (A.D. / 2)

çekip almak, zorla almak.

qamqalax Odun yanarkən ondan qopan xırda parçalar, qırıntılar. Odun yanandan so:ra qamqalağı qalır. (ADDL)

ateş sonrası oluşan kalıntılar.

qancalmax Aclıqdan zəifləmək, taqətdən düşmək. Bu it acınnan qancalıf gedif. (ADQŞ s 188)

açlıktan zayıflamak.

qandalax Saziş, razılıq, müqavilə. Hə müqavilə indi derlər o vaxt qandalax deyirdıx. (ADDL)

anlaşma.

qanırmax Qatlamaq, əymək (sındırmaq). (RV , s 626)

eğmek, katlamak.

qanşar Hündür yer.Çıx qanşara səni yaxşı görüm dana. (A.D. / 2)

yüksek yer.

qantəpər Dərman bitkisi. Qantəpər də bitir bizim yerdə. (ADQŞ s 188)

ilaç bitkisi.

qapalax Həyət və ağılın çubuqdan düzəldilmiş qapısı. Qapalağı aç heyvannar çıxsın çölə. (ADQŞ s 188)

tahtadan yapılan kapı.

qaraarpa Arpa növü. (RV, s 627)

arpa çeşiti.

qarabağır Qaraciyər. (A.D. / 2)

karaciğer.

qaraçuxa İnanclara görə gözəgörünməz qüvvə. (RV, s 627)

inançlara göre gözegörünmez güç.

qaradiş Dördillik. Erkək qısmı dördə addıyanda olur qaradiş. (ADQŞ s 188)

dörtyıllık.

qarağan Payızda yetişən ot. Qarağanı heyvana da verərdilər, təndirdə də yandırardılar. (ADDL)

sonbaharda büyüyen, yetişen ot.

qarağat Qırmızı giləli meyvə. (A.D. / 2)

frenk üzümü.

qaral 1) səbr, dözüm 2) norma (yeməyi qaralında bişirmək). (RV, s 627)

1) sabır 2) kural.

qarama Bataqlıq. (A.D. / 2)

bataklık.

qaravəlli Lətifə, məzhəkə. (A.D. / 2)

fıkra.

qaravış Quş adı. (RV, s 627)

kuş adı.

qarayel Hər şeyi qurudub xarab edən şiddətli isti və quru külək. (RV, s 627)

sıcak ve kuru rüzgar.

qardaşdıx 1) yaxın olmaq, bərabərlik. 2) ögey qardaş. (RV, s 627)

1) yakın olmak, beraberlik 2) üvey kardeş.

qarellə Tikanlı ağacda bitən qırmızı rəngli meyvə. Qarellənin yaxşı kampotu olur. (ADDL)

frenk üzümü.

qarğasoran Hər şeylə maraqlanan, çürükçü. Bı da lap qarğasoran oluf. (ADDL)

herşeyle ilgilenen.

qarıxmax Tələsmək. (A.D. / 2)

acele etmek.

qarnax Uzun zaman qar yığılıb qalan kiçik dərə. belə dərələr qarnaxdı. (ADDL)

uzun süre kar biriken yer.

qarsıx Yanmış, ütülmüş. (RV, s 627)

yanmış, ütülmüş.

qarsmax Gödəltmək. (A.D. / 2)

kısaltmak.

qartopu 1) kartof 2) qar topu. (RV, s 627)

1) patates 2) kar topu.

qasi Xırda balıq. (A.D. / 2)

ufak, küçük balık.

qatma 1) ip, kəndir. 2) nazik ip, bağ. (A.D. / 2)

1) halat 2) ince ip, bağ.

qatmax 1) qoşmaq, salmaq. Dananı qatdım tavlıya. 2) yoğurmaq. (ADQŞ s 188)

1) bırakmak. Hayvanları çayıra bıraktım.

2) yoğurmak (hamur)

qavara Görkəm. Lətifin qavarası laf qəşəydi. (ADDL)

görünüm, görüntü.

qavaraxlamax Qovmaq. İt heyvannarı qavaraxladı. (ADQŞ s 188)

kovalamak.

qavılı Ət,soğan və ləpədən bişirilən bir az sulu xörək. kəntdə o ev olmazdı ki orda qavılı pişməsin. (ADDL)

yemek adı.

qavırğa Qovurulmuş buğda. (A.D. / 2)

kavurulmuş buğday.

qavırma Yağda qovurulmuş ət. (RV, s 627)

yağda kavurulmuş et.

qavız Buğda və ya arpanın qabığı. Buğdanı təmizdiyəndə qavızını yaxşı çıxart. (ADDL)

buğday veya arpanın kabuğu.

qavlama 1) oturacağı yastı mis qab. 2) qazança, ağzı qapaqlı mis qab. Qavlamada pişən yeməẋlər yaxşı olur. (ADDL)

bakır kap, bakır tencere

qavlamax Yerbəyer etmək, qablaşdırmaq. Paltarrarı yükə qavladım. (ADQŞ s 188)

paketlemek.

qaynaşdıx Qumlu təpə. biz elə qumlu təpə yerinə qaynaşdıx deyiriẋ. (ADDL)

kumluk yer, tepe.

qaysava Qaysıdan bişirilən xörəyin adı. (A.D. / 1)

erikden yapılan yemek.

qəcələ Sağsağan. (A.D. / 2)

saksağan.

qəhəl Qaramal salmaq üçün şaxdan çəkilmiş dairəvi çəpər. Heyvannarı yığın qəhələ. (ADDL)

ahıl.

qəhət Qıtlıq, yox olmaq. (qəhətə çıxmaq). (RV, s 627)

kıtlık, yok olmak.

qəhmər Tərəfini tutmaq. (RV, s 627)

birisinin tarafında olmak, birinden yana olmak.

qəjəl Yamac. (A.D. / 2)

yamaç.

qəjir Aravuran, araqarışdıran. Qəjir olma ə! (ADDL s 126)

arabozan, ortalığı karıştıran.

qəlbi Hündür, uca. (A.D. / 2)

yüksek.

qəlib Keçə. Qoyunun yunun döyüf qəlif düzəldərdilər. (A.D. / 2)

koyun yununun taranmamış biçiminden yapılmış parça.

qəmə Xəncər. (RV, s 627)

hançer.

qəməlti Bıçaq. (A.D. / 3)

bıçak.

qənşər Qabaq, ön. (A.D. / 2)

ön. Önüme çık seni daha iyi görebileyim.

qəntdan Qənd qabı. (A.D. / 7)

şeker saklama kabı.

qəpi Qapı. (RV , s 627)

kapı.

qərçi Qardaş. Mənim iki qərçim var. (ADDL)

kardeş (erkek).

qərəllə Qaragilə, yabanı ağac növü. (RV, s 627)

yabani ağaç türü.

qərəyçi Haray qoparan, səs – küy salan. (RV, s 627)

gürültü yapan.

qəri Qocalıb əldən düşmüş qadın, qarı. (A.D. / 2)

yaşlı birisi, karı.

qəribnəvaz Qəribə hörmət edən. (adam) (A.D. / 2)

garib birine hürmet eden, saygı gösteren.

qəribpərvər Qəribə hörmət edən. (A.D. / 2)

garib birine hürmet eden, saygı gösteren.

qəribsəməẋ Darıxmaq. (A.D. / 9)

özlemek.

qərzinka Çamadan. (RV, s 627)

bavul, valiz.

qəşmət Dəsmalı bir neçə dəfə üst-üstə qatlayıb alına bağlamaq. (RV, s 627)

baş örtüsünün alına bağlanma şekli.

qətrəhim Rəhimsiz. (A.D. / 2)

taş kalbli.

qəyə Qaya, daş. (RV, s 627)

kayalık.

qəzi Gözəl, qəşəng. Yaman qəzi görünürsən böyin (RV, s 627) .

güzel.

qəzil Keçi tükü. (A.D. / 2)

keçi tüyü.

qəzilləməẋ Aldatmaq. Məni qəzilliyən hələm anasınnan olmuyuf. (ADQŞ s 189)

aldatmak.

qıcı Vəzəri, iyli ot. Qıcı yeməynən qəşəy gedir. (ADDL)

su teresi.

qıdır-mıdır Anlaşılmayan başa düşülməyən danışıq. Dərədən keçəndə bir qıdır-mıdır eşitdim. (A.D. / 2)

anlaşılmayan konuşma.

qidmel Qısa. Genə o qidmel yupkanı geyinəsən. (A.D. / 3)

kısa.

qıfşamax Kiflənmək, iylənmək, xarab olmaq. (A.D. / 2)

bozulmak.

qığmərə Uşaq oyunu. (Uşaqlar qoyun qığı yığır və yeddi kiçik mərə qazıyıb oynayırlar) Uşaxlar quzu otaranda qığmərə oynuyullar. (ADDL s 131)

çocuk oyunu.

qığmətə Uşaq oyunu. Ay bala ta gəlin öyə səhər genə qığmətə oynuyarsıŋız. (ADDL)

çocuk oyunu.

qıxmıx Odun qırıntısı. (RV, s 627)

odun kırıntısı.

qıj 1) nazik ip. 2) zirvə, dağın qaşı. (A.D. / 2)

1) ince 2) dağın tepesi.

qıjanmax Hədələmək. (A.D. / 3)

gözünü korkutmak.

qijənmək Qorxutmaq (uşağa qıcanmaq). (RV, s 628)

korkutmak.

qıjı 1) qaytan, ayaqqabı bağı. 2) Rəngli sap. köynək qıjıynan tikilif. Ayaqqabıŋ qıjısın yaxşı bağla. (ADDL)

1) ayakkabı bağı. 2) renkli iplik.

qiliş Qılınc. (RV, s 628)

kılıç.

qımcammax Yerində tərpənmək. (A.D. / 2)

yerinde kımıldamak.

qımıldammax Tərpənmək. (A.D. / 2)

kımıldanmak.

qımılmax, qımımax, qımıtmax Yüyürmək, qaçmaq. (A.D. / 2)

koşmak.

qımışmax Gülümsəmək. (A.D. / 1)

gülümsemek.

qımız Turş. (A.D. / 2)

ekşi.

qımzanmax Tərpənmək. (RV, s 627)

kımıldamak.

qınalamax Qınamaq. (A.D. / 2)

kınamak.

qindi Sıyıq. (A.D. / 3)

çorba, sütle undan yapılan yemek.

qıpılmax Yüyürmək, sürətlə getmək. Elə qıpıldı bir anda gözdən itdi. (ADDL)

hızlıca koşmak.

qıracax Heyvanın dırnağını kəsmək, hamarlamaq üçün alət. Qıracağı gəti heyvannarın dırnağın kəsəx. (ADDL)

hayvan tırnak törpüsü.

qırcava Qırduz, duzlu. (A.D. / 2)

tuzlu.

qircimətel Qıvrım, burulu tel. (RV, s 628)

kıvırcık saçlı.

qırçı Xəsis. Mən belə qırçı adam görməmişəm. (ADDL)

cimri.

qırğın Mal-qaranın qabağından qalan ot və ya saman. heyvannarın qabağınnan qırğını yığ qalmasın. (ADDL)

ot kalıntısı.

qırxdilli İkiüzlü. (A.D. / 2)

ikiyüzlü.

qırxın Qoyun qırxan alət. Qırxını itilət qoyunu qırxax. (ADDL)

koyun tıraş makinesi.

qırıx Sınıq, qırıq. (RV, s 627)

kırık, kırılmış.

qırıldatmax Boş-boş danış(dır)maq. Nə qırıldadırsan. (ADDL)

geveze, birisini boş boş konuşturmak.

qırım Əhval, vəziyyət. Qırımınnan bilinir ki günün yaxşı keşmiyif. (ADDL)

durum, hal, vaziyet.

qırın-qırtı Çörək qırıntısı. (A.D. / 2)

ekmek kırıntısı.

qırışmal 1) üngül, ciddi olmayan adam 2) zarafatla müraciət. Ə:, qırışmal, bırə:l. (RV , s 627)

1) ciddi olmayan biri. 2) şakayla hitap etmek.

qırqırama Çox duzlu. Yeməyi eləmisən qırqırama qoymusan ora. (ADDL)

fazla tuzlu.

qırma Pöhrə, meşədən yığılmış nazik odun. (A.D. / 2)

ormandan toplanmış ince odun.

qırmalıx Kiçik palıd ağacları çox olan yer. Dəhrə qalıf qırmalıxda. (ADDL)

palıt ağacının çok bulunduğu yer.

qırna Kran. Qırnadan su dolduruf gəlin. (ADDL)

musluk.

qırpım Əl ilə yolunmuş taxıl. Bir torva qırpım yığmışam. (ADDL s 141)

el ile toplanan tahıl.

qırtız Yundan əyrilmiş ipi hamarlayan dəmir alət. (A.D. / 1)

yundan alınmış ipliği pürüzsüz hala getiren alet.

qısğı Qorxu, hədə - qorxu. No:lub nə qısğıya düşmüsən? (ADDL s 143)

gözünü korkutmak.

qısxanc Həşərat (qulağagirən). (RV, s 627)

böcek.

qıvşamış İylənmiş, pis iyli. (A.D. / 2)

kokmuş, kötü kokulu.

qiyax Ot adı. Qiyax yaxşı ot dəyil. (ADDL)

ot adı.

qızba:n, qızbo:ğan Kərtənkələ. (A.D. / 2)

kertenkele.

qızdarquşu Sarıköynək quşu. (A.D. / 2)

çalıkuşu.

qızılquyrux Sərçəyəoxşar qırmızı təhər quş. (A.D. / 2)

serçeye benzer kuş.

qızırğalammax Qıymamaq, xəsislik etmək. Əyninə-başına bir şey almağa da qızırğalanır. (ADQŞ s 189)

cimrilik yapmak.

qızırğalanmax Qənaət etmək. (RV, s 628)

tasarruf etmek.

qoax 1) qozun qabığı, 2) saçın diblərində kəpək. (RV, s 627)

1) cevizin kabuğu

2) saç kepeği.

qoja Nənə. (A.D. / 2)

nine.

qolay Pis. Qolay adamnan mənim zəhləm gedir. (ADQŞ s 189)

kötü.

qolazdamax Tullamaq. Daşı nətər qolazdıyıf atdısa gəlif dəydi təpəmə. (ADDL)

atmak. Bir şeyi atmak.

qolçax Biçində qola dolanan parça, sarıq. (A.D. / 2)

sargı.

qoltuxdançıxma Oyun adı. (A.D. / 2)

oyun adı.

qomarramax Dövrəyə almaq, mühasirə etmək. Qomarrıyın tutun onu. (ADQŞ s 189)

kuşatmak.

qondara Dikdaban ayaqqabı. Qondara indiki kimi olmurdu. (ADQŞ s 189)

topuklu ayakkabı.

qonqumax Çömbəlib oturmaq. Qonquyuf oturuf uşax kimi. (ADQŞ s 189)

dizlerini bükerek topukları üzerine oturmak. çömelmek.

qotma Kiçik ot tayası. (A.D. / 2)

saman stoku.

qovğa 1) Müharibə 2) Dava-dalaş. Bizim qonşu vətən qovğasında şəhid oldu. (ADDL)

savaş.

qovğaçı Davakar. Bir belə qavğaçı olma. (ADDL)

kavgacı.

qovğalı Dava-dalaşlı, bəlalı. Nə vaxdı bılar qavğalıdılar. (ADDL)

olaylı.

qöət Güc, qüvvət. (RV, s 627)

güç, kuvvet.

quarranmax Güvənmək. Uşax həməşə atasına quarranar. (ADQŞ s 189)

güvenmek.

qulağagirən Qırxayaq. (A.D. / 7)

kırkayak.

qulağaltı Ləçək. Qulağaltısın atıf başına gəldi. (ADDL)

baş örtüsü.

qulax Az, balaca. (RV, s 628)

az, biraz.

qulan At balası. Atın balasına qulan da deyillər. (ADDL)

at yavrusu.

qulun 4-5 aylıq at balası. (A.D. / 2)

at yavrusu.

quluş Belin quruması (qulunc olmaq). (RV, s 628)

belin tutulması.

qundax Körpə uşaq. (RV, s 628)

bebek.

qundur Qabaq, balqabaq. (A.D. / 2)

kabak, balkabağı.

quramaçı Yalançı. Quramaçı adamnan aram olmaz. (ADDL)

yalancı.

qurqut Çay balığından hazırlanmış yemək növü. (RV, s 628)

nehir balığından yapılan yemek.

qurres Ağılsız. Qurres fikirrərin var. (ADDL)

akılsız.

qurrey Sadəlövh, hər şeyə inanan. Qurreysəne hər şeyə inanırsan. (ADDL)

saf, herşeye inanan.

qurtdamax Dişlərin dibini təmizləmək, qurdalamaq. (A.D. / 2)

diş diblerini temizlemek.

quşəpbəyi Bitki. (A.D. / 2)

bitki.

quşürəyi Üzümün bir növü. (A.D. / 2)

yüzüm çeşiti.

qutəppəri Səliqəli. (A.D. / 2)

düzenli.

quyruxlamax Birindən əl çəkməmək, zəli kimi yapışmaq. Quyruxlıyıf bıraxmırsan adamı. (ADDL)

yakasından düşmemek.

quzuçu Quzulara baxan, quzu otaran balaca çoban. (RV, s 628)

çoban.

qüzey Gün düşməyən yer. (RV, s 628)

güneş almayan alan.

lafdan Qəflətən, gözlənilmədən. Lafdan yağış bizi tutdu. (ADQŞ s 189)

ansızın, beklenmedik.

lağlağı Zarafat. (RV, s 628)

şaka.

laxşan Xarab. Yumurta laxşan olub. (ADDL s 293)

bozuk.

lakkıltı Uzun-uzadı boş danışma. (A.D. / 4)

lakkırtı.

lalətərə Lalə. (A.D. / 2)

lale.

lalımax Yalvarmaq. Sə:rdən lalıyıram. (ADQŞ s 189)

yalvarmak.

lalımaq Zarımaq, yalvarmaq. (RV, s 628)

yalvarmak.

lambışka Elektrik lampası. (RV, s 628)

elektrik lambası.

lapdan Qəflətən, gözlənilmədən. (RV, s 628)

aniden, beklenmedik zamanda.

lay Sıra, cərgə. Beş-altı lay ot çaldım. (ADQŞ s 189)

sıra.

laylamax Yaymaq. Otu laylamasan yaxşı qurumaz. (ADQŞ s 190)

yaymak.

lejan Bol, çox. (A.D. / 2)

fazla, çok, bol.

ləhləməẋ Təngnəfəs olmaq, yorulmaq. (A.D. / 2)

yorulmak, nefes nefese kalmak.

ləliẋ Yorğun. (A.D. / 2)

yorgun.

ləm Yavaş, səssiz. Suyun ləm axan yeri dərin olar. (A.D. / 2)

sessiz, yavaş.

ləmbəki Nəlbəki. (RV, s 628)

çay tabağı.

ləmə Rəf. (A.D. / 2)

raf. Kitap rafı.

ləngəri Mis sini, nəlbəki. (A.D. / 2)

çay tabağı.

ləvənd Tənbəl. (A.D. / 2)

tembel, çalışmayı, iş yapmayı sevmeyen.

ləvərə 1) axmaq, səfeh. Ləvərə adamın buynuzu olmaz ki. 2) cılız, zəif. Bu uşax çox ləvərədi. (ADQŞ s 190)

1) aptal, budala, enayi

2) zayıf.

licimsiz, lijimsiz Səliqəsiz. (A.D. / 5)

dağınık.

lığ Palçıq (lığa batmaq). (RV, s 628)

çamur.

lığlama Ağzına qədər dolu. Qabı lığlama dolduma, tökülüf dağılar. (ADQŞ s 190)

tıka basa dolu.

lığlamax Ağzına qədər doldurmaq. Bu tayı lığlamısan,güjüm çatmır. (ADQŞ s 190)

tıka basa doldurmak.

lijim 1) görkem 2) səliqə. (A.D. / 2)

1) görüntü, görünüm 2) düzen.

lijim Geyim, libas. (RV, s 628)

giyim.

lijimsiz Səliqəsiz. (RV, s 628)

düzensiz.

lıqqa, lığ Palçıq. (A.D. / 2)

çamur.

liləmar İlıq. (A.D. / 2)

ılık.

linç Yumşaq. (A.D. / 2)

yumşak.

livə Şit, yaltaq. (A.D. / 2)

dalkavuk.

lodura Sap dolamaq üçün taxta əşya. (RV, s 628)

sap döndürmek için tahtadan alet.

loxma Bir dişləm. (dürmək loxması). (RV, s 628)

lokma; ağıza bir defada götürülebilecek, bir defada çiğnenebilecek büyüklükte yiyecek parçası.

lopa-lopa İri-iri. (A.D. / 1)

lapa lapa.

loş Tənbəl. (A.D. / 2)

tembel.

loşumax Tənbəlləşmək. (A.D. / 2)

birşey yapmaya isteksiz olmak.

ma Vermək feilinin əmr forması. O qabı ma . (A.D. / 6)

ver- fiilin emr kipi.

madar Tək, yeganə. (A.D. / 2)

tek, yalnız.

mafarrı Güclü, qüvvətli. (A.D. / 2)

güçlü, kuvvetli.

mağal Heyvanların günorta yığıldığı yer. Heyvannar günorta mağala yığılır. (ADQŞ s 190)

öylen saatinde hayvanların toplandığı yer.

mağıl Heç olmasa, hərçənd. (A.D. / 2)

hiç olmazsa.

mağmın 1) bir şeydən məhrum olan. 2) biabırçı. (A.D. / 2)

birşeyden mahrum kalmış.

mahna Bəhanə. (A.D. / 2)

bahane.

maxlətə Mərdumazar. (A.D. / 2)

ara bozan, ortalığı karıştıran.

malalamax Sakitlik yaratmak. (A.D. / 2)

ara buluculuk yapmak, ortamı sakinleştirmek.

malyeməz Xəsis. (A.D. / 2)

cimri.

mama 1) ana 2) bibi, atanın bacısı.

1) anne 2) hala, babanın kız kardeşi (ablası).

manqur Pul. (A.D. / 2)

para.

marıtdamax Diqqətlə baxmaq. (A.D. / 8)

dikkatlice bakmak.

maş Lobya. (A.D. / 3)

fasulye.

matax Qəşəng, yaxşı. (RV, s 628)

güzel, iyi.

mavrı Pişik balası. (A.D. / 2)

kedi yavrusu.

mehr Meyl salmaq. (RV, s 628)

meyl etmek.

merat Lazımsız əşya (zibil). (RV, s 628)

gereksiz eşya, çöp.

meşəcırası Quş adı. (RV, s 628)

kuş adı.

meşox Kisə. (A.D. / 4)

çuval.

məhlim Məgər. (A.D. / 2)

meğer.

məhraba Dəsmal. (A.D. / 2)

havlu.

məxmirəh Qırmızı səpkili yoluxucu uşaq xəstəliyi (məxmərək). (RV , s 628)

hastalık ismi.

məjməhi Mis və ya başqa metallardan düzəldilmiş naxışlı qab; böyük sini. (RV, s 628)

bakır veya diğer metallardan yapılmış mücevherli kab; büyük tepsi.

mələçə Payız armudu. Mələçə qutardı qalmadı. (ADQŞ s 191)

sonbahar armutu.

mələfə Döşəkağı. (RV, s 628)

nevresim.

məməsür İtburnu. Məməsür meşələrdə olur. (ADQŞ s 191)

kuşburnu.

mənsil Məhsul, qazanc. (RV, s 628)

ürün, kazanç, gelir.

mərəkə Qarışıqlıq. (RV, s 628)

karışık.

mərəkə Yığıncaq. (A.D. / 2)

toplantı.

mərəvcə Yaz gələndə bitən yabanı bitki. (RV, s 628)

sonbaharda büyüyen yabani bitki.

mərvu Gözü parıldayan (mərvu pişik). (RV, s 629)

gözü parlayan (kedi).

məstahat Məsləhət. (RV, s 629)

tavsiye.

mıxəşər Tumu çıxarılmış zoğal. (A.D. / 5)

çekirdeği çıkarılmış kızılcık.

mındar Pis niyyət. (A.D. / 4)

kötü düşünceli.

mırıx Dişsiz, dişi olmayan. (A.D. / 2)

dişsiz, dişleri dökülmüş.

mırız-mırız Acıqlı, qaşqabaqlı. (A.D. / 2)

suratsız, meymenetsiz.

mırqız Tərs-tərs baxmaq, qaşqabaqlı. Mırqız sifət. (A.D. / 6)

ters ters bakmak, somurtkan.

mırmel Küt, key, bacarıqsız. (A.D. / 2)

aptal, salak, sersem, kafasız.

mırtdamax Çox danışmaq, donquldanmaq. (RV, s 629)

çok konuşmak, övünmek.

mırtıqa Tərhalva. (A.D. / 2)

helva çeşiti.

mısıtmax Günahını başa düşmək. (RV, s 629)

günahını anlamak.

mısmax Küsmək. Genə noluf mısmısan. (A.D. / 2)

küsmek, darılmak.

mizqan Kiçik kamança. (A.D. / 2)

küçük keman (alet).

mor Kül ilə kömürün qarışığından alınan rəng. (A.D. / 2)

gri tonlarında renk.

möhüv Ehtiyac. (A.D. / 2)

ihtiyaç.

mubahlıq Bolluq. (A.D. / 2)

bolluk.

muxuru Balaca ev, koma. (RV, s 629)

küçük ev, kulübe.

muşqulat Məşğuliyyət. (A.D. / 2)

uğraşı.

müsdər Şikəst. (A.D. / 2)

sakat.

müstər Bacarıqsız, əmək sevməyən. (A.D. / 2)

beceriksiz, çalışmayı sevmeyen.

müzüy Göz yaşı. (A.D. / 2)

göz yaşı.

nacax Kiçik balta. (A.D. / 2)

küçük balta.

naçax Xəstə. Uşax naçaxdı. (A.D. / 2)

hasta.

naçaxlamax Xəstələnmək. Soyuğ dəyif naçaxlamışam. (ADQŞ s 191)

hastalanmak.

nağayrmax Nə etmək. (A.D. / 2)

ne yapmak.

naxır Bir yerdə otlayan mal- qara sürüsü. (RV, s 629)

nahır.

naxırçı Mal-qaranı otaran adam (çoban). (RV, s 629)

nahırcı.

naxoşlamax Xəstələnmək. (A.D. / 2)

hastalanmak.

naqqal Boş-boş danışmağı sevən, çərənçi. (RV, s 629)

geveze.

nal Atın dırnaqlarına vurulan dəmir. (RV, s 629)

atın tırnaklarına vurulan demir.

nam Ad. (RV, s 629)

isim, ad.

namına Vamla. (A.D. / 3)

kısık ateşte.

naşər Qəribə, təəccüblü. (A.D. / 2)

garip, şaşırtıcı.

navar Palan. (A.D. / 2)

eyer.

neybət Pisniyyət, xəbis. (A.D. / 3)

kötü niyetli.

nədəhim Nadinc, şıltaq. (A.D. / 3)

yaramaz, haylaz, şımarık.

nəmər Toyda ev sahibinə, aşığa verilən pul. (A.D. / 3)

düğünde düğün sahibine verilən para.

nənə Ana, bacıya müraciət şəkli. (A.D. / 3)

anne, kardeşe hitap şekli (kız).

nəvit Neft, yanacaq. (A.D. / 3)

petrol.

nəyauz, nəyaŋız Nə əcəb. (A.D. / 3)

nasıl oldu, ne oldu.

nimtənə Keçmişdə qadın geyimi. (RV, s 629)

geçmişte kullanılmış kadın giyimi.

nobat Növbə. (A.D. / 3)

sıra.

noru Palan. Ulağın belinə qoydum norunu. (ADQŞ s 191)

eyer.

nuzul Tənbəl. (A.D. / 2)

miskin.

nünüh burun Uzun burun. (RV, s 629)

uzun burunlu.

o heyni O dəqiqə. (A.D. / 3)

o an.

o xəntərəm O qədər. (A.D. / 3)

o kadar.

obaşdan Dan yeri sökülməmiş. Obaşdan durub getmişdi kəndə. (A.D. / 3)

erkenden, erken saatte.

oddux Somavarın kömür yanan hissəsi. (A.D. / 2)

semaver kömür.

oxlav Kündə yaymaq üçün taxta alət. (RV, s 629)

yufka açmak için tahtadan alet.

ojur-ojur İştahla (ojur-ojur yemək). (A.D. / 3)

iştahla.

omur-omur Şirin-şirin yemək. (RV, s 629)

tatlı tatlı yemek.

ormannıx Kolluq. Bizim meşədə ormannıx çoxdu. (ADQŞ s 192)

çalılık.

osal Tənbəl. (A.D. / 2)

miskin, tembel, üşengec.

ovlad Qohum. (A.D. / 2)

akraba.

öddəẋ Qorxaq. (A.D. / 3)

korkak, ödlek.

öləzimәẋ Solmaq, saralmaq, saralmağa başlamaq. (A.D. / 3)

solmak, saralmak.

ölməz-itməz Qarğış. (RV, s 629)

beddua.

ölüvay Zəif. (A.D. / 3)

zayıf.

örələməẋ Ağzına qədər doldurmaq. Qabı örələmisən, indi töküf dağıdassan. (ADQŞ s 192)

tıka basa doldurmak.

örən Otsuz yer. Örəndə ot nə:zir. (ADQŞ s 192)

otsuz yer.

Örüş Mal heyvanın otlaq yeri. (RV, s 629)

hayvanların otladığı yer.

öyün O gün. (A.D. / 3)

geçenlerde.

palaman Ucu haça gödək ağac. Palaman gəti vırım laxdanın altına. (ADQŞ s 192)

uç hissesi bölünmüş kısa ağaç.

papax Nehrə, küpə və s. ağzına bağlanan dəri parçası. Nehrənin ağzınnan papağı aç. (ADQŞ s 192)

yayık ağzını kapatan deri parça.

parç Su içmək üçün qab. (RV, s 630)

su içmek için kab.

peləqulax Əyri qulaq. (RV, s 630)

eğri kulak.

pencər Göyərti. (RV, s 630)

yeşillik türü.

periẋməẋ Pərən-pərən düşmək, qaçıb dağılmaq. it nətər tullandısa toyuxlar yerinnən periẋdi. (ADQŞ s 192)

dağılmak.

pesi Kök, gombul. (RV, s 630)

şişman.

pəjmürdə Qəmgin. (RV, s 630)

üzgün.

pəlləməh İtələmək. (RV, s 630)

itmek.

pəlmə Tutqun. Hava genə sə:rdən pəlmədi. (A.D. / 2)

tutkun (hava).

pərçim Bir-birinə sıx bağlamaq. (A.D. / 3)

birbirine sıkıca bağlamak.

pərdi Çox da yoğun olmayan uzun ağac. (RV, s 630)

çok da kalın olmayan uzun ağaç.

pəsmətdəməẋ Məzəmmət etmək, danlamaq. Xuduru yerə uşağı pəsmətdəmə, onun günahı yoxdu. (ADQŞ, s 192)

tartışmak.

pətşah Padşah. (RV, s 630)

padişah.

pıç 1) peç, soba. 2) içərisi boş cəviz. (A.D. / 2)

1) soba, 2) içi boş ceviz.

piran Sarı çiçəkli bitki. Piran zəmidə çox bitir. (ADQŞ, s 193)

sarı çiçekli bitki.

pırsımax Kökəlmək. Oxəntərə pırsıyıf ki paltarı əyninə olmur. (ADQŞ, s 192)

şişmanlamak.

pişka Kibrit. (RV, s 630)

kibrit.

pişpişə Toxumu adamın üstünə yapışan ot. (A.D. / 3)

taraxacum.

pitrax Pıtraq, pıtraq otu. (A.D. / 3)

pıtırak.

pota Kök, gombul. (A.D. / 3)

şişman.

pörtdəẋ Qarğıdalı, lobya, buğda, maş və s. bir yerdə bişirilməsi, hədik. (RV, s 630)

mısır, fasulye, buğday vb. Beraber pişirilmesi, hedik.

pöşdəməẋ Pörtlətmək. (A.D. / 3)

haşlamak.

pöştələməẋ Suda bir az qaynatmaq. (RV, s 630)

haşlamak.

puşdamax Sınmış qab, çini və s. bir-birinə calamaq, birləşdirmək. çayniyin lüləyi sınmışdı puşdadım. (ADQŞ s 193)

kırılmış kabı birbirine birleştirmek.

püfə Narın, yumşaq saman. (A.D. / 2)

narin, narin ot.

püsgül Sarı çiçəkli bitki. (A.D. / 3)

sarı çiçekli bitki.

püsüngü Narın, toz halında yağan yağış. (A.D. / 2)

narin.

püsüngüləməẋ Narın yağış yağmaq. (A.D. / 3)

çisemek.

püsürüntü Zir-zibil. (A.D. / 3)

çör çöp, çöp.

sabılca Tava. (A.D. / 3)

tava.

safbədir Sağlam, salamat. (A.D. / 2)

sağlam.

sağanax Dəryazın dəstəyinə bağlanan dəmir həlqə. Sağanax dəsdəyi möykəm saxlıyır. (ADQŞ s 193)

tırpanın sapına geçirilen demir halka.

saj Sac. Yuxa bişirmək üçün dairəvi dəmir alət. (A.D. / 3)

sac, genellikle yufka pişirmekte kullanılan, dışbükey çember biçimli pişirme aracı.

sajarası İki sacın arasında bişirilən yağlı çörək. (A.D. / 3)

iki sacın arasında pişirilen yağlı ekmek.

sal Bütöv. (sal daş). (RV, s 630)

tam, büsbütün.

salımçax Yelləncək. (RV, s 630)

salıncak.

sallax sullax Tökülü, səliqəsiz. (A.D. / 3)

dökülü, düzensiz.

sarfa Çiçəkdən təzə çıxmış, yetişməmiş alça. Sarfa alçanı yemə, naxoşdarsan. (ADQŞ, s 193)

olgunlaşmamış erik.

sarımçax Yelləncək. (A.D. / 2)

salıncak.

sarma Qadın paltarının ətəyinə tikilən bəzəkli ziynət əşyası. Sarmanı köynəyin ətəyinə düzüf tikərdilər. (ADQŞ, s 193)

kadın elbisesinin alt kısmına dikilen süs takısı.

sarpmax Qəflətən çıxmaq. (A.D. / 2)

ansızın karşısında belirmek.

saşbağı Qadın və qızların saçlarına bağladıqları muncuqlu bağ. (A.D. / 3)

boncuklu toka.

satıl Su, süd və s. tökmək üçün mis qab. (A.D. / 1)

su, süd vb. koymak için bakır kab.

savılmax Qurtarmaq. Birşeyin mövsümünün qurtarması. Alma savılıf ta yoxdu. (A.D. / 3)

birşeyin mevsiminin bitmesi. Elma bitmiş. Ağacta bir tanesi bile kalmamış.

savıtqamax Ağrıdan zarımaq, inləmək. (A.D. / 3)

inlemek.

savlamax Kəsər alətlərinin ağzını itiləmək. kərəntinin ağzını savla, yaxçı kəsmir. (ADQŞ s 194)

bilemek.

savmax Suyun istiqamətini dəyişmək. Suyu savdım gəlsin sizin bağa. (ADQŞ, s 194)

suyun yönünü deyişmek.

saya Birrəngli. (A.D. / 3)

tek renk.

sazax Çovğun, şaxta. (RV, s 630)

kar fırtınası, don.

selav Selin axdığı yer. Selavda çoxlu daş var. (ADQŞ, s 194)

selin akdığı yer.

selə Nehrə, küp və s. ağzına bağlanan dəri parçası. Seləni yu gəti ma: . (ADQŞ, s 194)

yayık ağzını kapatan deri parça.

selələməẋ Selə ilə nehrə və s. bağlamaq. Nehrə:n ağzın selələ, çalxa. (ADQŞ, s 194)

deri parçayla yayıkın ağzını kapamak.

selinti Selin gətirdiyi ağac, ağac kötüyü. Bir maşın selinti yığmışam. (ADQŞ, s 194)

selin getirdiyi ağaç. Ağaç kütüğü.

səhləm 1) kiçik, ağır olmayan yük. 2) az, biraz. (A.D. / 3)

1) Küçük, ağır olmayan yük 2) biraz.

səki 1) guya. soğan alajıydıme səki hüşümnən çıxdı. 2) yolun kənarı. (A.D. / 3)

1) güya, 2) yolun kenarı.

səllimi Özbaşına, sahibsiz. (A.D. / 3)

sahipsiz.

sənəh Səhəng. Su gətirmək üçün misdən və ya dəmirdən qab. (RV, s 631)

su getirmek için bakır veya demirden kab.

səngiməẋ Kəsmək, sakitləşmək. külәx səngiyif birəz. (A.D. / 3)

dinmek. Rüzgar dinmiş.

sərahı Danışığın, davranışın bilməyən. (A.D. / 3)

konuşmasını bilmeyen.

sərədər Qabiliyyət. Bir iş görməyə sərədəri yoxdu. (A.D. / 3)

kabiliyet.

sərniş Süd, qatıq saxlamaq üçün qab. (RV, s 631)

süt, yoğurt tutmak için kab.

səvədət Bəxşiş, hədiyyə. (A.D. / 3)

bahşiş, hediye.

səvərən Nazik çubuğdan toxunmuş kiçik səbət. Səvərəndə bir əz üzüm gətimişəm. (ADQŞ s 194)

ince tahtalardan örülmüş sepet.

səy Ağılsız. (A.D. / 3)

salak.

səydəş Ağılsız. (A.D. / 3)

akılsız, salak.

səyələnmək̇ Gicəllənmək, başı hərlənmək. (A.D. / 3)

başı dönmek.

səyənəh Xəstəlik. (RV, s 631)

hastalık.

səyillimi Boş boş gəzmək, avara. (RV, s 631)

boş boş gezen, serseri.

sıxma Sac üstündə bişmiş təzə yuxanın bükülmüş forması. (RV, s 631)

sac üzerinde pişirilen yufkanın bükülmüş şekli.

silə Ağzına qədər dolu. (RV, s 631)

tıka basa dolu.

siləfsin Tamahkar. (A.D. / 3)

açgözlü.

silələməẋ Ağzına qədər doldurmaq. (A.D. / 3)

tıka basa doldurmak.

silhan Soyuq. (RV, s 631)

soğuk.

sılıf Ot adı. Quzular sılıfı yaxşı ye:r. (ADQŞ, s 194)

ot ismi.

sini Məişət əşyası. (RV, s 631)

mutfak eşyası, tepsi.

sınıxmaq Arıqlamaq. (A.D. / 3)

zayıflamak.

sıprıxmax Qaçıb aradan çıxmaq, gizlicə gözdən yayınmaq. (A.D. / 3)

gözden kaybolmak.

sırfa Süfrə. (A.D. / 2)

sofra.

sırxav Qəbul etməmək; tez iyrənən. (sırxav uşaq). (RV, s 631)

kabul etmemek; çabuk iğrenen

sırıxlı İsti geyim növü. (RV, s 631)

sıcak giyim türü.

sirimәẋ 1) Tikmək (yorğan – döşəyi sırımaq) 2) Bir şeyi başqasına aldadıb satmaq (sırımaq). (A.D. / 3)

1) dikmek, 2) bir şeyi başkasına kakalayıp satmak.

sirimsəmək Zəifləmək, avazımaq. (A.D. / 2)

zayıflamak.

sirtov Pencək. (RV, s 631)

ceket.

sivişmək Qaçıb aradan çıxmaq. (A.D. / 3)

ortadan kaybolmak.

sıyıx Yarı duru halda olan; horra. (RV, s 631)

yarı duru halinde (yemek).

sıyıq Dayaz. Çayın sıyıq yerindən keşdim. (ADDL, s 363)

deniz, göl, akarsu için derinliği çok az olan. sığ.

sulux Təzə doğmuş qoyunun ilk südündən bişirilən yemək. Qoyun doğanda çobannar sulux bişirər. (ADQŞ, s 194)

yeni doğmuş koyunun ilk sütünden yapılan yemek.

sumutmax Pusmaq, güdmək. (it, pişik və s.). Pişix sumudur-sumudur siçanı tutur. (ADQŞ s 194)

gözetlemek.

sülə Qanqal, yemlik zoğu, özəyi. (A.D. / 2)

devedikeni özeyi.

sürmək Sürgün etmək. O vədə bizdən də adam sürüflər. (ADQŞ, s 194)

sürgün etmek.

sütül 1) Qarğıdalı, 2) Yeniyetmə. (RV, s 631)

1) mısır, 2) ergen.

sütül Qarğıdalı. (A.D. / 3)

mısır.

şabbaxeyir, şabbadanxeyir Qəflətən, gözlənilmədən. Yolun yarısında şabbadanxeyir çıxdı qabağıma. (ADQŞ, s 195)

ansızın.

şahad Şahid. (A.D. / 2)

tanık.

şaqqa Parça, hissə. (RV, s 631)

kısım, bir kısmı.

şamaxı Kəlağayı. Nənəm ma: bir kəlağayı gətirdi. (A.D. / 3)

baş örtüsü.

şapalax Şillə. (A.D. / 3)

tokat, sille.

şellənməẋ Lovğalanmaq, özünü üstün tutmaq. (A.D. / 6)

övünmek, kendini herkesten üstün gören.

şeyətin Cin, şeytan. (RV, s 631)

cin, şeytan.

şələ Yük. Şələm ağırdı köməẋ elə. (A.D. / 2)

yük.

şələkeş Zəhmətkeş. (A.D. / 3)

çalışkan.

şəlləməẋ Yükü kürəyə qaldırmaq. (A.D. / 3)

yükü omuza kaldırmak.

şəllıx Kolluq. Şəllıx çox olur meşədə. (ADQŞ, s 195)

çalılık.

şərəmət Xoşsifət. (A.D. / 2)

güleryüzlü.

şəviniẋləşməẋ Qaranlıq düşmək, qaranlıqlaşmaq. Şəviniẋləşif, heyvannarı ağıla yığın. (ADQŞ s 195)

hava kararmak.

şillan İtburnu meyvəsi. (RV, s 631)

kuşburnu.

şiltiẋləməẋ Cırmaq, parça-parça etmək. (A.D. / 3)

parçalamak.

şıntır Zay, pis. (şıntırı çıxmaq). (RV, s 631)

kötü.

şiravan Aramsız yağan yağış. (RV, s 631)

sağanak yağmur.

şırıqqalı Kefcil, təmtəraqlı. (A.D. / 3)

neşeli.

şişəh İkiillik erkək qoyun. (RV, s 631)

ikiyıllık erkek koyun.

şitəngi Şuluq, şıltaq uşaq. (RV, s 631)

yaramaz (çocuk).

şitənməẋ Şıltaqlıq etmək. (A.D. / 3)

yaramazlık yapmak.

şivən Hay küy. (A.D. / 3)

gürültü.

şolumax Bədxərclik etmək. pılları sağa-sola şoludu qurtardı. (ADQŞŞ, s 195)

parasının kiymetini bilmeyen.

şomun Pencər, yeməli bitki. (A.D. / 3)

yeşillik.

şuhut Böyük balıq. (RV, s 631)

büyük balık.

şulum Səliqəsiz, tör-töküntülü. (A.D. / 3)

dağınık.

şulum şuldur Tör-tökülü, səliqəsiz adam. (RV, s 631)

dağınık.

şumal Boy-buxunlu, qədd-qamətli. (RV, s 631)

boy-poslu.

şümşad Hündür boylu, qədd - qamətli. (RV, s 631)

boy poslu.

şümşürüh Şimşək. (RV, s 631)

şimşek.

taadım Həmişə. (RV, s 632)

hep, her zaman.

tab 1) dözüm, 2) iştah. (RV, s 632)

1) tahammül, 2) iştah.

tağrıl İzahat. (A.D. / 2)

açıklama.

taxda Hissə, parça. Arvatdar keşmişdə 10-12 taxdadan tuman tikərdilər. (ADQŞ, s 195)

kısım, parça.

tala Böyürtkən kolu. (A.D. / 3)

böğürtlen.

talax Kəbin. (RV, s 632)

nigah.

talaşa Tikan , çox balaca taxta qırığı. (RV, s 632)

diken.

tapan Qamış hasar. Tapanı qamışdan çəkillər. (ADQŞ, s 196)

kamış çit.

tapan Qoyun saxlanan yer. (A.D. / 3)

koyun kuzunun bulunduğu yer.

tas Su qabı, ləyən. (RV, s 632)

su kabı, leğen.

tavla Mal heyvan üçün tikili. (RV, s 632)

ahır.

tavlamax Şirin dilə tutmaq, aldatmaq. (A.D. / 3)

tavlamak, aldatmak.

taytax Axsaq. (A.D. / 2)

çolak.

taytamax Axsamaq. (A.D. / 2)

aksamak, hafifçe topallamak.

tecan Çoxlu, xeyli. Yazığın bir tecan külfəti var. (ADQŞ, s 196)

fazla, çok.

tes Hünər. Hər adamda tes olmaz ki, şeir yazsın. (ADDL, s 375)

hüner. beceri isteyen ustalık, beceriklilik.

teşt Böyük qab, ləyən. (RV, s 632)

büyük kab, leğen.

teyxa Tamam, büsbütün. (A.D. / 3)

tamamen.

təfkəşdəmə̇ Tələsik tikmək. Şarvalım cırılıf, mını təfkəşdə ver ma: . (ADQŞ, s 196)

aceleyle dikmek.

təhdili Tələsik. Təhdili yemə̇ bişidim yedilər. (ADQŞ, s 196)

aceleyle.

təhir İmkan, vaxt. (RV, s 632)

olanak, imkan, vakit.

təhnə Çörək saxlamaq üçün taxtadan düzəldilmiş qab. (RV, s 632)

ekmek koymak için tahtadan yapılmış kab.

təkə Erkək keçi (sürünün başçısı). (A.D. / 2)

erkek keçi.

təkəş Özünü çəkən, forslu. (A.D. / 3)

kendini beyenmiş.

tələmtəhdili Tələsik. (A.D. / 3)

aceleyle.

təlif Dəvət. (A.D. / 3)

davet.

təlis Kisə. Ağ təlisinən bir sümbül yığmışdıx. (ADDL, s 377)

çuval.

təlisbət Dözümsüz. (RV, s 632)

tahammülsüz.

təlləməẋ Aldatmaq, kələk gəlmək. Sən məhlim məni telliyə bilərsən, balaja uşax deyiləm ha. (A.D. / 3)

aldatmak, hile yapmak.

təməsiẋ Dad, ləzzət. Mən nə bı yeməẋdən nə də sənin bişidiyinnən bir təməsiẋ almadım. (A.D. / 3)

lezzet, tat.

təngav Yarıbişmiş. (A.D. / 3)

yarı pişmiş.

təntiməẋ Təngənəfəs olmaq. Piləkənnəri tez-tez çıxdım təntidim. (A.D. / 3)

nefesi kesilmek.

təpbəẋ 1) belləmək. 2) çuval kisə və s. basa-basa doldurmaq. (A.D. / 3)

1) şumlamak 2) tıka basa doldurmak.

təpiməẋ Qurumaq, suyu çəkilmək. Paltarları at ipə təpisin birəz. (A.D. / 3)

kurumak (çamaşır).

tərəvzi Tərəzi. (A.D. / 2)

terazi.

təşər Nadinc, dəcəl. Suğranın uşağı nə təşər uşaxdı. (A.D. / 3)

şımarık.

təzimə̇ Qaçmaq. Məni görcəy elə təzidi. (A.D. / 3)

kaçmak.

tığlamax Ağzına qədər doldurmaq. Tığlamısan ağzına qədər ağırraşdımısan səbəti, bə demirsən bı bını nətər aparajax. (A.D. / 3)

tıka basa doldurmaq.

tıxmax 1) doldurmaq, 2) yemək. (A.D. / 3)

1) doldurmak, 2) yemek.

tirə Tayfa, qohum-əqrəba. Sənin tirənnən elə mənim əvvəldən aram olmuyuf. (A.D. / 2)

akraba, tayfa.

tısağan Küsəyən. Sən belə deyildine nə vaxtdan bı qədər tısağan olufsan. (A.D. / 2)

alıngan.

tısıx Yekəqarın. Əli kişi gözümü açannan elə tısıxdı dayna. (A.D. / 3)

göbekli.

tısmax Küsmək. Xətrinə dəydim, tısıf getdi. (ADQŞ, s 197)

küsmek.

tiyə Nazik. Əynim tiyədi, soyuxdan ölürəm. (ADDL, s 381)

ince.

toba And, tövbə etmək. (RV, s 632)

ant, tövbe etmek.

toxdamax Sakitləşmək, özünü ələ almaq. (A.D. / 3)

kendini toplamak, ele almak.

toxmax Taxta çəkic. (RV, s 632)

tahtadan çekiç.

toxumax Özündən uydurmaq. Dosdum genə özünnən yamanca toxuyuf danışır. Az özünnən söz toxu. (ADQŞ, s 197)

kendinden keşfetmek.

tokkuş Eşşəyi dayandırmaq üçün işlənən söz. (RV, s 632)

eşeyi durdurmak için kullanılan kelime.

toqqaşdamax Paltar, palaz və s. yuyarkən onu ağacla döyüb təmizləmək. o paltarı möykəmcə toqqaşda. O paltarları bir əz toqqaşda ki təmiz olsun. (ADQŞ, s 197)

çamaşır yıkarken onu ağaçla döverek temizlemek.

tolamazdamax Atmaq. Uşax əlindəki ağacı nətər tolamazdadısa az gəlmişdi gələ dəyə başıma. (A.D. / 3)

fırlatıp atmak.

tolamazdı Uzaq məsafədən bir şeyi və ya bir adamı vurmaq üçün atılan gödək ağac. Tolamazdıynan vuruf gədənin başını yarıflar. (A.D. / 3)

uzak mesafeden birşeyi ve ya bir adamı vurmak için atılan kısa ağaç.

topalamax Toplamaq, yığmaq. (A.D. / 3)

toplamak, biriktirmek.

tösmərəẋ Qısaboy. (A.D. / 3)

kısa boylu.

tuğ 1) bayraq. Meydana hərkəs öz tuğuynan gəlmişdi.. 2) narın süpürgə. Büyün üş tuğ bağlamışam. (ADDL, s 387)

1) bayrak, 2) narin süpürge.

turun Nəsil. Bu kətdəkilərin hamısı Vəli kişinin turunudu. (ADDL, s 389)

tayfa , nesil.

tuş Düz (edat). Bıraynan get sora dön sola tuş evin üstünə çıxassan. (A.D. / 3)

direk. Bu yolu gitsen direk üstüne çıkacaksın.

tutağaç Ocağın üstündən qazanı götürmək. (A.D. / 3)

tutacak.

tutamax Məsləк. Sənin bir tutamağın yoxdu bala? (ADDL, s 391)

meslek.

tutma İnad. Genə tutması tutuf. (A.D. / 3)

inat.

tutux Bağlı. Bı yolnan gəl o yol tutuxdu. (A.D. / 3)

kapalı.

tüləmə̇ Tükünü dəyişmək, tökmək. Yazda quşdarın hamısı tükün tülüyür. (ADQŞ, s 197)

tüyünü dökmek (hayvanlar, kuşlar). Tüm hayvanlar yazın düklerini döküyorlar.

tüncü Cavan cöngə. Tüncü bilirsən nə yeməli olur, yeməmisən axı ona görə helə danışırsan. (A.D. / 3)

genç inek yavrusu.

uculamax İsrar etmək, dediyindən əl çəkməmək. Səmayə xala elə uculuyur ki , gələndə mənə bişey al. Ta demir ki, bı yazığ bi qədər şeyi nətər gətirəjəy. (A.D. / 3)

israr etmek.

uçummax Yellənmək. Uşaxlar çöldə uçuncaxda uçunurlar. (A.D. / 2)

sallanmak (salıncakta sallanmak).

uçuncax Yelləncək. Az uç ta o uçuncaxda, yıxılasan sora başdıyasan ağlamağa. (A.D. / 2)

salıncak.

ulax Yük heyvanı, eşşək. (RV, s 632)

eşek.

ummax İstəmək. (A.D. / 4)

birinden bir şey beklemek.

umsux Hər şeyə tamahlanan. (A.D. / 3)

tamahkar, açgözlülük eden.

umur İxtiyar. Umur mənim əlimdə olsaydı, heş qoymazdım əziyət çəkəsən işdərin hamısın yoluna qoyardım. (A.D. / 2)

yetki. O yetkini sahibinden alıyor.

umurru İxtiyarlı. Umurru olsaydın, çoxdan həll edərdin. (A.D. / 2)

yetkili.

uru Yemiş. (RV, s 632)

kavun.

uruğ turuğ Nəsil. (A.D. / 2)

soy, soykökü. 1. Biyolojik özellikleri kuşaktan kuşağa aynı kalan kandaş bireyler topluluğu.

2. Aynı atadan gelen kimselerin oluşturduğu topluluk.

"Onun soyundan adam çıkmaz"

urva Xəmiri kündələyərkən və ya yayarkən ələ yapışmaması üçün səpilən az miqdarda un. (RV, s 632)

hamur yayarken elin yapışmaması için serpilen azacık un.

urvat Hörmət, izzət, sayğı, dəyər. (A.D. / 3)

saygı, değer.

urvatdı Hörmətli. (A.D. / 3)

saygılı, başkalarına karşı saygı gösteren, saygısı olan.

usdub Səliqə. (A.D. / 2)

düzen.

usduf Yavaş, ehtiyatlı. (A.D. / 2)

yavaş, dikkatli. Çıkarırken dikkatli davranın.

usdufca Yavaşcadan, ehtiyatla. (A.D. / 2)

dikkatlice, dikkat ederek, dikkatli bir biçimde.

ustup Yavaş, asta; ustup getmək. (RV, s 633)

yavaş, usul.

uşağı Nəsil, tayfa. (RV, s 633)

nesil, tayfa.

uymax Aludə olmaq, qoşulmaq. (RV, s 633)

katılmak.

uyumax 1) südün qatığa çevrilməsi, 2) yuxulamaq. (RV, s 633)

1) Sütün yoğurta dönüşmesi 2) uyumak

uyuşmax Qatığa çevrilmək. Qatıx indi uyuşur. (A.D. / 3)

yoğurtun mayalanması.

uzundıraz Çox uzun. (A.D. / 3)

çok uzun boylu (kişi).

üçələnməx Uzun müddət ac qalmaq. Acınnan ayağüstə üçələnirsən. (A.D. / 3)

uzun süre aç kalındığıda söylenilen (eylem).

üdüləməẋ Fasiləsiz, boş-boş danışmaq. Genə nə üdülüyürsən, yorulmadın. (ADQŞ, s 198)

kesintisiz.

üqdə Arzu. (A.D. / 2)

dilek. Bir dileğim var.

ülütməẋ Acgözlüklə yemək. nə olsa ülüdür, genə gözü doymur. (ADQŞ, s 198)

açgözlükle yemek.

ün Səs. Gejə gündüz ünüm göyə qalxır. (ADDL, s 399)

ses. Sesin neden çıkmıyor?

üşəmməẋ Bir işi görməyə tənbəllik etmək. (A.D. / 3)

üşengeçlik yapmak.

ütüẋ 1) bacarıqlı, hiyləgər. 2) cəld. (A.D. / 3)

1) çalışkan, sinsi. 2) hızlı.

üzdəməẋ Yaxşısını, seçmələrini yığmaq. Pambığı üzdəmiyin, cərgəynən yığın. (ADQŞ, s 198)

iyilerini seçip toplamak.

üzdüẋ Çörəyin üzünə çəkilən yumurta sarısı və s. üzdüẋ vırmasan çörəyin üzü bozarar. (ADQŞ, s 198)

ekmek, tatlı vb. yüzüne sürülen yumurta sarısı vb.

üzsüz 1) utancaq. Tofiq çox üzsüz oğlandı, bir söz deəndə pul kimi qızarır. 2) arsız. (ADDL, s 399)

1) utangaç, çekingen

2) yüzsüz, arsız.

üzüẋməẋ Görünüb getmək, görünmək. (A.D. / 3)

gözükmek, gözüküp gitmek.

vağ Kömür. (A.D. / 2)

kömür.

Vağanımax Biçilmə vaxtı ötmək. taxıl vağanıyıf tökülür. (ADQŞ, s 198)

hasat zamanı geçmek.

vağiyə Yuxu. (A.D. / 3)

rüya.

val Torpaqdan qayrılmış hündür yol, axar suyun qarşısını kəsmək üçün tökülən çoxlu torpaq. Valnan suyun qabağın kəsmişdilər. (ADDL)

topraktan yapılmış yüksek yol, akar suyun önünü kesmek için dökülen toprak.

valata Xəmirə vurulan maya. (A.D. / 3)

hamur mayası.

vamda, vamla, vamnan Bir qaydada. (A.D. / 3)

aynı kuralla.

vana Qışda qoyun, quzu saxlanan yer. Aparın qoyunnarı salın vanıya. (A.D. / 3)

kışın koyun, kuzu barındığı yer.

vaynaçar Çarəsiz, əlacsız. (A.D. / 3)

çaresiz.

vaynəçəri Heç olmazsa. Vaynəçəri özüŋü elə apar ki, guyam xəvərin yoxdu dayna. (ADDL)

hiç olmazsa.

vaynəfsə Hay-küy, qalmaqal, dalaşma. Qonşuluxda bir vaynəfsə varıydı, gəl görəsən. (A.D. / 2)

gürültü.

vaysımmax Heyfsilənmək, təəssüflənmək. (A.D. / 3)

teessüf etmek.

Vejelə vejelə Boş-boş, işsiz, avara. Havax baxıram vejelə-vejelə gəzir. (A.D. / 3)

hiç bir işle uğraşmayan.

verana Viranə, dağılmış. (RV, s 633)

dağıtılmış.

veysəl Axmaq, gic. Veysəl olma, özün qəşəy bilirsən söhbəti. (A.D. / 2)

aptal, akılsız.

və:ğa Yuxu. Dünən bir qorxulu vəğa görmüşəm, hələ də özümə gələmmirəm. (A.D. / 2)

rüya.

vəhlə Alagöy, yetişməmiş. Arpa hələ vəhlədi. (A.D. / 2)

henüz olmamış, olgunlaşmamış.

vələ Qırılıb topa-topa yığılmış qaratikan kolu, kiçik ot tayası. (A.D. / 2)

karadiken çalı, küçük saman saman stoku.

vələd Övlad, oğul. (RV, s 633)

evlat, oğul.

vələləməẋ Topa-topa yığmaq. (A.D. / 2)

stok şeklinde toplamak.

vən Ağac növü. Vən ağacınnan yaxşı otax mili olar. (ADDL)

ağaç çeşiti.

vər Cərgə, sıra. (RV, s 633)

sıra.

vərəqə Yaxşı. Vərəqə bazar yaxşı bazar deməkdi. (ADDL, s 100)

iyi.

vərgan Arx. Su çıxmıyan yerlərə vərgan çəkilir. (ADDL)

ark. bahçe, bağ, tarla sulamak ereğiyle, içinden su akıtılmak için toprağı kazarak açılan su yolu.

vərni Kilim, yük üzü. Vərniyi gəti, qızım. (ADDL)

döşeme, divan gibi yerlere serilen, duvara asılabilen, genellikle çok renkli ve desenli, kıldan ya da yünden dokunmuş bir tür havsız halı.

vızqan Kamança. Biz tərəfdə kamançaya vızqan da deyəllər. (ADDL)

keman.

vızqançalan Kamança çalan. Kamança çalana da Vızqançalan. (ADDL)

kemancı, keman yapan ya da çalan kimse.

vuriyid Çox qoçaq. Şərif vuriyid oğlandı. (ADDL)

çalışkan.

yaava Təəccüb etmək. (RV, s 633)

şaşırmak.

yabı Arıq, yaraşıqsız at. (RV, s 633)

zayıf, çirkin at.

yaxmac Yağ çəkilmiş çörək. (A.D. / 3)

yağ sürülmüş ekmek.

yal İt yeməyi. (A.D. / 3)

köpek yemeyi.

yalaxlanmaq Yaltaqlanmaq. Genə yaman yalaxlanırsan ha. (ADQŞ, s199)

yalakalık yapmak.

yalav Od, alov. (A.D. / 2)

od, alev.

yalxı Tək. Qoyunnarın çoxu yalxı doğur. (ADQŞ, s 199)

yalnız.

yalıntarax Nazik, astarsız. Yalıntarax pencəynən soyux olar. (ADQŞ, s 199)

ince.

yaman Yaxşı , pis cümlədəki yerinə görə hər iki mənada işlənir. Qüvvətləndirici ədat olaraq. Yaman adamsan. Bu cümleni iyi veya kötü anlamda da kullanabiliriz. (A.D. / 3)

Türkçede pekiştirme edatı gibi çok fazla kötü veya çok fazla iyi anlamında.

yanav Astana, kandar. Qapının yanavı korranıf. (ADQŞ, s 199)

kapının önü.

yanpörtü Yan üstə. (RV, s 633)

yan tarafa.

yapacax Təndirə çörək yapmaq üçün istifadə edilən alət. Çörəyi yapacaxsız təndirə yapbağ olmaz. (ADQŞ, s 199)

tandıra ekmek yapmak için kullanılan alet.

yapıncı Çoban geyimi. (RV, s 633)

çoban giyimi.

yappanmax Yerə sərilmək, yerə yıxılmaq. (RV, s 633)

yerə oturmak.

yasar Fərasətsiz. (A.D. / 2)

beceriksiz.

yaşmax Müsəlman qadınların üzünü yad kişilərdən gizlətmək üçün örtük. (RV, s 633)

müslüman kadınların yüzünü erkeklerden saklaması için örtü.

yaşmax Yaylıq. (A.D. / 3)

baş örtüsü.

yava 1) tərs. Bu camış çox yavadı, bir yerdə durmur. 2) pis 3) avara. (A.D. / 3)

1*) ters. Çok ters birisi*

2) kötü 3) serseri.

yavannığ Çörəklə yeyilən şeylər. (A.D. / 3)

ekmekle yenilen şeyler.

yavışmax İsinişmək, öyrəşmək. (A.D. / 3)

alışmak. Birine alışmak.

yayma Sacda bişirilən nazik çörək. yaymadan bir dürməẋ büẋdüm yedim. (ADQŞ, s 199)

sacta yapılan ince ekmek, yufka.

yazı Çöl, düzənlik, səhra. Adamnar yazıya gediplər. (ADDL, s 139)

kırsal.

yekə Böyük. (A.D. / 3)

büyük.

yekəxana Özündən razı. (A.D. / 3)

kendini beyenmiş.

yelli Sürətlə. (A.D. / 2)

hızla.

yelmə Saç. (A.D. / 3)

saç.

yelmələməẋ Saçını yolmaq. (A.D. / 3)

saçını yolmak.

yığar Tuluq. İçində maye, yağ və s. saxlamaq, nehrə çalxalamaq üçün qab kimi işlədilən.

Yığara töẋ qatığı çaxla. (ADQŞ, s 199)

tuluğ. Pekmez, peynir, yağ vb. şeyler koymaya yarayan ya da yayık olarak kullanılan deri, tulum.

yığdı Vergi. Hamıdan yığdı alıllar. (ADQŞ, s 199)

vergi. kamu hizmetlerine harcanmak üzere devletin, yerel yönetimlerin yasalara göre doğrudan doğruya ya da kimi maddelerin, hizmetlerin fiyatları üstüne ekleyerek dolaylı yoldan yurttaşlardan topladığı para.

yığıntı Bir neçə gündə yığılan ağartı, qatıq. Acca yığıntı var, gərəẋ çalxıyım onu. (ADQŞ, s 199)

bir kaç günde biriken süt ve yoğurt, ayran, peynir gibi süt ürünleri.

yoxdəvər Yalan demə (modal söz). (RV, s 633)

yalan söyleme, hadi canım gibi deyimlere uygun.

yoxşa Yuxarı. (A.D. / 1)

üst kat.

yolağa Yol. Yolağanı ehmalca adda. (A.D. / 1)

yol. 1) karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık.

2) karada insanların, hayvanların gidip gelmesi için yapılan ya da kendi kendine oluşmuş, yürümeye uygun yer.

yollaşmax Razılaşmaq, razılığa gəlmək. (A.D. / 3)

kabul etmək, razı olmak.

yoluxmax Baş çəkmək, yoxlamaq. (A.D. / 3)

ziyaret etmek.

yortavlamax İri addımlarla yerimək. yortavlasam da sa: çatammıram. (ADQŞ, s 199)

hızlı yürümek.

yönnəşməẋ Razılığa gəlmək, dil tapmaq. (A.D. / 3)

anlaşmak, razı olmak.

yönnü Yaxşı. (A.D. / 3)

iyi.

yönsüz Pis. (A.D. / 3)

kötü.

yuxa Sacda bişirilən nazik çörək. (A.D. / 3)

yufka. Oklavayla açılan ince ve daire biçiminde hamur yaprağı.

yuxalmax Kövrəlmək, yumşalmaq. Məcazi mənada: bəzən "ürəyi", "qəlbi", "könlü" sözləri ilə – mütəəssir olmaq, riqqətə gəlmək, tez təsirlənmək. (A.D. / 3)

duygulanmak. Güzel ve iyi şeylerden, duygu verici davranışlardan etkilenerek onlardan iyi duyuşlar edinmek.

yuxarı (kəllə) otaq Qonaq otağı. Eşşəyi aparıf kəllə otaxda bağlamıyajam ha. (A.D. / 2)

misafir odası.

yürəbbə Cəld, tez. Yürəbbə qaş dədəni bıra çağır. (A.D. / 2)

hızlı.

yüyürüẋ Asma beşik, nənni. (A.D. / 3)

süt çocuklarını yatırıp sallayarak uyutmaya yarayan, genellikle ağaçtan yapılmış, sallanır bir tür küçük yatak.

zağarqarın Qarnı yekə və gödək boy adam. (A.D. / 2)

göbekli ve kısa boylu adam.

zay 1) xarab 2) məcazi mənada: pis keyfiyyətləri olan (insan). (A.D. / 2)

1) bozuk. 2) kötü huylu birisi. kötü insan.

zayıl Key, bacarıqsız. (A.D. / 3)

beceriksiz, akılsız.

zayıllamax Səfehləmək, boş-boş danışmaq. (A.D. / 3)

boş konuşan.

zəkqum Zəhər. Zəkqum kimi. (A.D. / 3)

zehir. Zehir gibi.

zəllə Xəsis. Arifin oğlu zəllə adamdı. (A.D. / 2)

cimri.

zənəki zənəki Uşaq kimi. Nə zənəki-zənəki ağlıyırsan? (A.D. / 2)

çocuk gibi. Çocuk gibi ağlamak.

zəvzək Çox danışan, boşboğaz. (RV, s 633)

geveze.

zəvzəmə̇ Həddindən artıq çox danışmaq. (A.D. / 3)

geveze. durmadan konuşma huyu bulunan, çok konuşmaktan hoşlanan, çenesi düşük, çok konuşan.

zəvzətmə̇ Birisini yersiz yerə, boş boş danışdırmaq. (A.D. / 3)

birini gereksiz yerə boş konuşturmak.

zəvzəẋ Çox danışan. (A.D. / 3)

geveze. Durmadan konuşma huyu bulunan, çok konuşmaktan hoşlanan, çenesi düşük, çok konuşan.

zəvzəẋləməẋ Çərənçilik etmək, həddindən artıq danışmaq. (A.D. / 5)

durmadan konuşma huyu bulunan, çok konuşmaktan hoşlanan, çenesi düşük, çok konuşan.

zıflamax Var gücü ilə yerə vurmaq. Qabı yerə elə zıfladı ki, çiliy - çiliy getdi. (ADQŞ, s 200)

bişeyi tüm gücüyle yere çalmak.

zığzığ Quş adı. Zığzığ saxsağana oxşuyur. (ADQŞ, s 200)

kuş ismi.

zılğa Ətcəbala, təzə yumurtadan çıxmış. (A.D. / 1)

yenidoğan. yumurtasından yeni çıkmış.

zılx Çuğundur. (A.D. / 3)

pancar.

zilviy Bir tikə. Parçadan zilviy də qalmadı. (ADDL, s 226)

bir kısım.

zingirə Bir neçə giləsi olan salxım. (A.D. / 2)

birkaç tanesi kalmış salkım.

zıpbız Çılpaq, yarpaqsız. (A.D. / 2)

çıplak, yapraksız.

zirciẋ Nadinc, dəcəl. (A.D. / 2)

yaramaz, afacan (çocuk).

zırı Yekə; qanacaqsız. (A.D. / 3)

büyük; edepsiz.

zırıltı Səs küy. (A.D. / 3)

gürültü.

zırpı Bədəncə çox iri, kobud (insan). (A.D. / 3)

görünümü büyük, kaba (kişi).

zırrama Sarsaq, axmaq. (A.D. / 3)

aptal.

zoddu Güclü, qüvvətli. (A.D. / 3)

güçlü, kuvvetli.

zomlamax Suyun qabağını torpaqla kəsmək, bağlamaq. Suyun qabağın zomla bə:nə gəlməsin. (ADQŞ, s 200)

suyun önünü toprakla kesmek.

zorapa Tut ağacının cavan zoğu. Ağaşdan bir-iki zorapa qırıf verdim quzuya. (ADQŞ, s 200)

dut ağacının genç dalı.

zortdanmax Acıqlanmaq, qışqırmaq. (A.D. / 3)

kızmak, bağırmak.

züryət Övlad. Onun iki züryəti var. (A.D. / 3)

evlat.

SONUÇ

Yaptığımız çalışma sonucunda Karabağ diyalekti 3 bölüm her bölüm başlıklar altında incelenmiştir. Karabağ'ın etnik yapısı, tarihi, arazisi ile ilgili bilgiler toplanılmıştır. Karabağ şiveleri tarihi açıdan çok zengin bilgilere ulaşmamıza yardımcı oldu. Bu diyalektlerde kullanılan kelimelerin bazılarının Türkiye Türkçesinin yazı dilinde kullanıldığının da şahidi olduk ve bunu çalışmamızda ayrıca başlık altında belirttik.

Giriş bölümü:

1) Karabağ'ın tarihi ve bölgesi

2) Ekonomisi ve kültürü

3) Dağlık Karabağ bölgesi çevresindeki diğer bölgeler ve onların işgali başlıkları altında ele alınmıştır. Bu başlıklarda Karabağ tarihi açıdan değerlendirilmiş, Karabağ isminin nereden geldiyi, arazisi, ekonomisi, kültürü, farklı dönemlerde bu bölgede olmuş olaylar, işgal olunmuş araziler tarihleriyle gösterilmiştir. Karabağ diyalekti ve Türkiye Türkçesi yazı dilinde benzer kelimeler bölümünde Türkiye Türkçesi ile Karabağ ağızlarında yazı ve anlam olarak aynı veya farklı şekilde kullanılan kelimeler karşılaştırılmıştır.

Söz varlığı bölümü:

1) Deyimler

2) Aynen Tekrar Öbeği

3) Yöreye Has Söyleyişler başlıkları altında ele alınmıştır. Bu başlıklarda Karabağ yöresinde konuşulan dilin özelliklerini yansıtan kelimeler yer almıştır. Bu kelimeler gerekse orada yaşamış insanların dilinden gerekse de bu alanla ilgili yazılmış kitap, makale vb. kaynaklardan toplanmış ve Azerbaycan Türkçesi yazı dilindeki anlamıyla yanısıra her kelimenin alt kısmında Türkçe anlamı verilmiştir.

Karabağ ağızlarında kullanılan kelimeler Türk dilleri tarihini araştırmada büyük önem arzetmektedir. Bu çalışma konusunun tüm Türk dünyası için önemli katkılarda bulunacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

Faydalanılan Kaynaklar

Abbasova R, Azərbaycan dilinin Qubadlı şivələri, Bakı 2006.

Abdullayev A. Azərbaycan dilinin tədrisi tarixindən. Bakı – 1966, 330 s.

Abdullayev Ə, Seyidov Y, Həsənov A, Müasir Azərbaycan dili. Sintaksis. 4.hissə, Bakı 1972.

Abdullayev Ə. Z. Azərbaycan dili məsələləri. Bakı – 1992, 330 s.

Abdullayev V.A. Millət ideyası: siyasi aspekt. Bakı: 1998, 123 s.

Ağayeva F. M. Azərbaycan danışıq dili. Bakı - 1987,190 s.

Axundov A. Ümumi dilçilik. Bakı – 1979, 250 s.

Axundov N. Qarabağ salnamələri. Bakı – 1989, 229s.

Akdoğan Y, Azerbaycan Türkçesinden Türkiye Türkçesine Büyük Sözlük, İstanbul, 1999.

Altaylı S, Azərbaycan Türkçəsi sözlüyü 1. cild , İstanbul 1994.

Altaylı Seyfettin, Azerbaycan Türkçesi Sözlüğü, 1. Cilt, A-K, Ankara 2018.

Altaylı Seyfettin, Azerbaycan Türkçesi Sözlüğü, 2. Cilt, Q-Z, Ankara 2018.

Altaylı Seyfettin, Azerbaycan Türkçesi Sözlüğü, 3. Cilt, Karşılaştırmalı Dizin, Ankara 2018.

Aslanov V. Azərbaycan dilinin tarixinə dair tədqiqlər.I cild. Bakı- 2002, 152 s.

Aslanov V. Azərbaycan dilinin tarixinə dair tədqiqlər.III cild. Bakı- 2012, 180 s

Azerbaycan Dilinin Dialektoloji Atlası. Bakı: Elm Nəşriyyatı, 1990. Altaylı S. Azerbaycan Türkçesi sözlüğü I. İstanbul, 1994, 622 s

Azərbaycan dialektoloji lüğəti, A-Z, Şərq-Qərb, Bakı 2007.

Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, 4 cilddə, Bakı, Azərb. SSR EA 1964.

Azərbaycan dilinin qərb qrupu dialekt və şivələri, Bakı, Azərb. SSR EA nəşri 1967.

Azərbaycan dilinin qrammatikası. I cild. Bakı – 1960, 334 s

Azərbaycan dilinin qrammatikası. II hissə. Bakı – 1959, 403 s

Azərbaycan ədəbi dili tarixi. Bakı – Elm – 1991, 282 s.

Azərbaycan folkloru antologiyası, Bakı, Səda 2001.

Azərbaycan tarixi. Ən qədim dövrlərdən XX əsrin əvvəllərinə qədər. Bakı – 1993, 280 s.

Bayramov İ, Azərbaycan dilinin dialekt leksikası, Bakı, 2011.

Behbudov S, Dərbənd dialektində və Zəngilan şivəsində zaman anlayışını bildirən sözlər. Tədqiqlər. II Bakı, Elm, 2000. S 174-179.

Behbudov S. Azərbaycan dili şivələrinin frazeologiya lüğəti. Bakı – 2011, 291 s.

Behbudov S. Azərbaycan dili şivələrinin omonimlər lüğəti. Bakı – Nurlan – 2003, 206 s

Behbudov S.M., Manafov N.R. Azərbaycan dili dialekt və şivələrində köməkçi nitq hissələri. Bakı – 1992, 84 s

Budaqova Z., Hacıyev T. Azərbaycan dili. Bakı – Elm – 1992, 198 s.

Cəfərov S. Azərbaycan dilində söz yaradıcılığı. ADU nəşriyyatı, Bakı – 1960, 201 s

Cəfərov S. Müasir Azərbaycan dilinin leksikası. Azərbaycan Universiteti nəşriyyatı, Bakı – 1958, 166 s.

Dəmirçizadə Ə. Azərbaycan ədəbi dilinin tarixi. I hissə. Maarif – 1979, 267 s.

Dəmirçizadə Ə. M. Azərbaycan ədəbi dilinin inkişaf yolları. Bakı – 1958, 43 s.

Dəmirçizadə Ə.M, Azərbaycan dilinin tarixi qrammatikası. Bakı – 1967, 51 s.

Dəmirçizadə Ə.M. "Kitabi – Dədə Qorqud " dastanlarının dili. Bakı, 1959.

Dəmirçizadə Ə.M. Dilin lüğət tərkibi və qrammatik quruluşu. Bakı – 1965, 48 s.

Dəmirçizadə Ə.M. Müasir Azərbaycan dili. I hissə. Bakı – 1984, 307 s.

Dilçilik məsələləri (məqalələr toplusu).Bakı – Elm – 2000, 207 s

Doğan Levent, Türkiye Türkçesi Grameri, 2. Baskı, 2015.

Doğan, Levent. Çağdaş Türk Lehçeleri , 3. Baskı, 2015.

Əfəndiyeva T. Azərbaycan dilinin leksik üslubiyyatı. Bakı – 1980, 249 s.

Əfəndiyeva T. Azərbaycan dilinin leksik üslubiyyatı. Bakı – 2011, 352 s.

Əhmədov B, Azərbaycan dili şivələrində söz yaradıcılığı, Bakı, 1987.

Əlioğlu Çingiz, Mənim fikrim (publisistik düşüncələr). Gənclik. Bakı. 1991. 224 səh.

Əzizov E, Azərbaycan dilinin dialekt bölünməsi, Bakı 1989.

Əzizov E, Azərbaycan dilinin tarixi dialektologiyası, Bakı, Elm və təhsil, 2016.

Əzizov E, Azərbaycan dilinin tarixi dialektologiyası. Bakı, 1999.

Əzizov E. Söz xəzinəsi (Söz haqqında araşdırmalar), Bakı, 1995.

Hacıyev T, Azərbaycan dialektologiyasına giriş, Bakı, 1993.

Hacıyev T. XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan ədəbi dili. "Maarif" nəşriyyatı, Bakı – 1977, 186 s.

Hacıyev, T. Azərbaycan ədəbi dili tarixi. Bakı ADU Nəşri,1976.

Hacıyeva G. Azerbaycan ve Türkiye Türkçesinin Ortak Diyalektizmleri, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2008.

Həmzəyev T, Azərbaycan dialektologiyasına aid materiallar, Bakı, 1983.

Həmzəyev T. B. Azərbaycan dialektologiyasına aid materiallar. ADU, Bakı – 1985, 61 s.

Həsənov H. Dialektizmlərə və köhnəlmiş sözlərə münasibət. "Azərbaycan müəllimi" qəzeti, 20 Oktyabr, 1989, s.4.

Həsənov H.Ə. Müasir Azərbaycan dilinin leksikası. Bakı, 1988.

Hüseynov A, Azərbaycan dialektologiyası, Bakı, 1958.

Hüseynov A. Azərbaycan dialektologiyası. APİ-nin nəşri, Bakı – 1970, 87 s.

Hüseynzadə M. Müasir Azərbaycan dili. "Maarif" nəşriyyatı, Bakı – 1983, 319 s.

Xasıyev Z. Ə. Azərbaycan dili dialekt və şivələrində heyvandarlıq terminləri. Namizədlik dissertasiyası. Bakı, 1976. 139 s.

Xudiyev N. XV-XVI əsrlər Azərbaycan ədəbi dili. Bakı – 1994, 78 s.

Kazımov İ. Müasir Türk dillərinin müqayisəli leksikası. II cild. Bakı – 2010, 400 s.

Kazımov Q . Ş. Müasir Azərbaycan dili. Sintaksis. Bakı – 2004, 494 s.

Kazımov Q. Dilimiz – tariximiz. Bakı – Elm – 1998, 271 s.

Kazımov Q. Ş. Müasir Azərbaycan dili. Morfologiya. Bakı – Elm və təhsil – 2010, 397 s.

Qarabağ - irsimizin əbədi yaddaşı. Bakı – 2008, 379 s.

Qarabağ: folklor da bir tarixdir, IX kitab, Bakı, "Elm və təhsil", 2014.

Qarabağ: folklor da bir tarixdir, II kitab, Bakı, "Elm və təhsil", 2012.

Qarabağ: folklor da bir tarixdir, III kitab, Bakı "Elm və təhsil", 2012.

Qarabağ: folklor da bir tarixdir, IV kitab, Bakı "Elm və təhsil", 2013.

Qarabağ: folklor da bir tarixdir, VII kitab, Bakı, "Elm və təhsil", 2014.

Qarabağ: folklor da bir tarixdir, VIII kitab, Bakı, “Elm və təhsil”, 2014.

Qarabağ: folklor da bir tarixdir. I kitab, Bakı, “Elm və təhsil”, 2012.

Qarabağnamələr. I kitab. Bakı – 1989, 189 s.

Qeybullayev Q. Qarabağ etnik və siyasi tarixinə dair. Bakı – Elm – 1990, 246 s.

Qurbanov A, Müasir Azərbaycan ədəbi dili. Bakı, Maarif. 1985, 408 s.

Qurbanov A. Müasir Azərbaycan dilində leksik kateqoriyalar. Bakı – 1966, 35 s.

Qurbanov A. Müasir Azərbaycan ədəbi dili. Bakı – 1985, 401 s.

Qurbanov A. Müasir Azərbaycan ədəbi dili. I cild. Bakı – 2003, 449 s.

Qurbanov A. Ortaq Türk ədəbi dili. Bakı – Gənclik – 1999, 35 s.

Qurbanov A. Türkoloji dilçilik. Bakı – APU – 1993, 117 s.

Qurbanov A. Ümumi dilçilik. II hissə. Bakı – 2004, 531 s.

Qurbanov A.Ümumi dilçilik. I hissə. Bakı – 2004, 274 s.

Qurbanov Afat, Ortaq Türk ədəbi dili, Bakı, Gənclik 1999.

Manafov N. R., Behbudov S. M. Azərbaycan dili dialekt və şivələrində köməkçi nitq hissələri. Bakı – 1992, 84 s.

Mirzəliyeva M. Türk dilləri frazeologiyasının nəzəri problemləri. Bakı – 1995, 145 s.

Mirzəliyeva M. Türk dillərinin frazeologiyası I Bakı – 2009, 218 s.

Mirzəzadə H. Azərbaycan dilinin tarixi qrammatikası. Bakı – 1959, 77 s.

Mirzəzadə H. Azərbaycan dilinin tarixi sintaksisi. Bakı – 1968, 162 s.

Muharrem Ergin, Türk Dil bilgisi. İstanbul 2000.

Oğuz qrupu Türk dillərinin müqayisəli qrammatikası, Bakı, Elm, 1986.

Oğuz qrupu Türk dillərinin müqayisəli qrammatikası. III hissə. Sintaksis. Bakı – 2002, 191 s.

Pompeyev Yuri, Qarabağ qan içində, Bakı, Azərbaycan ensiklopediyası 1996, 160 səh.

Rəsulov Ə, Rüstəmov R, Türk dili, Bakı, 1989.

Rüstəmov R, Türk dilinin sintaksisi, Bakı, 2012.

Rüstəmov R. Azərbaycan dili dialekt və şivələrində fel. Bakı – 1965, 319 s.

Rüstəmov R.Ə, Şirəliyev M.Ş. Azərbaycan dilinin dialektoloji lüğəti , AzSSREA, Bakı,1964.

Sultanov Ziyəddin. Qarabağ gündəliyi... Bakı, Yazıçı, 1991, 119 səh.

Şireliyev M. Azerbaycan dili dialektlerinin Türk dili dialektleri ile mükayiseli öyrenilmesi (fonetik materiallar esasında). Türk Tarih Kurumu Basımevi – Ankara, 1960, s.191-208.

Şirəliyev M, Azərbaycan dialektologiyası, 1-ci hissə, Bakı, 1949.

Şirəliyev M, Azərbaycan dialektologiyası, Bakı, 1943.

Şirəliyev M, Azərbaycan dialektologiyasının əsasları, Bakı, 1967.

Şirəliyev M, Azərbaycan dialektologiyasının əsasları, Bakı, 2008.

Şirəliyev M. A. Azərbaycan dialektologiyası. I hissə. Azərbaycan SSR XMK nəşri, Bakı – 1942, 69 s.

Şirəliyev M. Azərbaycan dialektologiyasının əsasları. Azərtədrisnəşr - Bakı – 1962, 422 s.

Şirəliyev M. Ş, İslamov M. İ, Azərbaycan dialektoloji lüğəti 1 cilt. A-L. Ankara, Türk Dil Kurumu, 1999.

Şükürov Ə. Azərbaycan dilinin tarixi qrammatikası. Dərs vəsaiti. Bakı , 1981, 96 s.

Tahirov İ. Dialekt leksikasında alınma sözlər. Bakı – "Nurlan" – 2004, 135 s.

Təhməzov M. Kəlbəcər. Elmi publisist kitab. Bakı – 2011, 543 s.

Türk dillərinin tarixi və dialektologiyası problemləri. ADU, Bakı – 1986, 94 s.

Türk dillərinin tarixi-müqayisəli leksikologiyası məsələləri. I cild. BSU "Kitab aləmi", Bakı – 2004, 331 s.

Vəliyev A. H. Azərbaycan dialektologiyası. (Keçid şivələrin morfologiyası və sintaksisi). Bakı – 1975, 113 s.

Vəliyev A. H. Azərbaycan dialektologiyasına aid materiallar. Bakı – 1960, 86 s.

Yusifov M. İ. Oğuz qrupu Türk dillərinin müqayisəli fonetikası. Bakı – Elm – 1984, 152 s.

Zeynalov F.R. Türk dillərinin müqayisəli qrammatikası. I hissə. ADU – 1974, 139 s.

Zeynalov F.R. Türk dillərinin müqayisəli qrammatikası. II hissə. ADU – 1975, 129 s.

Алиев И. Нагорный Карабах. История, факты,события. Баку – 1989, 103 с

Ахундова Г. Лексические и синтаксические особенности Азербайджанских народных загадок. Баку – 2014, 195 с.

Баскаков Н. А. Тюркская лексика в «Слове о полку Игореве». Москва – «Наука» - 1985, 206 с.

Баскаков Н. А. Тюркские языки. Москва – 1960, 242 с.

Ширалиев М. Ш. Диалекты и говоры Азербайджанского языка. Баку – 1983, 196 с.

İnternet Kaynakları

http:// www.tarix.gov.az/qarabagh.php

http://www.e-dersli**i**k.edu.az/books/41/units/unit-1/page20.xhtml

http://azerbaijan.az/_Karabakh/_History/_history_a.html

http://yap.org.az/az/view/pagetabs/

http://portal.azertag.az/az/node/

. http://www.orfoqrafiya.az/aze/

https://kelimeler.gen.tr/

https://az.wikipedia.org/wiki/

Kaynak Kişiler

1. Əsədova Gilə Ziliş kızı. 1928 doğumlu. Doğum yeri Qubadlı bölgesi Poladlı köyü.

2. Lətifov Musa Lətif oğlu. 1936 doğumlu. Doğum yeri Qubadlı bölgesi Poladlı köyü.

3. Atakişiyeva Təranə Mürşüd kızı. 1965 doğumlu. Doğum yeri Qubadlı bölgesi Poladlı köyü.

4. Qədimova Pərvanə Mürşüd kızı. 1970 doğumlu. Doğum yeri Qubadlı bölgesi Poladlı köyü.

5. İsmayılova Zəminə Musa kızı. 1974 doğumlu. Doğum yeri Qubadlı bölgesi Poladlı köyü.

6. Atakişiyev Böyükağa Şahmar oğlu. 1964 doğumlu. Doğum yeri Qubadlı bölgesi Demirçiler köyü.

7. Qədimov Şakir Firəddin oğlu. 1962 doğumlu. Doğum yeri Qubadlı bölgesi Saray köyü.

8. İsmayılov Şahmərdan Balakişi oğlu. 1972 doğumlu. Doğum yeri Qubadlı bölgesi Poladlı köyü.

9. Əsədov Dağbəyi Əsab oğlu. 1970 doğumlu. Doğum yeri Qubadlı bölgesi Poladlı köyü.